

Cirkulane v Halozah

» V Haleskah živijo ljudje, ki jim je najtežje dohodati vsaj eno pomembno delovno mesto, pa-
sam je v njih položena puna je bila v rabi. To sem opazil, ko sem vstopil let živali in
delal v Haleskah, aker ne v Črnučicah, ampak na Rodnem Vrhu, in sem vstopil let-
ski nekega časa, kar so med mladoletnimi otroki davnega vsi prepoznali. Poje so

90 LET ORGANIZIRANEGA KULTURNEGA DELOVANJA

V KRAJEVNI SKUPNOSTI CIRKULANE

1899 – 1989

1899 – 1989

Napisal
prof. dr. Vladimir Bračić

Napisał

prof. dr. Vladimir Bračić

Cirkulane, marca 1989

Prosvetno društvo "Kraški Količ"

Cirkulane v Hraščah

80 LET ORGANIZIRANEGA KULTURNEGA DELOVANJA

V KRAJEVNI SKUPNOSTI CIRKULANE

1989 - 1989

Način:

prof. dr. Vladimir Brada

26806

S-6080-D-d

6.9.1989

Cirkulane marca 1989

OB DEVETDESETLETNICI

Malo je društev, ki se lahko pohvalijo s tako dolgo tradicijo kot prosvetno društvo Frančka Kozela iz Cirkulan. To kaže na veliko željo in sposobnost ljudi iz tega dela Haloz, da po težkem delu uveljavljajo svoj jaz tudi v ljubiteljskem umetniškem sporočilu prek pesmi, tamburice ali odrskih desk.

V Halozah živijo ljudje, ki jim je petje še donedavna pomenilo del vsakdanjika, pesem je v njih, položena jim je bila v zibel. To sem opazil, ko sem vrsto let živel in delal v Halozah, sicer ne v Cirkulanah, ampak na Rodnem Vrhu, in sem vodil šolski pevski zbor, kjer so med maloštevilnimi otroki domala vsi prepevali. Petje so prinesli s seboj iz svojih takrat še majhnih hišk, vinogradov in klancev. Videlo se je, da so doma prepevali ob najrazličnejših priložnostih.

Tudi takšno spoznanje je najverjetneje vzpodbudilo zaslužne ljudi v Cirkulanah, da so ljudske sposobnosti organizirano vključili v prosvetno, kulturno, umetniško delovanje.

V ptujski občini je ljubiteljska kulturna dejavnost zelo pestra in množična. Le dve krajevni skupnosti nimata ljubiteljskega kulturnega društva, medtem ko jih imajo nekatere krajevne skupnosti po več.

Nedvomno je več odgovorov na vprašanje, zakaj se ljudje množično vključujejo v dejavnost ljubiteljske kulture. Važno je, da s tem svojim delovanjem bogatijo kulturni prostor svojega okolja in širše družbe, obenem pa ob hvalevrednem izrabljanju prostega časa bogatijo samega sebe.

Da lahko neko društvo ne glede na to, ali je prosvetno, umetniško, športno ali kakršno koli, deluje bolj ali manj neprekinjeno devetdeset let, je pomembnih več dejavnikov.

Najpomembnejši so pobudniki, organizatorji, predsedniki, načelniki (ali kakor jih pač kdo imenuje) ter sposobni mentorji (zborovodje, dirigenti, režiserji ...). Ti s svojim delom, vzgledom in znanjem vlečejo voz ne glede na ovire in težave, ki se slej ko prej vsepovsod pojavijo.

Drugi dejavnik so člani, brez katerih društev v bistvu ni. Vsak član prinese v društvo del sebe, svoje mišljenje, navade in sposobnosti.

Mentorjeva naloga je, da te različnosti, moči in znanja združi, zlije v homogeno celoto in potem je društvo ko složna družina, ki žanje uspehe tudi pred svojimi poslušalci ali gledalci.

Tretji dejavnik je okolje, ki društvu stoji ob strani, ki se veseli uspehov društva, ki je nanj ponosno, ki mu moralno in materialno pomaga.

Očitno je, da so ti dejavniki v Cirkulanh bili upoštevani, brez njih ne bi bilo devetdesetletnega jubileja.

Nedvomno so v devetdesetih letih bili vzponi in padci, takšno je pač življenje. Najpomembnejše je dati vse od sebe, ko se pojavi nazadovanje, takrat je potrebno v kratkem času zaustaviti padanje, v nobenem primeru pa ne dovoliti, da se delo ustavi. Ni težko prenehati delovati, težko je začeti na novo, kot je težko pognati zarjaveli stroj.

Prepričan sem, da bo društvo, ki je devetdeset let želo uspehe, kljubovalo težavam, se borilo s takšnimi ali drugačnimi problemi, tudi naprej živelo v zadovoljstvo svojega kraja in članov in bomo čez deset let imeli ponovno vse možnosti za praznovanje.

Za ta visoki jubilej gre velika zahvala pobudnikom bralnega društva Naprej, vsem mentorjem, članom, ki so oziroma še vztrajajo v ljubiteljskem kulturnem delovanju.

V svojem imenu in v imenu Zveze kulturnih organizacij občine Ptuj iskreno čestitam društvu Frančka Kozela iz Cirkulan k visokemu jubileju in tudi za naprej želim mnogo uspehov in veliko dobrega.

FRANC LAČEN

90 LET ORGANIZIRANEGA KULTURNEGA DELOVANJA V KRAJEVNI SKUPNOSTI CIRKULANE

Uvodno pojasnilo

Letos mineva 90 let odkar je pri sv. Barbari v Halozah (danes Cirkulane) bilo ustanovljeno Bralno društvo "Naprej". To pomeni začetek organiziranega kulturno-prosvetnega življenja v kraju. Upravni odbor današnjega PD "Franček Kozel" je sklenil, da ta visoki jubilej primerno proslavi, zato je leto 1989 proglasil za kulturno leto krajevne skupnosti Cirkulane. Poleg raznih načrtovanih kulturnih prireditev naj bi izšla tudi posebna knjižica — "Kronika" —, v kateri bi podrobneje prikazali 90 let organiziranega kulturnega delovanja. Lepa zamisel pa je naletela na težave. Nacistični okupatorji so aprila 1941 uničili vso pismeno dokumentacijo (zapisnike občnih zborov in fotografije). Zamisel je bilo mogoče uresničiti samo tako, da smo pregledali takrat v Halozah najbolj razširjena časopisa DOMOVINA in SLOVENSKI GOSPODAR, ki sta imela v kraju svoje dopisnike, ki so med drugim vsaj občasno poročali tudi o kulturnih dogodkih v kraju. Tako zbrani podatki so poleg nekaterih ohranjenih fotografij edino zanesljivo gradivo za sestavo kronike za starejše obdobje. Za čas med obema vojnama so poleg časopisnih poročil bili zbrani spomini nekaterih nekdanjih članov društev. Ohranjenih je tudi nekaj fotografij, ki prikazujejo igralce raznih gledaliških predstav. V času nacistične okupacije je bilo vsako slovensko kulturno delovanje prepovedano, svojega pa okupatorji niso organizirali.

Po osvoboditvi leta 1945 so bile nekatere oblike kulturne aktivnosti oživljene, vendar do leta 1952 nimamo na voljo nobene pismene dokumentacije. Omenjenega leta se pojavijo prva skopa poročila v PTUJSKEM TEDNIKU. Tako je tudi za to obdobje pisanje kronike zasnovano v glavnem na izjavah takratnih neposrednih udeležencev kulturnih dogajanj. Za kasnejše obdobje je časopisnih poročil nekaj več, izgubljena pa je podrobnejša pismena dokumentacija, ki bi omogočila natančnejši prikaz posameznih prireditev in kulturne aktivnosti na sploh. Šele za novejša obdobja so ohranjeni pismeni viri in nekaj fotografij, preciznejše pa so tudi izpovedi aktivnih članov društva.

Na osnovi tako zbranih podatkov bo mogoče prikazati devetdesetletni razvoj organiziranega kulturnega življenja v kraju za nekatera obdobja dokaj točno, za nekatera obdobja pa le splošno. Iz povedanega sledi, da v kroniki prav gotovo ne bodo navedene vse aktivnosti (javni nastopi igralcev, pevcev, tamburašev in godbenikov), niti ne bodo imenovani vsi nekdanji aktivni sodelavci. Zagotovo pa namenoma ne bo izpuščen nihče.

Da je bilo zamisel o izdaji kronike sploh mogoče uresničiti, gre zahvala vsem, ki so dali pisne in ustne izjave ter odstopili še ohranjene fotografije. Slednjih je, žal, zelo malo, ker so izgubljene tudi mnoge fotografije, ki so bile zbrane v albumih ob

priliki proslave 55 letnice delovanja društva "Naprej". Za zbiranje gradiva gre posebna zahvala sedanjemu tajniku PD "Franček Kozel" Jožeku Vidoviču in avtorju besedila dr. Vladimiru Bračiču, ki je pregledal desetine letnikov imenovanih časopisov in zbral iz njih ustrezne podatke. Seveda kronike ne bi mogli izdati brez potrebnih finančnih sredstev, zato posebna zahvala vsem, ki so denarna sredstva prispevali kot neposredna darila ali v obliki naročila reklamnih oglasov. Lepa hvala za denarno in moralno pomoč tudi občinski kulturni skupnosti in Zvezi kulturnih organizacij občine Ptuj.

Avtor

Opomba: Pri navajanju virov bomo DOMOVINO označili z D, SLOVENSKI GOSPODAR s SG, NAŠ DOM z ND, NARODNI LIST z NL in PTUJSKI TEDNIK s TD. Pomembnejše posredovalce spominov bomo navedli imenoma.

Slovenci smo si v letu 1848, imenovanem tudi leto narodov, prvič v zgodovini postavili svoj politični program, ki smo ga imenovali Zedinjena Slovenija. Bistvo tega političnega programa je bila zahteva, da se vsi Slovenci, razbiti takrat na več pokrajinskih enot od Beneške Slovenije na zahodu do Prekmurja na vzhodu, združimo v eno deželo v okviru avtrijske monarhije. V tej Zedinjeni Sloveniji naj bi dobili polno avtonomijo. Za doseg tega cilja je bilo potrebno ostvariti med slovenskimi množicami zavest o pripadnosti enotni slovenski narodnostni skupnosti. Pri-staši ideje o Zedinjeni Sloveniji so si postavili nalogo narodnostno, politično in kulturno osvestiti široke ljudske množice tako v mestih kot na podeželju. Zato so začeli v mestih in trgih ustanavljati Čitalnice (v Mariboru 1861), kjer so ob političnih nagovorih, recitacijah, pevskih nastopih in uprizarjanju gledaliških iger utrjevali slovensko narodno zavest. Izdajati so začeli slovenske časnike (v Mariboru leta 1867 SLOVENSKI GOSPODAR in 1872 SLOVENSKI NAROD) in ustanavljati politična društva. Kot najbolj množično obliko aktiviranja tudi kmečkih množic so prirejali po vsej Sloveniji velike narodne tabore z več tisoč udeleženci (prvi je bil 9. avg. 1868 v Ljutomeru). Pri vseh navedenih oblikah narodnostnega prebujanja, in aktiviranja je na Štajerskem aktivno sodeloval tudi takratni kaplan—župnik pri sv. Barbari v Halozah Božidar Raič.

Kulturno prosvetiteljsko delovanje je najprej zaživel v trgih in mestih. Vodili so ga redki slovenski izobraženci. Na podeželju je vladalo še mrtvilo. Še vedno je bil osrednji kulturni dogodek nedeljska maša s pridigo, orgljanjem in množičnim petjem nabožnih ljudskih pesmi. Narodni buditelji so se te pomanjkljivosti zavedli in zato začeli v 90 letih ustanavljati tudi po vaseh kulturna društva. Ta naj bi tudi kmečkemu človeku prinesla višje oblike kulturne ustvarjalnosti in ga pri tem delu neposredno aktivirala. S tem pa bi pripomogla k hitrejšemu splošnemu razvoju in še posebej k utrjevanju narodne zavesti.

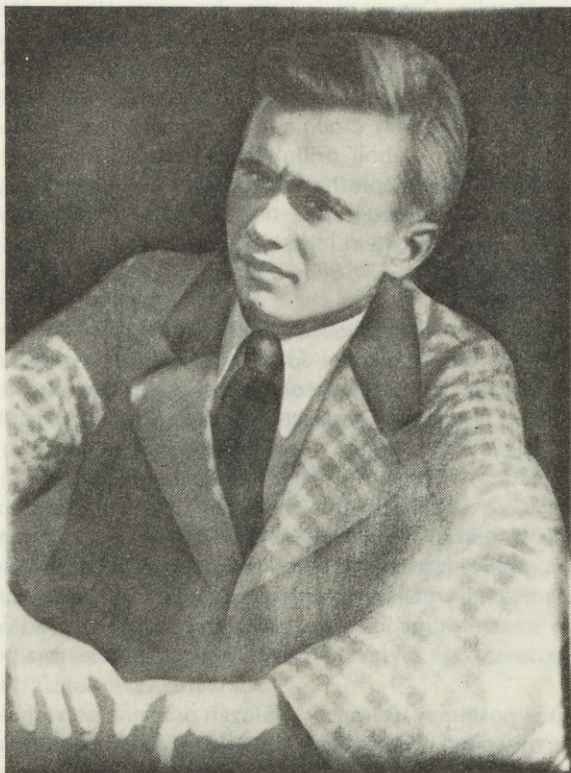
In kako je bilo v tistih časih pri sv. Barbari v Halozah? Ljudje so živeli odmaknjeni od pomembnejših dogodkov. Postopoma so opuščali staro narodno nošo, v pozabo so šle nekatere šege in navade. Splošne gospodarske težave so pritiskale na vinogradnike, mnoga posestva so šla na boben. Kupovali so jih ptujski meščani in kmetje s Ptujskega polja. Dve oziroma triletna osnovna šola je dajala mladini skromno osnovno izobrazbo. Redki posamezniki so se napotili v široki svet, vrnil se ni nihče. Ljudje so se zbirali na ženitovanjih in godovnih dnevih ter ob vinski kapljici in petju ljudskih prigodnih pesmi začasno pozabljali na težko življenje.

Leta 1860 je prišel iz Maribora Božidar Raič, ki je bil zaradi svojega upornega zavzemanja za večjo veljavo slovenščine odstavljen kot gimnazijski profesor in poslan za kaplana v našo župnijo. Čeprav ga je kazenska premestitev iz Maribora v odročno haloško župnijo prizadela, s svojim delovanjem za najplemenitejša stremjenja Slovencev v tisti dobi ni prenehal. Svoj boj je nadaljeval na različnih področjih. Bil je odločen pobornik za uresničitev programa Zedinjene Slovenije. Zato je pomagal pri ustanavljanju narodnih čitalnic, bil je soustvarjalec osnovnega programa taborskega gibanja in eden najbolj priljubljenih taborskih govorcev. Zavzemal se je za slovenske osnovne šole in splošno enakopravnost slovenskega jezika v javnem in cerkvenem življenju. Ker je župnijske uradne knjige pisal v slovenskem jeziku, je bil celo kaznovan. V zvezi s tem je nekje zapisal: "Ker mi je prepovedano vpisovati ljudi v slovenskem jeziku — latinici, bom zapisoval v cirilici!"

Kot kaplan—veroučitelj je svojo ljubezen do slovenskega ljudstva prenašal tudi na učence. Kot župnik je bil neposredni šolski predstojnik — predsednik krajevnega šolskega sveta in kot tak je vplival na delovanje šole. Daroval je denar za šolske knjige in s knjigami obdaroval uspešne učence. Spodbujal je slovensko petje, deklamacije in druge oblike javnega nastopanja učencev. Članom šolskega sveta in cerkvenim ključarjem je posojal knjige in časopise in jih tako kulturno in politično osveščal. Njegove pridige so bile često bolj narodno spodbudni govori kot razlaga evangelijskih. V njih je svoje župljane učil o pravicah, ki jim gredo, pa tudi o krivicah, ki se jim godijo. Nedvomno bi bil v tem pogledu naredil še več, če ga ne bi od tega dela odvrčale različne zadolžitve, publicistično in strokovnoznanstveno delo, članstvo v raznih organizacijah ter česta odsotnost zaradi politične aktivnosti še posebej potem, ko je bil izvoljen za deželnega in državnega poslanca.

V Raičevem času je postala sv. Barbara v Halozah poznana po vsej Sloveniji, saj si je Raič dopisoval z mnogimi slovenskimi rodoljubi, pisatelji in politiki. Mnogi pa so prihajali k njemu na obisk. Nedvomno je imelo Raičevo delovanje močan vpliv na splošen kulturni razvoj kraja. To pa se je poznalo tudi v kasnejših letih, ko ga ni bilo več. Umrl je po kratki bolezni v Ljubljani leta 1886. Tam je tudi pokopan. Božidar Raič je prav gotovo najpomembnejša osebnost javnega življenja, ki je kdajkoli živela v Halozah. Bil je pravi ljudski kulturni buditelj, predhodnik organiziranja kulturnega delovanja v našem kraju. Zato mu bodimo hvaležni, hkrati pa ponosni, da je živel med nami.

Po Raičevi smrti v našem kraju ni bilo pravega človeka, ki bi vsaj v skromnem obsegu nadaljeval njegovo vzpodbudno kulturno delovanje. Leta 1894 je bil za upravitelja osnovne šole postavljen mlad, vendar že izkušen, narodno zaveden in zelo agilen Anton Ogorelec. Njegova prva skrb je bila šola, ki je bila premajhna in v slabem stanju. Ogorelec je uspel pregovoriti člane šolskega sveta in občinske odbornike, da so se kljub izredno težkim časom (trtna uš je uničila vinograde in kmetje so bili brez osnovnega letnega dohodka) odločili zgraditi novo šestrazredno šolo. Gotova je bila leta 1898; bila je najlepša v takratnem ptujskem okraju. Šola je bila iz trirazrednice povišana v šestrazrednico in prišli so novi učitelji. Sedaj je bilo možno misliti tudi na izvenšolsko delo.

Franček Kozel

30. 3. 1914 — 4. 11. 1942

V tistem času so bile po naših vaseh in tako tudi pri sv. Barbari v Haložah, poleg domačih praznikov edine oblike kulturnega dogajanja maše z orgljanjem ter slovesni zaključki šolskega leta. Takrat so učenci deklamirali in zapeli, po Raičevi vzpodbudi pa so na naši šoli igrali tudi krajše otroške igrice. Krajše kulturne programe so izvajali učenci tudi ob priliki majskih izletov, še posebej v času Ogorelčevega upraviteljavanja.

Na Ogorelčevo pobudo so v šoli začeli pripravljati ustanovitev kulturnega društva. O tem nam poroča dopisnik, ki se je skril pod psevdonimom "Vandrovček": "Tudi Haložan hoče biti deležen občega napredka. — Čast mu gre zato. Hrane — duševne — pa bi mu lahko v izobilji nudilo bralno društvo, katero pa se še ondi ni ustanovilo. Reklo se mi je, da se sicer namerava sklicati kmalu osnovni shod, vendar se isti dan vedno zavlača in neki tamošnji gospod ima bojda celo neko hudo mržnjo in osebne predsodke proti ustanovitvi bral. društva, češ, da haloški narod je presurov in še nezrel za kaj takega... Baš po čitanji lepih spisov bi se hribovski element ljudstva — ako je sodba omenjenega gospoda kaj utemeljena — lahko poblašil in sploh bi bralno društvo v vsakem oziru dobro vplivalo na izobrazbo srca in duha; kajti od narave in rojstva je Haložan dober srčen in razumen človek." (D, 5. 3. 1899, str. 102). Kdo je bil omenjeni gospod, ki je imel pomisleke, lahko samo slutimo; upoštevajoč nekatere kasnejše podatke in razvoj dogodkov pa lahko sklepamo, da so pomisleki prihajali iz župnišča.

Isti dopisnik nam nekaj mesecev kasneje poroča naslednje: "Pri Sv. Barbari v Haložah obhajala se je 8. septembra pomenljiva slovesnost. Veliki duh pokojnega Raiča, ki je svojedobno že jel prešinjati Haložane, a je po njegovi smrti zopet zadremal, probuja se sedaj vnovič. Praznovali smo ustanavljanje novega bralnega društva "Naprej", katerega naloga bo, pospeševati med društvenimi udi vseobčo omiko in izobrazbo ter buditi in krepiti narodno zavest. Živo se je čutila potreba bralnega društva že dolgo, a premagati so se morale velike ovire, predno se je zasnovalo...

Pomembna slovesnost se je vršila v gostilni vrlega narodnjaka g. Korenjaka. Velika slovenska trobojnica napovedovala je že zjutraj izredno slavlje. Kmalu popoldne so jeli prihajati odlični gostje iz sosednjih župnij. Posebno mnogobrojno so bili zastopani Šmarjetinčani, a tudi iz Ptuja nas je počastilo mnogo uglednih gospodov. Kakor nalašč zvezala se je ta slavnost s tamburaškim koncertom. Bratje Hrvatje iz bližnje Višnice udarjali so nam pod vodstvom učitelja g. Šimiča tako divno in dovršeno ob milozvočne tamburice, da smo jih zavzeti kar občudovali. — Ob 4. uri se je začel spored. Po običajnem pozdravu, katerega je govoril prisotnim gostom domačin gosp. Korenjak, nastopil je slavnostni govornik g. dr. Brumen iz Ptuja ter obrazložil zbranemu občinstvu potrebo, nalogo in namen novoustanovljenega bralnega društva "Naprej"... Za slavnostnim govornikom nastopil je domači g. kaplan, povdarjajoč, da hoče biti ud in sotrudnik društva le dotlej, dokler bo isto delovalo v katoliškem duhu... Po završetku teh govorov imeli smo priliko slišati ubrano petje šmarjetinskega moškega zbora, ki vrlo napreduje; pa tudi domači mešani zbor, sestoječ iz petero pevcev, med kojimi se posebno odlikuje dražest-

na ponujalka šopkov, gospodična učiteljica Freunsfeld, zapel nam je nekaj omiljenih pesmic, tako n. pr.: "Škrjanček", "Studenčku", "Pozimi iz šole", "Nazaj v planinski raj" i dr. — Potem se je otvorila prosta zabava. Slišalo se je še mnogo vzpodbudnih govorov in hrvaški naši sosedja svirali so nam krasne narodne komade še pozno v noč". (D, 6. 10. 1899, str. 318). Poročilo podobne vsebine je "Vandrovček" objavil tudi v SLOV. GOSPODARJU (SG, 21. 9. 1899, str. 3).

Bralno društvo "Naprej" je bilo torej ustanovljeno. Čeprav ne poznamo sestava upravnega odbora razen predsednika Korenjaka, lahko rečemo, da so bili njegovi najbolj aktivni člani liberalno usmerjeni učitelji z upraviteljem Ogorelcem na čelu. Pomagali pa so že od Raiča vzpodbujeni kmečki možje. Upravni odbor je začel z zbiranjem članov. Ustanovili so knjižnico, moški pevski zbor, tamburaški zbor in igralsko skupino. Z nabrano članarino in prostovoljnimi prispevki so nakupili za knjižnico nekaj knjig in časopisov ter instrumente za tamburaše. Šolski svet je društvu dodelil prostore v zgradbi stare šole (to so prostori, kjer je danes pisarna krajevnih skupnosti). Vse sekcije so takoj začele z delom in njihovi člani so skozi vso zimsko obdobje pridno hodili na vaje.

1900

6. januarja 1900 je imelo društvo svoj prvi občni zbor v društvenih prostorih. Vpisovali so nove člane. Po poročilih članov upravnega odbora so izvolili novega v sestavi: predsednik Anton Hvalec, namestnik Jožef Štumberger, tajnik Anton Ogorelec, blagajničarka Alojzija Freunsfeld, knjižničar Vinko Šerona; odborniki so bili: Martin Korenjak ml., Anton Reicher, Jožef Bratušek in Jožef Arnečič. Po občnem zboru je bila prosta zabava s tombolo, na kateri so sodelovali pevci iz sv. Marjete (Gorišnica). (SG, 18. 1. 1900, str. 3).

25. februarja 1900 je društvo priredilo v šolskih prostorih "krasno veselico z gledališko igro "Kjer je meja?" s petjem in tamburanjem". Dopisnik v nadaljevanju ugotavlja, da društvo uspešno deluje po zaslugi agilnih učiteljev z upraviteljem Ogorelcem na čelu. Prisotni so bili prijetno iznenadeni, ker je bil oder opremljen s kulisami in okusno poslikanim zagrinjalom. Igralci so svoje vloge odigrali uspešno v splošno zadovoljstvo gledalcev. To je bila prva gledališka predstava odraslih v našem kraju. Kdo so bili igralci ne bomo zvedeli nikoli; zagotovo pa so med njimi bili učitelji. Pred začetkom igre so nastopili tamburaši iz Višnice. "Omenjeni dan so nastopili prvič tudi domači moški pevci pod vodstvom učitelja g. V. Šerona. Kljub kratkodobnemu vežbanju zapeli so nam precej mičnih pesmic tako dobro, da smo občudovali pevce same in njih pevovodje." Po prireditvi je bila prosta zabava v gostilni Rajher ob udeležbi gostov iz sosednih krajev. Med petjem in tamburanjem so nastopali govorniki, med njimi višniški župnik Jambrušič. Veselica je dobro uspela. (SG, 8. 3. 1900, str. 3).

24. junija je društvo organiziralo prosto zabavo pri "Čaputu" v Pestikah. (SG, 21. 6. 1900, str. 3).

25. julija sta priredila moški pevski zbor in tamburaški zbor prvi skupni koncert v prostorih osnovne šole. Oba zbora je vodil V. Šerona. Po koncertu je bila prosta zabava v gostilni Košir. Na prireditvi je govoril dr. Brumen iz Ptuja. (SG, 22. 7. 1900, str. 5).

Po podatkih šolske kronike za leto 1900 je imelo Bralno društvo "Naprej" 100 članov in je bilo iz knjižnice izposojenih 1000 knjig.

1901

20. januarja 1901 je imelo društvo občni zbor z običajnim dnevnim redom. Volili so tudi nov upravni odbor. Po občnem zboru je bila prosta zabava z nastopom domačega pevskega in tamburaškega zbora (SG, 17. 1. 1901, str. 3).

SLOV. GOSPODAR je 15. avgusta napovedal: "Bralno društvo "Naprej" pri Sv. Barbari v Halozah priredi v nedeljo 1. sept. efektno tombolo, katere čisti dobiček je določen v nakup raznovrstne gorke obleke, ki se v obliki božičnice razdeli v začetku meseca grudna med uboge in pridne učence tukajšnje šole. Po zaključni tomboli se vrši na senčnatem vrtu gosp. Reicer—ja koncert domačega tamburaškega in pevskega društva." Dopisnik nato obširno pojasnjuje motive in nagibe, ki so vodili društvo, da se je odločilo za napovedano prireditev. Kot osnovno navaja, da je prebivalstvo barbarskega okoliša zaradi uničenja vinogradov po trtni uši zelo obubožalo in da zato mnogim manjkajo sredstva za pokritje najnujnejšega. "Iz teh podatkov je lahko razvideti, da najrevnejši starši ne morejo nikakor oblačiti svojih šolarčkov dostatno, in tako se zgodi, da taki revčki pridejo v ledeni zimi 1—2 uri daleč od mraza drgetajoč v šolo... nahajajo se revčki, ki še srajčice ne glešajo, dočim je vrh-nje oblačilce pri vsakem tanko, ohlapno in ga je tu in tam že zob časa preglodal. Tudi z ozirom na lesenotrdo obuvalo vredni so vsega usmiljenja". Dopisnik v imenu odbora poziva dobrotvore naj prispevajo darove in pove, da so poslali na vse vetrove slovenske domovine prijazno vabilo naj se polnoštevilno udeležijo dobrodelne tobole. Prireditev bo ob vsakem vremenu, ker bo za primer slabega vremena pripravljena prijazna uta za več kot 100 ljudi. (SG, 15. 8. 1901, str. 3).

Poročilo o tomboli pravi, da je uspela in da je bilo za Podporno društvo za učence zbranih 200 kron. (SG, 26. 9. 1901, str. 3). Prikazana akcija kaže, da Bralno društvo "Naprej" ni gojilo samo kulturne dejavnosti, temveč tudi hvalevredno socialno delo. Skoraj gotovo je, da je pobudo dal Ogorelec.

1902

Tudi leta 1902 je imelo društvo svoj letni občni zbor januarja. Splošno poročilo, ki govori o uspešnem delovanju društva, navaja prireditve iz leta 1901, ki smo jih podrobneje že opisali. Poleg dramske prireditve in tombol posebej omenja uspelo božičnico za revne šolarje (SG, 16. 1. 1902, str. 3).

21. sept. je Bralno društvo "Naprej" priredilo v gost. Korenjak veselico s tamburanjem, petjem, z burko "Kmet Herod" in šaljivim srečolovom. Prireditev je dobro

uspela, poročevalec pa obžaluje slabo udeležbo domačinov, tako da je bilo več gostov iz Ptuja, Markovcev, Marjete in Zavrča. (SG, 18. 9. in 16. 10. 1902). (Poročevalec ne upošteva dejstva, da večina domačinov za veselice ni imela denarja — opomba V. B.).

1903

O letnem občnem zboru leta 1903 nimamo poročila, prav gotovo pa je bil. Za 5. julij je bila napovedana veselica s petjem, tamburanjem in tombolo pri Korenjaku. (SG, 25. 6. 1903, str. 4).

Čeprav ne sodi neposredno v okvir delovanja Bralnega društva "Naprej" omenimo napoved ustanovitve Podpornega društva ljudske šole pri sv. Barbari v Halozah. Društvo naj bi skrbelo za topel obrok hrane za vse revne šolarje. Od 500 učencev jih 400 ocenjuje kot revne in pomoči potrebne. Predsednik društva bo baron Kübeck, borlski graščak, blagajničarka pa njegova žena. Tudi to je Ogorelčeva pobuda! (SG, 24. 12. 1903, str. 3).

1904

Junija je nastopilo na dobrodelni prireditvi v Markovcih "**14 izvrstnih tamburašev in tamburašic od Sv. Barbare v Halozah**". (SG, 25. 6. 1904, str. 4).

14. avgusta je Podporno društvo priredilo na šolskem dvorišču šolsko veselico s tombolo. V kulturnem programu so nastopili učenci ter pevski in tamburaški zbor "Naprej". Prireditve je dobro uspela in dala 300 kron, ki bodo uporabljene za šolsko kuhinjo. Dana je bila tudi pobuda, da se najnadarnejši učenec šole pošlje v gimnazijo. (SG, 11. 8. str. 6 in 25. 8. 1904, str. 3).

26. dec. (na Štefanovo) je uprizorilo društvo gledališko igro "Egiptovski Jožef". Po igri je bila prosta zabava s petjem in tamburanjem. (SG, 15. 12. 1904, str. 6).

Že iz dosedanjih podatkov je razvidno, da je bila splošna navada, da je društvo po občnih zborih, gledaliških igrah in drugih kulturnih prireditvah prirejalo proste zabave. Za pridobivanje sredstev za razne namene so prirejali tombole. Pri vseh teh prireditvah sta obvezno nastopala tamburaški zbor in pevski zbor. Na prireditvah so bili stalni gostje iz sosednih krajev.

1905

Letni občni zbor je bil januarja. V upravni odbor so izvolili iste člane kot preteklo leto. Po občnem zboru je bila običajna prosta zabava. Z dražbo so nabrali nekaj denarja za potrebe društvene blagajne (SG, 23. 3. 1905, str. 5).

V splošnem poročilu poroča dopisnik, ki pravi, da že deset let ni bil v kraju, o raznih stvareh. Tako med drugim pravi: "**Gotovo ni v celih Halozah primeroma toliko goric obnovljenih, kakor jih je v barbarski fari**. Kje, vas vprašam sosedje, imate tako lepo šolsko poslopje, kakršno je tukaj? Pa tudi obisk šole ni menda nijer boljši...

ker obiskuje prostovoljno po 20 in več šoli odraslih dečkov že tretjo zimo po nedeljah in praznikih kmetijski nadaljevalni tečaj... Koliko se tukaj bere, vidite iz tega, da je bralno društvo v pretečenem letu izposodilo čez 2500 števil. Pa še jedno dobrodelno napravo imajo, kakršnih je še zelo malo po Slovenskem — v Halozah pa je sploh jedina — in to je tukajšnja šolska kuhinja. V tej dobiva že drugi mesec okoli 130 otrok toplo kosilo in do zdaj se je že do 3000 porcij razdelilo". Ob zaključku poročila dopisnik opozori na nad 100 let stare orgle, ki so že odslužile, in poziva na zbiralno akcijo za nakup novih (SG, 2. 2. 1905, str. 3). Omenimo na tem mestu, da je cerkev dobila nove orgle leta 1906.

26. feb. je priredilo društvo v šoli gledališko predstavo "Muteč". Po igri je sledila običajna prosta zabava s srečolovom ter nastopom pevcev in tamburašev. Igro so dobro odigrali mladi igralci. Dopisnik vabi predvsem mlade naj se vpisujejo v društvo, da članstvo ne bo nazadovalo. Ugotavlja, da je knjižnica v preteklem letu izposodila 2000 časopisov in 900 knjig. (SG, 23. 3. 1905, str. 5). Opozorimo ob tej vesti na dejstvo, da je v tistih časih bilo zelo malo posameznikov, ki so imeli naročen kakšen časopis, zato so razne časopise izposojale knjižnice.

16. julija je Bralno društvo "Naprej" priredilo tombolo z godbo in petjem. Čisti dobiček je bil namenjen ubogim šolarjem. (SG, 13. 7. 1905, str. 6).

Podporno društvo ljud. šole pri sv. Barbari Hal. je priredilo 17. sept. veselico s srečolovom v korist šolske kuhinje. V kulturnem programu so sodelovali učenci ter moški pevski zbor in tamburaši. (D, 8. 9. 1905, str. 3).

Kot zanimivost omenjamo, da so 14. dec. organizirali vinski sejem, ki se ga je udeležilo 172 vinogradnikov. (O tem sta poročala D in SG).

1906

21. jan. je imelo društvo redni občni zbor. Na njem so izvolili naslednji upravni odbor: predsednik Jožef Štumberger, podpredsednik Ivan Arbajter, tajnik Mirko Kosi, knjižničar in pevovodja Vinko Šerona, odborniki Ivan Fijačko, Franc Jurgec, Rudolf Čeh in Anton Štumberger; namestnika pa Ivan Jurgec in Franc Šmigoc. (SG, 1. 2. 1906, str. 3).

Na pustno nedeljo so igrali šaloigro "Raztresenca". Po igri je bila veselica s petjem in tamburanjem. (SG, 8. 3. 1906, str. 3).

11. okt. so zaigrali igro "Ne kliči vraga". Sledila je prosta zabava z nastopom pevskega in tamburaškega zbora. Pevci so zapeli: Kvišku bratje, Rojakom in Spoved; tamburaši so zaigrali Junak iz Like in Mladi vojaki. (SG, 8. 11. 1906, str. 5).

Povejmo na tem mestu, da je bila 1. januarja 1906 ustanovljena na pobudo Ogorelca "Košarska šola", ki je kasneje prerasla v Državno učno delavnico, kot bomo še omenjali.

1907

Društvo je imelo občni zbor 13. januarja. Izvolili so nov upravni odbor: predsednik Josip Štumberger, podpredsednik Ivan Arbejter, tajnik in pevovodja Vinko Šerona, blagajnik Rudolf Kocmut, knjižničar Mirko Kosi, odborniki so bili: č. g. provizor Franc S. Gomilšek, Franc Jurgec, Martin Jurgec in Ivan Jurgec, namestnika pa Radko Čeh in Anton Štumberger. Občnemu zboru je sledila običajna prosta zabava. Opozarjamo na podatek, da je bil član upravnega odbora tudi duhovnik (namestnik župnika) Gomilšek. (SG, 24. 1. 1907, str. 4).

Ob zaključku šolskega leta je zapustil kraj in odšel na Ptuj učitelj Vinko Šerona, vodja moškega pevskega zbora in tamburaškega zbora, eden od najbolj delavnih članov Bralnega društva "Naprej". Nastala je neprecenljiva izguba za društvo in kraj.

1908

Preden navedemo nekaj podatkov o kulturni dejavnosti, želimo opozoriti na naslednje. Že pri ustanovitvi Bralnega društva "Naprej" smo opozorili na pomisleke iz župnišča. Kasneje so se odnosi med liberalno usmerjeno šolo in župniščem pomirili, tako da so se duhovniki občasno udeleževali društvenih prireditev (n. pr. župnik Kralj igre "Raztresenca" l. 1906). O tem je poročalo celo časopisje. Opozorili smo na primer provizorja Gomilška. Zli duh v župnišču je bil kaplan Jakob Rabuza (1906–1910), ki je bil izrazito klerikalno usmerjen, vendar pri umirjenem župniku Kralju ni imel posebne moči. Šele ko je prišel leta 1907 za župnika Janez Vogrin, sam klerikalno usmerjen, je dobil Rabuza podporo za svoje razdiralno strankarsko delovanje. Na njegovo pobudo in ob podpori župnika Vogrina je bilo na začetku leta 1908 ustanovljeno novo kulturnoprosvetno društvo – "Krščansko slovensko izobraževalno društvo". S tem so se začele pri sv. Barbari v Halozah strankarske razprtije, ki so dobile svoj odraz tudi v poročilih dopisnikov. Če sta dotlej o delu Bralnega društva "Naprej" prinašala vesti DOMOVINA in SLOVENSKI GOSPODAR, poročata odslej o Bralnem društvu "Naprej" DOMOVINA o Krščanskem slovenskem izobraževalnem društvu (KSID) pa SLOVENSKI GOSPODAR. Priha-ja do medsebojnih napadov in obračunavanj celo v grobi obliki.

Posvetimo torej najprej nekaj besed novoustanovljenemu društvu KSID. Točnega datuma njegove ustanovitve nismo mogli ugotoviti. Upravičeno pa domnevamo, da je bilo ustanovljeno meseca januarja 1908. Neznani dopisnik v NAŠEM DOMU aprila namreč poroča: "Poleg starejšega "Naprej-a" tudi naše mlado drevesce, ki smo ga brez hrupa posadili v dobro zemljo, ne bode v rasti zaostajalo. S knjigami in časniki imajo udje kršč. slov. izobr. društva večje veselje, ko pa oni s svojimi zabavnimi večeri". (ND, 16. 4. 1908, str. 5). Iz kasnejšega poročila v SLOV. GOSPODARJU vzemo, da je bil predsednik KSID kaplan Jakob Rabuza.

Bralno društvo "Naprej" je imelo redni letni občni zbor 12. januarja 1908. (ND, 6. 2. 1908, str. 6).

Februarja neznani dopisnik grobo napade Bralno društvo "Naprej" v listu NAŠA MOČ. Upravni odbor na ta napad v DOMOVINI odgovarja. Društvo ni politično in strankarsko opredeljeno, zato so lahko člani društva "klerikalci kakor tudi narodnjaki". Društvo je naročeno ne le na SLOV. GOSPODARJA in NAŠ DOM, temveč tudi na NARODNI LIST, DOMOVINO, NOVI SLOV. ŠTAJERC, JEŽ in KMETO-VALEC. Na očitek, da ima v knjižnici ničvredne knjige odgovarjajo "knjige so v pretežni večini knjige družbe sv. Mohorja, slov. Matice in katoliške bukvarne". Na očitek, da društvo nič ne dela, odgovarjajo: "Tekom svojega obstanka je naše "Bralno društvo" priredilo več prav sijajnih veselic, katerih lepi dobiček je pripomogel, da so se nakupile knjige, tamburice, sekirice, pesmi in še marsikaj potrebnega. Društvo se ponša namreč z dobro izvežbanim pevskim zborom, kakot tudi z marljivimi tamburaši". V nadaljevanju omenjajo neutrudljivo delo Vinka Šerone in pripominjajo, da "on je bil tisti, ki je povzdignil cerkveno petje, s katerim se še danes ponšajo". Iz tega zvemo, da je V. Šerona vodil tudi cerkveni pevski zbor. Ali je tak zbor obstajal že kdaj prej? Vprašanje ostaja brez stvarnega odgovora. Dejstvo je samo to, da je zbor nadaljeval z delom tudi po Šeronovem odhodu. Kako dolgo, zopet ne vemo. V odgovoru na napad omenjajo še, da je njihov tamburaški zbor sestavljen predvsem iz mladih tamburašev (od 14 — 18 let). In še eno zanimivost iz odgovora omenimo. "Ni res, Barbarčani dragi, kako prav nam je prišel tamburaški in pevski zbor pri sprejemu škofa leta 1901. in 1907 in sedanjega g. župnika lansko leto; pevci in tamburaši so bili tisti, ki so znatno povzdignili slovesnost sprejema". Kako oster in neprincipiellen je bil napad na "Naprej", dakazujejo v njem uporabljeni izrazi, kot liberalni zagrizenci, sodrga idr.. (D, 13. 3. 1908, str. 3).

V splošnem dopisu navaja dopisnik v SG med drugim, da gre tudi "Napreju" slabo. (SG, 14. 5. 1908, str. 3).

V naslednjem dopisu poroča, "da je A. Ogorelec predlagal, naj bi denar vladne podpore 40.000 kron porabili med drugim tudi za gradnjo društvenega doma za bralno društvo "Nazaj". (SG, 6. 8. 1908, str. 4).

Zanimivo je poročilo, ki pravi: "Lokal slovenskega izobraževalnega društva je odslej pri Korenjaku, knjižničar deli knjige ob nedeljah popoldne. Sezite po njih!" (SG, 13. 8. 1908, str. 3).

V naši župniji je bilo leta 1908 250 naročnikov Mohorjeve družbe, to je za 87 več kot preteklo leto. (SG, 1. 10. 1908, str. 4).

KSID je organiziralo v začetku novembra pri sv. Ani mladeniški shod pod geslom "Vse za vero, dom, cesarja". Dopisnik poroča, da se je zbora udeležilo okoli 300 mladeničev (SG, 12. 11. 1908, str. 4).

NAŠ DOM pa prinaša naslednjo vest: "Pri nas sta se ustanovili, oz. odcepili od "Napreja" dve društvi, namreč tamburaški in pevski zbor sta postala neodvisna pod vod-

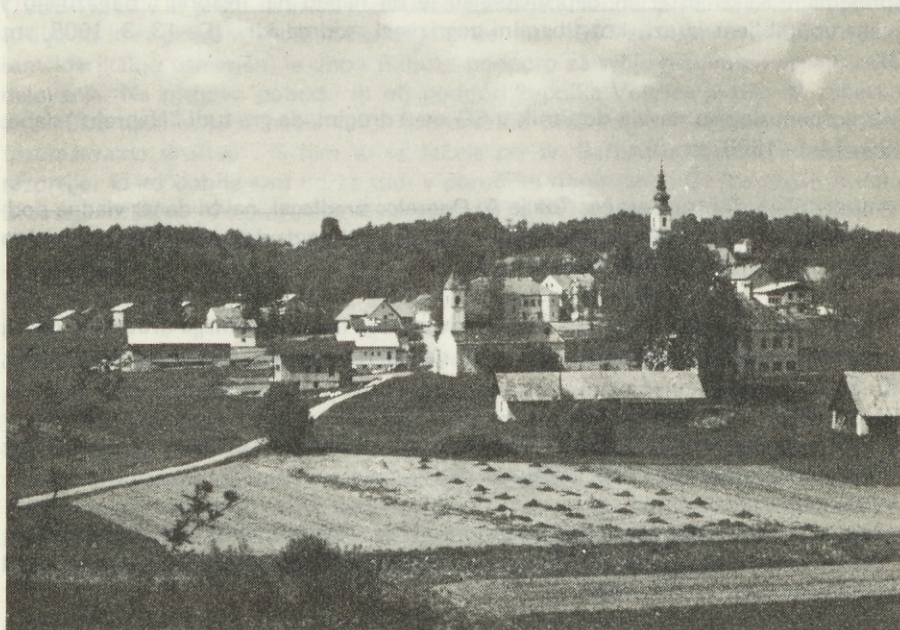
stvom gdč. Trstenjakove in gosp. Cenčiča, ki nočeta biti pri nobeni organizaciji". Vest prav gotovo ne ustreza resnici, saj so bili instrumenti last društva in tudi sicer v kasnejših poročilih društvo poroča o tamburaškem zboru. Ema Trstenjak in Jožef Cenčič sta bila učitelja. Omenjena vest pa nam vendarle pove, da sta pevski in tamburaški zbor po odhodu V. Šerone nadaljevala z delom. V istem dopisu še en očitek "Napreju". "Čudimo se, da ima "Naprej" v občinski sobi prostore, naše društvo pa ne ali iz osebne mržnje, ali iz prepričanja". (ND, 10. 12. 1908, str. 5).

1909

KSID je imelo svoj prvi letni občni zbor 10. januarja pri Korenjaku. Za novega predsednika je bil izvoljen župnik Vogrin. Društvo je štelu 64 članov. V knjižnici je bilo 250 knjig in več slovenskih katoliških časnikov. Na občnem zboru je govoril g. Šut iz Maribora. (SG, 21. 1. 1909, str. 4).

Tudi B. d. "Naprej" je imelo svoj letni občni zbor 10. januarja.

NAŠ DOM sporoča, da priredijo vojaški novinci, člani KSID telovadni tečaj. Pripravljalni odbor vodi Franc Gnilšek. Bodi to začetek krščanske telovadne organizacije v Halozah. Dopisnik končuje z vzklikom: Živel Orel! (ND, 27. 5. 1909, str. 6). Podobno sporočilo je objavil tudi SG. Ker kasneje Orel nikoli ni več omenjen, sklepamo, da akcija ni uspela.

KSID je organiziralo 29. junija pri sv. Ani mladeniški shod. (SG, 10. 6. 1909, str. 3).

Bralno društvo "Naprej" je imelo leta 1909 82 članov. (ND, 24. 6. 1909, str. 6). Enako poroča tudi NARODNI LIST.

Bralno društvo "Naprej" je 13. junija organiziralo predavanje o zgodovini slovenskega naroda. Prisotnih je bilo okoli 100 oseb. Zvemo tudi, da je bil predsednik društva A. Štumberger. (NR, 17. 6. 1909).

Upravni odbor "Naprej" odgovarja "ŠTAJERCU", da prirejata pevski in tamburaški zbor vsako leto izlet v svojo zabavo. Stroške krijejo člani sami. 29. junija so bili na vinotoču pri Čehu. (NR, 22. 7. 1909).

1910

B. d. "Naprej" je imelo redni letni občni zbor 16. januarja z običajnim dnevnim redom v društvenih prostorih. Na občnem zboru je govoril Janko Lešničar o pomenu in ciljih mladinske organizacije. (NL, 13. 1. 1910).

Učiteljstvo barbarske šole je priredilo 5. febr. veliko pustno veselico s sodelovanjem učiteljstva iz Višnice, Lepoglave in drugod. Izkupiček veselice s petjem, plesom in šaljivo pošto je bil namenjen šolski kuhinji. (NL, 3. 2. 1910).

B. d. "Naprej" je imelo 12. julija tombolo. Izkupiček namenjen šolski kuhinji. (NL, 7. 7. 1910).

B. d. "Naprej" je priredilo 9. 10. pri Reicherju tombolo v korist ubogim šolarjem. Po tomboli je bila prosta zabava. (NL, 6. 10. 1910).

Omenili smo že, da je bila leta 1906 ustanovljena pri sv. Barbari košarska šola. Vodil jo je A. Ogorelec. Ta šola je bila leta 1908 preimenovana v Državno učno delavnico za košarstvo. Bila je edina na Štajerskem. 1. sept. 1910 se je vpisalo v šolo 18 učencev. Pouk je trajal dve leti. (SG, 29. 9. 1910, str. 5). Ogorelec je v okviru šole organiziral jeseni 1910 godbo na pihala. Dec. 1910 so končali šolanje trije učenci. Ob tej priložnosti so pripravili posebno slovesnost, na kateri je prvič po dvomesečnem vežbanju nastopila pihalna godba pod vodstvom godbenika Kranjca. (NL, 1. 12. 1910).

1911

Obe društvi sta imeli januarja svoja letna občna zbora, "Naprej" 12. in KSID 22. Po občnem zboru "Naprej" je bila običajna prosta zabava s petjem in tamburanjem. (NL, 13. 1. 1911).

O poteku občnega zbora B. d. "Naprej" je podrobno poročal NARODNI LIST. Ker kaže poročilo, kakšni so bili odnosi med obema društvoma, bomo navedli nekaj podrobnosti. "Društvo je imelo do sedanjega župnika vedno mir in je složno delovalo v

prid faranov in njih ubožnih otrok. Župniku Vogrinu pa je postalo to društvo trn v peti in slavni Jakec (misli na kaplana Rabuzo — opomba V. B.) je pod njegovim vodstvom ustanovil takoj nasprotno društvo pod imenom "Slov. katoliško izobraževalno društvo". Žrtvoval je za to res mnogo denarja, kajti kupil je precejšnje število knjig in tamburice za celi orkester... Poskušal je namreč od starega društva tamburaše odvrniti, da bi se bahal s pavovim perjem... Da pa društvo "Naprej" tako plodno deluje naprej, to je sedaj njegovega naslednika (misli kaplana Antona Berka — opomba V. B.) in šefa jelo tako jeziti, da se je sklenilo društvo podreti, naj velja kar hoče... Društvo deluje namreč največ pod vodstvom učiteljstva". Na dan občnega zbora sta kaplan in župnik s prižnice ostro napadla učiteljstvo in društvo "Naprej". Popoldan je prišlo na občni zbor precej članov društva z njimi pa tudi skupina mladencev, ki jih je pripeljal tajnik KSID Tišler z namenom društvo dobiti v svoje roke. Takoj uvodoma je upravitelj Ogorelec pojasnil načela društva in ostro zavrnil napade na društvo in učiteljstvo. Temu so sledila poročila odbornikov. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je največ dobitkov za tombole v preteklem letu nabral predsednik društva Franc Jurgec. "Po poročilih so se začeli vpisovati udje. Podkupljeni fantje so se seveda dali vpisati z 50 vin., da so se takoj poznali, kdo in in kaj hočejo. Pri volitvah so takoj pokazali svojo barvo. Predlog za prejšnjega predsednika, ki si je za društvo največ prizadeval, so zavrgli in takoj predlagali enega iz svoje sredine. Glasovali so pri tem tudi mladoletni, akoravno se jim je to prepovedalo in reklo, da se imajo od volitve odstraniti. Ker pa se to ni ubogalo, zato se jim je njih polletna udnina vrnila in morali so se odstraniti. Pri tem pa so seveda pokazali, sosebno njih vodja Tišler, vso svojo klerikalno drznost, da bi se morala skoraj rabiti sila. Nato se je izvolil mirno vzklikom sledeči odbor: Franc Jurgec, predsednik; Jožef Štumberger, podpredsednik; Mirko Kosi, tajnik in knjižničar; Alojzija Herg, blagajničarka; Alojz Selinšek, vodja tamburašev; Kranjc Jožef, Franc Šmigoc, Emeršič Anton, Rakuš Mihal, odborniki; Anton Korenjak in Anton Ogorelec, namestnika." Poročilo tudi navaja, da so pod vodstvom Selinška mladi tamburaši "zopet prav spretno brenkali vesele in poskočne". (Alojz Selinšek je bil učitelj v letih 1910—1918, — opomba V. B.). Po občnem zboru je bila uspela prosta zabava pri Korenjaku. (NR, 1. 2. 1911).

Pletarska godba na pihala je prvič javno nastopila v soboto 25. februarja na pustni veselici pri Korenjaku. Godba šteje le 12 mož. 11. febr. je godba igrala na interni prireditvi šole, ko so se poslovili od dveh učencev, ki sta končala šolo. (NR, 23. 2. 1911).

Godba na pihala je igrala na gasilski veselici v Markovcih.

SLOV. GOSPODAR je objavil ponovno kritično napadalen sestavek o B. d. "Naprej". Kritizira potek občnega zbora in odstranitev mladoletnih fantov. Napada predsednika Jurgeca in učiteljstvo. O novih odbornikih pravi, da so "kakor dvo-rezen meč, radi bi bili našli, a liberalnega jarma po uplivu gotovih gospic se pa tudi nočejo otresti". (SG, 2. 3. 1911, str. 3 in 4).

Pletarji so imeli na šolskem dvorišču veselico z gledališko predstavo in godbo. Veselica se je dobro obnesla. (NR, 2. 6. 1911).

Šolarji so ob začetku šolskega leta pripravili veselico s petjem, deklamacijami in gledališko igro. Prireditev je dobro uspela, saj je Podpornemu društvu prinesla 90 kron. (NL, 7. 9. 1911).

1912

KSID je imelo redni občni zbor 21. januarja. Izvolili so nov upravni odbor v sestavi: predsednik Anton Berk (kaplan), podpred. Franc Emeršič iz Brezovca, knjižničar Fran Emeršič iz Paradiža, tajnik Janez Pišlar, blagajnik Anton Gavez, Franc Jurgec in Janez Vogrin odbornika. V poročilu navajajo, da so v preteklem letu prečitali 1000 knjig in 4000 časnikov. Na občnem zboru je govoril državni poslanec A. Brenčič, ki je daroval za društvo 4 krone. (SG, 8. 2. 1912, str. 3).

KSID je napovedalo in tudi izvedlo kulturno prireditev, na kateri so uprizorili tri krajše enodejanke in sicer: "Skriven zaklad", "Oh ta Polona" in "Kmet in avtomat". Prireditev je bila 28. aprila v gost. Reicher in je dobro uspela. Poročevalec pravi, da je to bila prva večja prireditev društva in napoveduje kmalu novo.

B. d. "Naprej" je junija priredilo tombolo na prostem pri Debeljaku v Medribniku. Dopisnik napoveduje, da pripravljajo sokolsko veselico in srečolov. (NL, 27. 6. 1912).

29. junija (na Petrovo) so igralci KSID odigrali dve igri: "Tri sestre" in "Kmet in fotograf". Dopisnik omenja nastop pevskega zbora in goste iz sosednih krajev. (SG, 11. 7. 1912, str. 4).

Pletarji so pripravili 11. julija uspelo veselico. (NL, 11. 7. 1912).

V sv. Vidu niže Ptuja so priredili narodno veselico. Organizatorji se javno zahvaljujejo Barbarčanom in posebej Korenjaku za sodelovanje. Iz poročila ni razvidno ali so bili samo gostje na veselici ali pa so tudi sodelovali pri programu. (NL, 5. 9. 1912).

KSID je najavilo za 24. nov. v gost. Reicher Slomškovo slovesnost. Ob tej priložnosti bodo igrali igro "Kmet Herod". Napovedujejo nastop moškega pevskega zbora in deklamacije. (SG, 21. 11. 1912, str. 4).

1913

Ker NARODNEGA LISTA, ki je poročal o delu Bralnega društva "Naprej", za leti 1913 in 1914 v knjižnicah nimajo, bo prikaz kulturnega delovanja v teh dveh letih omejen skoraj izključno na KSID, o katerem je poročal SLOVENSKI GOSPODAR.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo je imelo 12. januarja redni letni občni zbor, ki sta mu prisostvovala dr. Hohnjec iz Maribora in poslanec Miha Brenčič iz Ptuja. Zbor je vodil predsednik društva kaplan Ivan Baznik. Pod vodstvom organista Franca Zagožena je nastopil domači moški pevski zbor. V poročilu navajajo, da so prebrali 5000 primerkov časopisov in okrog 2000 knjig. Izvolili so nov upravni odbor: predsednik Anton Arbeiter, podpredsednik Janez Vogrin, blagajnik Anton Gavez, knjižničar Franc Emeršič; odborniki so bili: Ivan Baznik, Jožef Brodnjak in Franc Voglar, preglednika pa Anton Reicher in Jurij Belšak. Ustanovili so tudi Mladiško zvezo h kateri je pristopilo 38 fantov. Tudi Mladiška zveza je dobila svoj upravni odbor v naslednji sestavi: predsednik Anton Jurgec (Premoverjakov Tonček), podpredsednik Andrej Kolednik, blagajnik Anton Milošič, tajnik Franc Zagožen, knjižničarja Ivan Žuran in Franc Emeršič ter odborniki Ivan Baznik, Franc Zavec, Ivan Jurgec st., Ivan Jurgec ml. in Anton Belšak. (SG, 16. 1. 1913, str. 3).

Prav gotovo je imelo januarja, tako kot običajno, svoj letni občni zbor tudi Bralno društvo "Naprej".

Na Belo nedeljo je priredilo KSID srečolov z igro "Krčmar pri zvitem rogu". Prireditev je bila v novih gostilniških prostorih Reicher. Igrala je tudi godba na pihala (SG, 10. 4. 1913, str. 5).

Ob birmi 9. junija sta sodelovala godba na pihala in pevski zbor pod vodstvom organista (SG, 19. 6. 1913, str. 4).

KSID je pripravilo 4. julija, na predvečer praznika slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, na Voglarjevem bregu v Gruškovcu veličasten kres. Isti večer je uprizorilo kres s plesom na Humu v Gradiščah tudi B. d. "Naprej". (SG, 17. 7. 1913, str. 4).

16. nov. sta priredili KSID in Mladiška zveza veselico s srečolovom in šaloigro "Zamujeni vlak". Igrali so člani Mladiške zveze, nastopili pa tudi pevci. (SG, 6. 11. 1913, str. 4).

1914

Na Belo nedeljo je Mladiška zveza priredila gledališko igro "Prepirljiva oseba, ali ljubša je kratka sprava, kot dolga pravda". Igrali je sledila veselica s srečolovom. Na dobro uspeli prireditvi sta nastopila pevski zbor in godba na pihala pod vodstvom Kranjca. (SG, 2. 4. 1914, str. 5).

SLOV. GOSPODAR napoveduje, da bodo "naši liberalci" pripravili 5. julija veliko sokolsko veselico. (SG, 7. 5. 1914, str. 4). (Zaradi atentata v Sarajevu in splošnega žalovanja, je prireditev skoraj za gotovo odpadla — opomba V. B.).

Mladeniška zveza je organizirala 29. junija pri sv. Ani velik Mladeniški tabor, na katerega so vabili mladeniče iz širše okolice. Poleg domačih in drugih duhovnikov so shodu prisostvovali tudi dr. Anton Korošec ter poslanca Brenčič in Meško. Glavni govornik je bil dr. Korošec, ki je del govora posvetil atentatu v Sarajevu. Med drugimi je govoril tudi domači mladenič Milošič. Po večernicah je bil telovadni nastop Orlov. Igrala je domača godba na pihala. Poročevalec navaja, da se je tabora udeležilo 2000 ljudi. (SG, 2. 7. 1914, str. 5).

Zelo verjetno je bil Mladeniški tabor pri Ani zadnji javni nastop v letu 1914, kajti kmalu je sledila mobilizacija in začela se je prva svetovna vojna.

Leta 1914 je bil skupaj s pletarsko šolo premeščen od Barbare v begunsko taborišče Sterntal (Kidričevo) Anton Ogorelec, šolski upravitelj in ustanovitelj Bralnega društva "Naprej". V kraju je deloval polnih 20 let in ga lahko ocenimo kot najbolj uspešnega šolskega upravitelja v našem kraju vseh časov. Sicer pa o njem in njegovem delovanju govori poseben sestavek.

1915–1918

V SLOV. GOSPODARJU v letih 1915 – 1918 nismo našli nobenega poročila o aktivnostih KSID ali B. d. "Naprej". Iz tega smemo sklepati, da je bilo v času prve svetovne vojne organizirano javno kulturno delovanje začasno prekinjeno. Večina godbenikov in moških igralcev je bila mobilizirana in poslana na fronte. Učiteljev iz časov ustanovitve "Napreja" razen Kosija ni bilo več. Kaže pa, da je tudi poročevalska služba odpovedala. Društvi sta torej životarili. Delovali sta samo knjižnici, iz katerih so si ljudje izposojali predvsem časopise in prek njih spremljali dogodke na frontah, kjer je bilo mnogo domačih fantov in mož.

1919–1922

Tudi pri pregledu DOMOVINE in SLOVENSKEGA GOSPODARJA za leta 1919, 1920, 1921 in 1922 nismo našli nobenega poročila o delovanju društev, čeprav je bilo objavljenih nekaj drobnih vesti. Je društvena kulturna dejavnost res popolnoma mirovala in niso imeli niti občnih zborov ali pa ni nihče o tem poročal? Živih prič ni več, društvena dokumentacija pa je uničena. Torej lahko samo ugibamo. Iz nekega poročila o zbiranju naročnikov SLOV. GOSPODARJA zvemo, da je bil Janez Emeršič (Baronek) knjižničar. (SG, 5. 1. 1922, str. 5).

1923

2. febr. je imelo B. d. "Naprej" zabavni večer s srečolovom. Igrali so tamburaši. Torej so tamburaši ponovno začeli vaditi že leta 1922. Verjetno je to tamburaški zbor, ki ga poznamo s fotografije iz leta 1925, ki je objavljena. Zbor je vodil Franjo Korenjak. V istem poročilu napoveduje, da bo imelo KSID prireditev na predpustno nedeljo. O obeh prireditvah smo našli kratko poročilo v DOMOVINI in SLOV. GOSPODARJU; v slednjem je poročilo popolnejše. (SG, 8. 2. 1923, str. 4).

1924

2. marca so priredili šolarji šolsko prireditev in ob tej priložnosti odigrali dve igri in sicer "Škrateljci" in "Šivilja Klara". Po tej prireditvi je bila v gostilni Reicher veselica, na kateri so nastopili domači tamburaši in mešani pevski zbor pod vodstvom organista Ferda Kristla. (D, 14. 3. 1924, str. 6).

V začetku marca je KSID priredilo dve igri: "Pri gospodi" in "Zdaj grem sem, zdaj pa tja". Sodelovali so tamburaši od sv. Marjete in tudi domači. Poročevalec poroča, da sta se poročila Alojzija Dernikovič in Jože Bratušek (Rdžakov) večkratna društvena igralca. (SG, 13. 3. 1924, str. 4).

25. maja je KSID organizirala veselico (D, 13. junija 1924, str. 6).

16. nov. je B. d. "Naprej" proslavilo 25 letnico svojega delovanja. Uprizorili so tri-dejanko "V Ljubljano jo dajmo". Po igri je bila veselica z vinsko trgatvijo in licitacijo. (D, 28. 11. 1924, str. 4).

1925

O delovanju B. d. "Naprej" za to leto nimamo nobenega poročila.

TAMBURAŠKI ZBOR CIRKULANE LETA 1925

Ležita z leve: Jože Krajnc (Humski), Martin Emeršič (Banec)

Sedijo z leve: Jože Majcenovič (Hreš), Franc Klemenc (učitelj), Ruda Debeljak (mesar), Danica Lebar (Krajnc), Blanka Belšak (učiteljica), Zinka Vesenjaj (učiteljica), Lizika Kokol (Habičakova).

Stojijo od leve: Martin Habičak (Grilek), Franjo Korenjak (vodja), Franc Kostanjevec (Miklažov)

KSID je organiziralo 20. sept. telovadni nastop orlovskega odseka iz sv. Marjete (Gorišnica) na vrtu gost. Reicher. Igrala je domača godba na pihala. (SG, 17. 9. 1925, str. 3).

1926

Tudi za to leto nimamo o delovanju B. d. "Naprej" nobenega poročila v DOMOVNI. To prav gotovo ni odraz popolne neaktivnosti, temveč prej dejstva, da o delovanju ni nihče poročal.

O KSID poročajo, da se dobro giblje in da je pridobilo nekaj novih članov. Na pustno nedeljo so uprizorili burko "Strah z dolgo roko". Verjetno je bila po igri pustna zabava. Poročevalec poziva naj pri porokah zbirajo denarne prispevke za društvo. (SG, 4. 2. 1926, str. 3).

Junija ponovno poročajo, da se KSID dobro giblje in da je priredila v zadnjem času žaloigre in veseloigre. Za 27. junij napoveduje igro "Iz delov slavnih dni" ali "Ljubzen in sovraštvo". (SG, 3. 6. 1926, str. 3).

5. septembra so blagoslovili in dvignili v zvonik pri cerkvi sv. Florjana dva zvonova. Ob slovesnosti je igrala godba na pihala. (SG, 9. 9. 1926, str. 3).

Tega leta je dal župnik Vogrin porušiti od potresa prizadeto cerkev sv. Katarine v Cirkulanah in iz istega kamenja zgraditi novo kapelico sv. Katarine ter 18 m dolgo dvorano. Od stare cerkve je ostal le zvonik. Dvorana naj bi služila za potrebe KSID. 3. okt. so kapelico sv. Katarine blagoslovili. Iz nekega kasnejšega poročila, ki govori o zaslugah župnika Vogrina, zvemo, da je stalo delo za postavitev kapelice in dvorane 100.000,— din, novi oder pa 5400 din. Dvorana še leta 1926 ni bila uporabna. (SG, 8. 10. 1926, str. 3).

KSID je za 21. nov. napovedalo uprizoritev igre "Miklova Zala". Igro so igrali v gostilni Reicher. Kaj več poročilo ne pove. (SG, 18. 11. 1926, str. 3). DOMOVINA je poročala, da bodo cerkev podrli in naredili iz nje Orlovski dom.

1927

V DOMOVINI sta tega leta dve krajši poročili iz sv. Barbare, vendar nebeno ne omenja aktivnosti B. d. "Naprej".

Za 27. febr. napoveduje KSID predpustno veselico pri Reicher z igro "Samo eno uro doktor". Čisti prihodek prireditve je namenjen za nakup knjig in časopisov za društveno knjižnico. (SG, 10. 2. 1927, str. 4).

Za 1. maj napoveduje KSID pri Reicher—Bračič manjško veselico s šaloigro "Ljudmila". (SG, 21. 4. 1927, str. 3).

Junija je KSID pripravila dve igri in sicer "Poboljšana trmoglavka" in "Scapinove zvijače". Prireditev je dobro uspela. (ISG, 16. 6. 1927, str. 3).

18. sept. so ustanovili Dekliško zvezo. Dekleta so za to priložnost pripravila dve izvirni igri kaplana Janka Vrbanjška, in sicer: "Jeruzalemske junakinje" in "Luknja v namiznem prtju".

Kaplan Vrbanjšek je bil premeščen na Hajdino, zato so pri KSID sklenili, da bodo tam 16. okt. gostovali z igrama "Scapinove zvijače" in Vrbanjškovo "Luknja v namiznem prtju". (SG, 13. 10. 1927, str. 3).

KSID napoveduje za 6. nov. pri Rajher—Bračič uprizoritev dveh šaloiger in sicer: "Dve teti" in "Čarodejna brivnica". Po igrah je bila veselica, na kateri je igrala tudi godba na pihala. Poročevalec omenja učiteljici Marico Ramšak in Mimico Vodušek, ki sta darovali marsikatero uro za izobraževanje odrasle mladine. Obe sta se poslovili od šole. (SG, 3. 11. 1927, str. 3).

Za Štefanovo je KSID pripravilo igro "Pogodba". Po igri je bila veselica z godbo. Čisti dobiček namenjen za nakup knjig in časopisov. Isti dan je imelo društvo občni zbor. (SG, 22. 12. 1927, str. 5).

1928

Tudi za leto 1928 moramo napisati, da v DOMOVINI nismo našli nobene vesti o delovanju B. d. "Naprej".

KSID je na pustno nedeljo, 19. 2., priredilo tri krajše igre in sicer: burko "Zaklad", burko "Zamorec" in šaljivi prizor "Ženin Miha". Po igrah je bila pustna zabava. (SG, 16. 2. 1928, str. 6).

9. aprila, na velikonočni ponedeljek, je KSID praznovalo 20 letnico delovanja. O vsebini oziroma programu praznovanja ni posebnega poročila. (SG, 5. 4. 1928, str. 6).

6. maja so v KSID pripravili dve igri in sicer: "Zarika in Solnčika" ter "Prvič med gospodo". Ker je prireditev uspela, bodo igri ponavljali. (SG, 10. 5. 1928, str. 6).

Za 28. oktober napovedujejo v gostilni Bračič igro "Stari in mladi". (SG, 25. 10. 1928, str. 7).

V SG so za 11. nov. napovedali proslavo 10. letnice ujedinenja. Dopoldan bo maša in poklonitev pred sliko kralja Aleksandra v dvorani. Popoldan pa igri "Pred sodnikom" in "Tihotapci". Sodelovala bo domača godba. (SG, 8. 11. 1928, str. 6).

POPRAVEK

Fotografija na strani 25 — pravilno.

Odbor in igralci izobraževalnega društva Sv. Barbara v Halozah leta 1928.

V zadnji vrsti stojijo od leve: Dušan Korenjak, Ivan Mislovič, Martin Petrovič, Janez Emeršič, Vili Brec, neznan, Franjo Bračko.

V srednji vrsti stojijo od leve: Anton Gol, Cilka Kosi, Jože Majcenovič, Danica Lebar, Vera Korenjak, Alojz Rakuš, Marija Meznarič in Martin Korenjak.

Sedijo od leve: Feliks Jurgec, Jožefa Jurgec, Janez Vogrin, Zalika Ilgo, Franc Plohl in Nada Kosi.

Na barbarsko nedeljo je bila blagoslovitev spominske plošče padlim vojakom v prvi svetovni vojni na pokopališču.

KSID je za Štefanovo napovedalo uprizoritev igre "Veriga" F. S. Finžgarja. Pri tej igri je kot eden od dveh otrok sodeloval tudi pisec teh vrstic. Bil je to prvi nastop z odraslimi. (SG, 20. 12. 1928, str. 4).

ODBOR IN IGRALCI IZOBRAŽEVALNEGA DRUŠTVA SV. BARBARA V HALOZAH LETA 1928

Dušan Korenjak, Ivan Miskovič, neznan, Ivan Emeršič, Vili Brec, Franc Fijačko, neznan, Anton Gol, Cilka Kosi, Jože Majcenovič, Danica Korenjak – Lebar, Vera Korenjak, Ivan Kozel, Marija Meznarič, Martin Korenjak, Feliks Jurgec, neznana, Plohl Franc, Mira Kosi

1929

2. 2. je Dekliška zveza v okviru KSID uprizorila igró "Najdena hči". Naslednji dan je bila pri Debeljaku v Medribniku predpustna veselica. Sodelovali so tamburaši iz Višnjice. (SG, 30. 1. 1929, str. 4).

Za 10. nov. je KSID napovedalo v gostilni Bračič veseloigro "Garibaldi". Po igri prosta zabava. (SG, 6. 11. 1929, str. 8).

O aktivnosti B. d. "Naprej" nismo našli nobenih podatkov.

1930

Maja je SG prinesel daljše poročilo o KSID in njegovem delovanju. Tako omenja poročilo nekaj podatkov o novi dvorani, ki so jo zgradili na mestu nekdanje cerkve sv. Katarine. Nekaj teh podatkov smo že omenili. Poročilo posebej govori o kapelici sv. Katarine in njeni slikovni opremi. Na cvetno nedeljo je bila nova dvorana prvič uporabljena v kulturni namen. Prof. Šedivy iz Maribora je ob spremljavi skioptičnih slik predaval o preganjanju ruskih kristjanov. Župnik Vogrin je v dvorano namestil radio na baterije. To je bil prvi kupljeni radioaparat v kraju. Sam si je nekaj prej naredil radio Franjo Korenjak. (SG, 7. 5. 1930, str. 10).

V maju sta bili dve predavanji s skioptičnimi slikami in sicer o "Potovanju v Lurd". Junija je bilo predavanje "Rim in okolica". Na binkoštno nedeljo je bila v novi dvorani prva gledališka predstava, igrali so "Gospa Kordula" in "Dva gluha". Pred predstavo je zapel cerkveni zbor pod vodstvom organista Franca Bračka. Poročevalec pove, da po predstavi ni bilo veselice, "ker to krati našemu društvu ugled". (SG, 25. 6. 1930, str. 7).

Za 24. avgust napovedujejo nastop domačih dijakov z igró Dragotina Ketteja "Naši dijaki". Poleg igre so dijaki prikazali še nekaj komičnih prizorov. Pod vodstvom organista Bračka so tudi zapeli. (SG, 13. 8. 1930, str. 9).

Tudi za leto 1930 moramo ugotoviti, da nismo v DOMOVINI našli nobenih podatkov o aktivnosti B. d. "Naprej". To dejstvo zahteva nekaj komentarja. Prvi sklep bi lahko bil, da je društvo v teh letih bilo povsem pasivno. Proti temu govorijo nekateri podatki, kot na pr. dejstvo, da je že od leta 1923 deloval pri društvu zelo agilen tamburaški zbor, ki ga imamo celo na fotografiji objavljeni v tej kroniki. Dalje je nesporno, da je delovala knjižnica. Iz pripovedovanja starejših igralcev zvemo, da so v teh letih igrali na leto dni po dve igri. Glavni igralci so takrat bili: Franjo Korenjak, ki je bil hkrati režiser, dalje Cilka Kosi, Marija Reicher, Ludvik Kreuh, Andrej Petrovič, Franc Klemenc, Marija Vodušek in Štefan Trobiš. O teh igrah obstajajo celo fotografije. Vse torej kaže, da pri B. d. "Naprej" ni nihče skrbel za to, da bi o društveni dejavnosti poročal časopisju.

Omenimo na tem mestu poročilo DOMOVINE, da je 23. marca 1930 občinski odbor občine Gruškovec sprejel sklep, da podeli Antonu Ogorelcu, nekdanjemu

šolskemu upravitelju in zavzetemu javnemu delavcu, naslov častnega občana občine Gruškovec. V obrazložitvi pravi, da je bil Ogorelec imeniten učitelj ter da je učence in odrasle poučeval sadjarstva, vinogradništva, živinoreje, čebelarstva, da je zgradil krasno šolsko poslopje, ustanovil Bralno društvo "Naprej", Pletarsko šolo in Posojilnico ter da je njegova zasluga tudi gradnja ceste iz Medribnika do hrvaške meje. (D, 3. 4. 1930, str. 4).

SG je v decembrski številki poročal, da je umrl Franc Jurgec (Pavlek), ki je bil dolga leta predsednik Bralnega društva "Naprej", pevec — tenorist v njegovem pevskem zboru, odobrnik občine Paradiž, član Sadjarske podružnice in Kmetске zveze ter nekdanji član KSID. Pri grobu mu je govoril učitelj Štefan Trobiš; (SG, 24. 12. 1930, str. 12). Ker pa je o Jurgecu več poročala januarja 1931 DOMOVINA, bomo njeno vest obširneje prikazali pri poročilu za naslednje leto.

In še nekaj omenimo na tem mestu. Let 1929 je bil ustanovljen Sokol kraljevine Jugoslavije. Hkrati so bile ukinjene vse dotedanje sokolske organizacije, kasneje pa tudi vsa druga telovadna društva.

1931

V prvi polovici januarja je imelo Bralno društvo "Naprej" 33. redni občni zbor. Poročevalec omenja med drugim tudi naslednje. "Preden je občni zbor prešel na redno zborovanje, se je podpredsednik gospod Štefan Trobiš spomnil na vrzel v odboru, oziroma v društvu, ki nam ga je prizadejala neusmiljena bela žena. Smrt nam je ugrabila dolgoletnega in neumornega člana in predsednika društva gos. Franca Jurgeca, posestnika iz Paradiža. Bil je stalen član našega društva od ustanovitve, to je od leta 1899, pa do danes. V 32 letih obstoja in delovanja društva ni bil samo član, nego tudi neumorni prosvetni delavec iz naroda, in sicer eden najdelavnejših. Četudi so se odbori menjavali, je bil naš pokojnik vedno v odboru. Bil je odbornik celih trideset let. V tej dobi je načeloval odborom tri leta kot podpredsednik in celih sedemnajst let kot predsednik... Naš blagi pokojnik ni bil samo dober gospodar in delaven prosvetni delavec, nego je bil tudi dober pevec tenorist, vedno vedrega in veselega lica, velik ljubitelj naše prelepe slovenske pesmi. Da pokažemo, kako zelo je ljubil petje, naj nam bo dovoljeno povedati še to—le: Ni se ustrašil ne vremena ne poti ne zamere pri svoji ljubljeni ženici. Ko je do večera opravil svoje naporno delo v vinogradu ali na polju, ni niti čakal na večerjo, nego se je neopaženo zmuznil od doma in odbrzel po nekoliko skriti piti v vas, da se točno udeleži pevske vaje. Ženica mu tega ni zamerila, zamerila mu je samo to, da je odbrzel brez skrbno pripravljene večerje. Ko se je vrnil, ni bilo več zamere, ponosna je bila na svojega moža, našega člana, našega predsednika." (D, 29. 1. 1931, str. 9). Poleg tega, da nam dopis odkriva kako so se poslovili od enega najbolj prizadevnih preprostih domačinov — kulturnih delavcev, hkrati potrjuje našo trditev, da B. d. "Naprej" v letih, ko o njem nimamo poročil, ni počivalo. Imelo je redne občne zборе, igralci so prirejali dramske prireditve, tamburaši so igrali in pevci prepevali. Če to dejstvo upoštevamo in k temu prištejemo še vse dokumentirano navedene aktivnosti Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva v obdobju 1923—1930, potem lahko zatrdimo, da je bilo

kulturno življenje pri sv. Barbari v Halozah v tem obdobju izredno živahno in bi mu težko našli podobnega.

Leta 1931 je pod vplivom novih političnih razmer (vsiljena ustava, diktatura) bil izdan Zakon o društvih, zborih in sestankih, ki je bistveno omejil njihovo delovanje. Mnoga društva so bila razpuščena. Tako je bila med drugim razpuščena tudi Prosvetna zveza v Mariboru, katere članica je bilo tudi naše Katoliško slovensko izobraževalno društvo. S tem je bilo razpuščeno tudi naše društvo. SLOVENSKI GOSPODAR od leta 1931 naprej o njem več ni poročal, čeprav je glavni poročevalec iz preteklih let, Janez Emeršič (Baron), še dopisoval. Tako je n. pr. leta 1932 objavil daljši prispevek o župniku Janezu Vogrinu in njegovem 25 letnem delovanju v našem kraju. Poroča o njegovi bolezni in odhodu v pokoj. Kakor koli že ocenjujemo Vogrinovo zagrizeno strankarstvo, je treba priznati, da si je dosti prizadeval za uspešno delovanje Kat. slov. izobraževalnega društva in s tem za kulturni napredek našega kraja.

SLOVITI GODALNI ORKESTER CIRKULANE POD VODSTVOM Franja KORENJAK okrog leta 1932

Od leve proti desni sedijo: Dušan Korenjak, Ivan Šmigoc, Anton Plohl, Franjo Korenjak

Stojijo: Ivan Kozel, Štefan Arbeiter, Jože Bračič in Stanko Rajher

Leta 1931 (točen datum ni poznan) je bila na pobudo učitelja Štefana Trobiša ustanovljena Sokolska četa sv. Barbara v Halozah. Njen starosta je bil Anton Štumberger, načelnik pa Štefan Trobiš. Vodstvo čete je najprej usmerilo svoje delo v pridobivanje mladih fantov, ki so začeli redno telovaditi. Kot drugo dejavnost so ustanovili dramsko sekcijo in tako postopoma prevzeli vso aktivnost B. d. "Naprej".

26. dec. je Sokolska četa uprizorila svojo prvo igro in sicer tridejanko "Svetnik". Po igri je bila prosta zabava, igrali so tamburaši. (D, 17. 12. 1931, str. 5).

1932

Januarja poroča DOMOVINA, da je igra "Svetnik" dobro uspela in izraža posebno zahvalo režiserju Franju Korenjaku. V nadaljevanju poroča, da telovadci pridno telovadijo. Mlade vabi naj vstopajo v sokolske vrste. (D, 14. 1. 1932, str. 6).

Aprila je DOMOVINA objavila "Haloško pismo", daljši dopis, v katerem poroča dopisnik o raznih stvareh, pri tem tudi o delovanju Sokolske čete. **"Tukajšnja sokolska četa pod novo upravo marljivo deluje. Vsak teden po dvakrat člani redno telovadijo. Tudi nam večkrat nudi kakšno igro. V nedeljo 20. marca je Sokol v šoli lepo uspelo Tyrševo proslavo z zelo pestrim sporedom. Dne 1. aprila nas je zapustil učitelj br. Trobiš, ustanovnik Sokola in bivši njegov načelnik."** (D, 14. 4. 1932, str. 9). Odhod agilnega Š. Trobiša je prizadel komaj ustanovljeno Sokolsko četo, ki je imela v svojem okviru: telovadni odsek, igralsko skupino, tamburaški in pevski zbor ter knjižnico. Mesto načelnika je prevzel Joško Krajnc (Humski Jožek), starosta pa je postal Andrej Petrovič (poštar).

V aprilu je SLOV. GOSPODAR ponovno prinesel daljši članek o župniku Vogrinu in njegovem delovanju. Omenja predvsem graditev prosvetne dvorane in njegovo delo v KSID—članek je posvečen 25 letnici župnikovanja v sv. Barbari v Halozah. (SG, 6. 4. 1932, str. 10).

1933

V letu 1933 niti DOMOVINA niti SLOV. GOSPODAR nista poročala o kulturni dejavnosti. Po spominskih izjavah naj bi imela Sokolska četa tega leta svoj prvi telovdani nastop. Ob tej priložnosti je nastopila tudi številčno močna skupina sokolov iz Ptuja. Nastop je bil v "Rajherjevi grabi", po njem pa prosta zabava.

1934

Dopisnik poroča v prvi številki DOMOVINE "da se gibljejo pri Bralnem društvu "Naprej", pri Tamburaškem društvu in Pevskem društvu". (D, 5. 1. 1934, str. 3). V tem dopisu je zadnjič omenjeno Bralno društvo "Naprej", čeprav je takrat že prevzela Sokolska četa njegovo dejavnost. Dopisnik tudi govori o tamburaškem in pevskem društvu, dejansko pa gre za pevski in tamburaški zbor pri društvu oziroma Sokolu.

1935–1936

Za leti 1935 in 1936 nismo našli v pregledanih časopisih nobenega poročila o kulturni dejavnosti. Iz spominskih navedb pa je znano, da je delovala knjižnica, da so telovadci vadili in nastopali tudi v gosteh. Igralska skupina je stalno prirejala igre, godalni orkester je vadil in nastopal, isto velja za pevski zbor. Pri Sokolski četi pa so ustanovili še strelski odsek, ki je imel tri malokalibrske puške.

1937

1. maja je umrla Marija Milošič–Drevenšek (Lipova Micika) dolgoletna dobra in požrtvovalna igralka, ki je nastopala pri dramski skupini B. d. "Naprej", KSID in Sokolske čete. Prav gotovo je poleg Jožefe Jurgec (Bakičove Pepe) odigrala največ ženskih vlog. (D, 10. 5. 1937, str. 3).

V dopisu, ki ga je poslal Anton Plohl, poroča, da je Sokolska četa uprizorila 11. aprila veseloigro "Peg, srček moj". Poroča tudi, da je kraj leta 1936 dobil telefon in 4. aprila 1937 redno dnevno avtobusno zvezo. Prav gotovo sta oba dogodka zelo pomembna za razvoj kraja. Ob otvoritvi telefona naj bi zadnjič javno nastopila godba na pihala. O tem dogodku si mnenja niso povsem enotna. (D, 6. 5. 1937, str. 4).

1938

Anton Plohl je ponovno poslal "Haloško pismo", v katerem poroča o raznih dogodkih. Tako piše, da je Banska uprava kupila v Slatini od poslanca Brenčiča posestvo, ki naj bi ga uredili kot vzorno posestvo z internatom za tečajnike in trsnico; napoveduje tudi ustanovitev vinarske zadruga.

O Sokolski četi poroča, da je sklenila zgraditi v okviru Petrove petletke lastno dvorano za gledališke prireditve in predavanja ter prostore za knjižnico. Dvorano naj bi zgradili s prostovoljnimi prispevki, zato pozivajo širšo javnost naj daruje. Sporočili so številko čekovnega računa. (D, 14. 4. 1938, str. 11).

Maja meseca napovedo, da bo avgusta velika tombola, katere čisti dobiček se namenijo za gradnjo dvorane. Tombola je res bila 7. avgusta na vrtu gostilne Bračič. Tombolska kartica je stala 2 din. (D, 26. 5. in 4. 8. 1938, str. 5 in 8).

Po izjavi Franca Majcenoviča naj bi tega leta župnik Grobler kupil komplet tamburaških inštrumentov in ustanovil tamburaški zbor. Ta tamburaški zbor pa ni nikoli prav zaživel. Nekaj tedaj kupljenih inštrumentov so zbrali leta 1980, ko so obnavljali tamburaški zbor.

Dvorano nekdanjega KSID v Katreji so vedno bolj začeli uporabljati za skladišče zadruga.

TAMBURAŠKI ZBOR IN IGRALCI OKOLI LETA 1930

1939

Na pustno nedeljo je dramski odsek Sok. čete uprizoril dve komediji: "Snubec v zadregi" in "Dva zmedenca". Obe je režiral Franjo Korenjak. Korenjak je postal starosta Sok. čete, novi načelnik pa Stanko Rajher. 25. marca je dramski odsek Sokolske čete uprizoril igro "Vrnitev". Dopisnik, verjetno tudi tokrat A. Plohl, poroča, da je Anton Gol nastopil že prek sto krat. (D, 6. 4. 1939, str. 6).

Sokolska četa je nadaljevala z akcijo za postavitve dvorane za kulturne prireditve. V ta namen so 20. avgusta igrali igro "Svojeglavček". (D, 31. 8. 1939, str. 6).

1940

Za leto 1940 poznamo samo eno časopisno vest. Aprila je umrl Andrej Petrovič (Mrkačov Drašek, poštar), igralec in pevec (basist), ki je bil tudi starosta Sokolske čete. (D, 23. 4. 1940, str. 4).

Poleti so na pobudo Vladimira Bračiča — Mirka dijaki in drugi mladinci pripravili gledališko predstavo. 21. julija so odigrali Molierjevo komedijo "Scapinove zvijače". O tej prireditvi priča ohranjena fotografija. Igro je ob pomoči Stanka Rajherja režiral Vladimir Bračič—Mirko. Igrali so v gostilniški dvorani Bračič. V igri sta nastopila tudi Franček Kozel in Maks Bračič, ki sta oba padla kot partizana.

1941

V januarski številki DOMOVINE je poročilo o knjižničarskem odseku Sokolske čete. Poročilo pravi, da knjižnica dobro deluje, saj je bilo izposojenih 300 knjig več kot leta 1930. Knjižnica posluje vsako nedeljo v času med rano in pozno mašo. (D, 20. 2. 1941, str. 9).

Naslednji dopis napoveduje, da bo dramska sekcija Sokolske čete po daljšem odmoru uprizorila veseloigro "Vozel". Čisti dobiček je namenjen šolski kuhinji. (D, 20. 2. 1941, str. 9). To je zadnje poročilo in veseloigra Vozel zadnja javna kulturna prireditev pred nacistično okupacijo, ki je začasno prekinila skoraj 42 letno organizirano kulturno delovanje v našem kraju.

Nacistični okupatorji so grobo prekinili vsako obliko slovenskega kulturnega delovanja. Uničili so večino knjig iz knjižnice ter celotno bogato dokumentacijo vseh treh društev — Bralnega društva "Naprej", Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva in Sokolske čete. Izgnali so večino slovenskih učiteljev in oba duhovnika ter nekaj naprednih slovenskih družin. Ukinili so slovensko šolo in uvedli nemško, kjer so nemške učiteljice vtepale v mlade glave nacistično propagando ter otroke silile peti nemške koračnice. Ostale so nedeljske maše z nemškimi pridigami, ki jih večina ni razumela. Sledile so depotracije na delo, mobilizacija in odhod na fronte. Sicer pa so te stvari dovolj znane in jih ni potrebno podrobno opisovati. Povejmo samo to, da so skušali nacistični okupatorji s svojimi grobimi represalijami ubiti v ljudeh vsako svobodno misel. In vendar jim to ni uspelo, saj se je odpor začel že leta 1941 in se potem stopnjeval, še posebej od jeseni 1943 naprej. Dolgoletno kulturno—prosvetno in narodnostno delovanje je prišlo v polni meri do izraza. S ponosom poudarimo, da so tako rekoč vsi nekdanji pevci, tamburaši in igralci pokazali visoko narodno zavest in aktivno sodelovali v odporu.

1945

Leto 1945 je bilo v znamenju veselja, ker smo pregnali nemške okupatorje in ponovno svobodno zaživel. V cerkvi je ponovno zadonela slovenska nabožna pesem, 30. maja so začeli v šoli s provizoričnim slovenskim poukom. Zato je razumljivo, da so kot prvo obliko kulturne ustvarjalnosti organizirali velik ljudski miting, za katerega so jedajo in pijačo prispevali ljudje sami. Decembra so bivši igralci dramske sekcije organizirali v gost. Bračič Miklavževanje s kulturnim programom in veselico, na kateri je igral godalni orkester. V okviru krajeвне organizacije Oslobojilne fronte so ustanovili kulturnoprosvetno sekcijo z nalogo, da skrbi za kulturne prireditve in poučna predavanja. V kulturni sekciji so se zbrali nekdanji igralci in godbeniki pod vodstvom Franja Korenjaka, Stanka Rajherja in Antona Gola.

1946

Člani igralske skupine so že v zimskih mesecih naštudirali Klopčičevo dramo "Ma-ti" in jo uspešno uprizorili v prosvetni dvorani, kjer je še stal oder, kulise pa so na-redili nove. Pod vodstvom Slavka Furmana so v gostilni Bračič organizirali lovsko veselico, na kateri je igral godalni orkester. Tako so člani bivše igralske sekcije prvi začeli z rednim delom. Zbrali so tudi nekaj starih ohranjenih knjig, dobili brošure politične vsebine in ustvarjen je bil zametek knjižnice.

1947

Igralska skupina je pod vodstvom Stanka Rajherja pripravila komedijo "Analfa-bet" in potem še Borovo partizansko dramo "Raztrganci". Oboje so igrali v pro-svetni dvorani. Po obeh igrah je bila prosta zabava v gostilni Korenjak, ker so gostil-no Bračič zaradi smrti lastnice zaprli. Na zabavi je igral godalni orkester.

1948

Tudi v letu 1948 je bila igralska skupina aktivna. Uprizorili so veseloigro "Župano-va Micka". Režiral je Franjo Korenjak. Ker so začeli drugod ponovno ustanavljati prosvetna društva, so tudi v Cirkulaneh v jeseni pripravili občni zbor in ustanovili Izobraževalno umetniško društvo (IZUD) Cirkulane. Za prvega predsednika so izvolili Stanka Rajherja, za tajnico Natalijo Korenjak, odborniki pa so bili Anton Gol, Anton Plohl, Jožefa Jurgec, Franjo Korenjak in še kdo. Tako so Cirkulane ponovno dobile samostojno prosvetno društvo, ki je nadaljevalo skoraj petdeset-letno tradicijo. Ker so v Cirkulaneh zelo uspešno izvedli vpis ljudskega posoji-la, so v Cirkulaneh prvi v Halozah 18. dec. 1948 ob 16. uri slovesno prižgali elektri-čno luč; Ta pomembni dogodek za splošni razvoj kraja so proslavili z lepo kulturno prireditvijo v šoli. Nastopili so govorniki, recitatorji in godbeniki. Akcijo za zbira-nje posojila in elektrifikacijski odbor je vodil Stanko Rajher. To je bila vzpodbuda za ostale kraje in v naslednjih letih je električna luč pregnala smrdljivo petrolejko z vseh bregov. (NAŠE DELO, 13. 1. 1949).

1949

Za leto 1949 nimamo nobenih dokumentiranih podatkov o delovanju IZUD Cirku-lane. Po mnenju nekaterih takratnih igralcev so tudi v tem letu uprizorili vsaj eno igro. V jeseni so organizirali v okviru IZUD, a pod vodstvom Prosvetne zveze iz Ptuja, izobraževalni tečaj, ki se ga je udeležilo 62 tečajnikov. Tečaj je bil organizi-ran v počastitev 11. kongresa Ljudske prosvetne Slovenije. (NAŠE DELO, 18. nov. 1949).

1950

Za to leto nimamo nobenih pismenih podatkov o delovanju IZUD.

1951

O dejavnosti IZUD v letu 1951 zvemo iz časopisnega poročila v januarju 1952 in na osnovi spominske izjave avtorja tega besedila. V novembru je bil po dveh letih občni zbor društva. Izvoljen je bil nov upravni odbor. Na mestu predsednika je Fra-

nja Korenjaka zamenjal Vladimir Bračič—Mirko. Na tem občnem zboru je bil sprejet sklep, da dobi društvo ime po Frančku Kozelu, nekdanjemu igralcu in telovadcu pri Sok. četi ter prvem padlem partizanu iz našega kraja. O delu društva poroča dopisnik: "Kakor poroča "Ptujski tednik", je tudi kulturnoizobraževalno društvo stopilo po daljšem času na plan. Obnova odra, študij dveh dramskih komadov (ene ga so z uspehom ob polni dvorani že odigrali), ponovna aktivizacija knjižnice, dve uspeli predavanji Ljudske univerze kažejo na dober začetek. Povejmo resnico. Marljivi in disciplinirani so, redno hodijo na tedenska predavanja, snujejo načrte o svojem domu, še večji pritegnitvi članov, pripravljajo se na igro itd." Iz povedanega sledi, da je upravni odbor po jesenski seji zastavil dober program. (PT, 18. 1. 1952).

1952

Dramska skupina je februarja uprizorila Finžgarjevo dramo "Razvalina življenja". Režiral je Stanko Rajher. Vloge so tolmačili: Vladimir Bračič—Mirko, Vikica Bračič, Ana in Anton Plohl ter Ivek Bračič. Zaradi velikega zanimanja, so igro ponovili. Okrajna komisija je igro ocenila kot eno najboljših in skupina je nastopila v Mestnem gledališču na Ptuj. Hkrati je dramska skupina pripravljala uprizoritev Žižkove "Miklove Zale", vsestransko zelo zahtevnega dela. Režiral je Stanko Rajher, ki je zasnoval in v glavnem tudi izdelal sceno. Prva predstava je bila v nedeljo, 13. aprila v nabito polni dvorani. Uspeh je bil izreden, zato so delo prihodnjo nedeljo ponovili. Ker je imela uprizoritev širši odmev, so skupino povabili na gostovanje v Zadrugi dom v Muretincih. Nastopili so 15. in 23. novembra. Dopisnik je o prireditvi med drugim napisal: "Za igralce "Miklove Zale" v Cirkulana moramo reči, da so pripravljali igro v izredno težkih okoliščinah in da je bila možna njena uprizoritev samo zaradi izredne požrtvovalnosti velike večine nastopajočih. Naj omenimo samo, da so hodili mnogi po eno uro in dalj na vajo v visokem snegu in se vračali pozno ponoči domov brez godrnjanja." Dopisnik posebej omenja tudi Hildo Puckovo, ki je s pionirskim zborom pripravila okrog 25 pesmi, ki jih je zbor pel med posameznimi slikami. V citiranem dopisu je prvič javno omenjeno ime IZUD "Franček Kozel". (PT, 18. 4. 1952 in PT, 12. 12. 1952).

V ned., 19. okt., je imelo IZUD "Franček Kozel" redni letni občni zbor. Podrobno analizo dela društva je podal predsednik Vladimir Bračič—Mirko, o dramski sekciji Stanko Rajher, o glasbeni Franjo Korenjak, o pevski Hilda Pucko in o knjižnici Terezija Mohorko. Izvolili so v glavnem stari odbor, le mesto predsednika je prevzel Janez Pucko, upravitelj šole. Za podpredsednika je bil izvoljen Anton Gol. Sprejeli so nov program dela in pri tem sklenili, da na splošno željo ponovijo "Miklovo Zalo". Mohorkova je prej neurejeno knjižnično poslovanje vzorno uredila. (PT, 24. 10. 1952).

1953

Po sklepu občnega zbora je igralska skupina pripravila ponovitev "Miklove Zale". Zaradi velikega zanimanja so jo večkrat ponovili. Vse sekcije so bile aktivne, vendar nimamo o njihovem delu dokumentiranih podatkov. Vzorno je delovala knjižnica.

1954

Na občnem zboru leta 1952 so med drugim tudi sklenili, da bodo proslavili 55 letnico ustanovitve Bralnega društva "Naprej". Ob koncu šolskega leta so kraj zapustili trije učitelji, vsi aktivni člani IZUD "Franček Kozel" — Janez in Hilda Pucko ter Terezija Mohorko. Za Puckom je predsedniške posle prevzel Stanko Rajher. Odbor je začel s pripravami za jubilejno proslavo. Ker v poletnih mesecih zaradi obilice kmečkega dela ni bilo mogoče redno pripravljati proslave, so njeno izvedbo preložili od 8. sept. na nedeljo 28. novembra. Mesec november so proglasili za kulturni mesec občine Cirkulane. K sodelovanju so povabili sosedna prosvetna društva, Okrajno gledališče Ptuj, pisateljsko društvo ter slikarje. Bivše igrilce in člane društva so zaprosili naj odstopijo ohranjene fotografije, da bi lahko izdali album in pripravili razstavo. (PT, 6. 8. in 22. 10. 1954).

V nedeljo 14. nov. je dramska sekcija uprizorila igro "Dve nevesti". 21. nov. je gostovalo Okrajno gledališče iz Ptuja z igro "Mladost pred sodiščem". (PT, 21. 11. 1954).

PTUJSKI TEDNIK je napovedal proslavo 35 letnice ustanovitve B. d. "Naprej" pod naslovom "Cirkulane pred velikim praznikom". Med drugim piše: "IZUD "Franček Kozel" hoče ta lepi jubilej dostojno proslaviti. Šola v Cirkulanih se je spremenila v pravi štab. Tu so skoraj vsak večer vaje tamburaškega zbora, orkestra in štirih skupin igralcev, ki se vneto pripravljajo za nastope, drugi zopet pišejo vabila, plakate in podobno ter pripravljajo razstavo. Na Borlu delajo tesarji oder v veliki viteški dvorani, ki bo lahko sprejela nad 600 ljudi... Naj povemo še enkrat, kaj bo vse na sporedu v nedeljo na Borlu. Začetek proslave bo ob 15. uri s slavnostnim govorom in podelitvijo diplom najaktivnejšim dolgoletnim članom. Po svečanem delu bodo nastopili tamburaši in orkester ter štiri skupine igralcev z odlomki iz raznih iger, ki so jih igrali pred leti. Po zaključku kulturnega dela pa bo v vseh prostorih letovišča Borl ljudsko veselje. V šoli v Cirkulanih bo razstava fotografij in drugega materiala, ki kaže zgodovinsko pot delovanja društev". (PT, 26. nov. 1954).

Proslava v nabito polni dvorani je bila resnično enkratno doživetje. Dopisnik poroča o njej med drugim: "Proslava 35—letnice prosvetnega dela bralnega društva "Naprej" je bila do podrobnosti uresničena... Prisrčne so bile besede tov. Antona Jurgeca, ki jih je iz srca izrekel mladini... Nepozaben bo ostal pogled na 12 odraslih na odru z lepimi priznanji v roki in na zastopnike "Svobode", Ptuj, Ljudske prosvete Ptuj ter "Svobode" iz Kidričevega, ki so prinesli KUD "Franček Kozel" spomin-ska darila v znak priznanja za uspešno dolgoletno delo. Igranje tamburašev in odlomki iz raznih del so pokazali, kaj zmorejo na kulturnoprosvetnem področju haloški ljudje, kakor so: Anton Jurgec, Jožefa Jurgec, Franjo Korenjak, Janez Emeršič, Ivan Kozel, Anton Gol, Anton Plohl, Dušan Korenjak, Danica Kranjc—Lebar, Jože Kranjc, Stanko Rajher, Franc Kostanjevec in Ivan Gavez (Kruhek), ki so prejeli priznanja za 30—40 letno delo." (PT, 17. 12. 1954).

Posebej kaže opozoriti, da sta bila ob proslavi izdana dva albuma originalnih fotografij igralcev, tamburašev, orkestra in članov upravnih odborov od ustanovitve B. d. "Naprej" do leta 1954. Nekatere fotografije so bili unikati. Albuma sta bila ohranjena še leta 1960, potem pa sta se nekam izgubila. Pisec tega besedila je albuma zadnjič videl na šolskem podstrešju poleg drugih šolskih arhivalij.

1955

Kot da je veličastna proslava odbor in člane društva utrudila, o delovanju društva za leto 1955 nimamo nobenih poročil. Ker pa so bili prejšnja leta tako zagnani, je težko verjeti, da bi bili popolnoma prenehali z delom, le poročali niso o njem, zapisniki pa so se zaradi malomarnosti izgubili.

IGRA "DIVJI LOVEC" LETA 1955

1956–1957

Tudi za leti 1956 in 1957 nimamo o delovanju društva nobenih podatkov.

1958

Praznovanje 1. maja je bilo povezano s slovesnostjo ob razvitu prapora gasilske čete.. V programu slovesnosti je omenjen tudi nastop pevskega zbora.

1959

Za leto 1959 je ohranjen zapisnik občnega zbora, ki je bil 6. 12. z običajnim dnevnim redom. Iz zapisnika zvemo, da je delovala godba (orkester). Aktivni so bili lutkarji, ki so uprizorili sedem predstav za šolsko mladino. Knjižnica zaradi odhoda knjižničarja ni poslovala. Pod vodstvom Jožeta Dernikoviča so vadili mladi harmonikarji. Na občnem zboru so izvolili naslednji upravni odbor: pred. Adi Belak, tajnica Danica Janković, blag. Anton Plohl, knjiž. Milena Pivko in odborniki Jože Dernikovič, Franc Korenjak, Lado Štumberger, Ivan Orlač, Anton Gol, Franc Tkalc, Julij Kozel, Metod Cestnik; nadz. odbor Franc Kostanjevec, Franc Majcenovič in Jože Klajderič. Na občnem zboru so sklenili, da bodo v naslednjem letu proslavili 60 letnico ustanovitve Bralnega društva "Naprej".

1960

Mesec april so posvetili 60 letnici organiziranega kulturnega dela v kraju. Najprej so v šolskih prostorih organizirali razstavo fotografij igralcev posameznih iger in razstavo starih dokumentov in knjig. Del gradiva sta prispevala Mestni arhiv in Študijska knjižnica iz Ptuja. V šoli so razstavljali akad. slikarji Maks Kavčič, Lajči Pandur, Janez Mežan in Albin Lugarič. 10. aprila je imel koncert mešani učiteljski pevski zbor "Slavko Osterc" pod vodstvom dirigenta Jožeta Gregorca. Osrednja proslava je bila v ned. 24. 4. na Borlu. Točen program proslave ni poznan, dopisnik pa je naisal: "Nastopili so od najmlajših do najstarejših, kar je dalo poseben dostojanstven pečat 60. obletnici in zaključni proslavi." (PT, 13. 5. 1960).

1961

Iz zapisnika občnega zbora povzemamo, da so bili aktivni lutkarji in harmonikarji, dramska sekcija je uprizorila nekaj enodejank. Povejmo na tem mestu, da je vsa leta po vojni deloval cerkveni pevski zbor, ki pa je po letu 1959 začel občasno nastopati tudi v javnosti ob raznih prireditvah in proslavah. Vodil ga je Jože Dernikovič. V tem letu so na pobudo upravitelja Štumbergerja preuredili v šoli upraviteljsko stanovanje v dvorano (18 x 8 m) ter v njo postavili oder. Tako je dramska sekcija dobila možnost nastopanja. Bivšo prosvetno dvorano v Katreji so namreč preuredili v šolsko telovadnico. Ob otvoritvi dvorane so priredili vinsko trgatve, načrtovali pa so silvestrovanje. Na občnem zboru, ki je bil 29. 10., so za novega predsednika izvolili Lada Štumbergerja, odborniki so ostali v glavnem isti. Knjižnico je vodila Marija Kolednik.

1962

Tudi podatke za leto 1962 črpamo iz zapisnika letnega občnega zbora, ki je bil 28. 1. Izvolili so nov upravni odbor v naslednji sestavi: pred. Ivan Orlač, tajnica D. Janković, blag. A. Plohl, režiser Kostja Janković in knjižničar Adi Belak. Ugotovili so, da društvo razpolaga z odrom, zavesami, klavirjem, knjigami, magnetofonom

in instrumenti za orkester. Napovedali so uprizoritev Finžgarjeve igre "Razvalina življenja".

1963

Dramska skupina je odigrala veseloigro "Klopčič", mladinska dram. sekcija pa "Mladost pred sodiščem" in "Logaritmi ljubezni". Obe igri sta režirala Jankovića. 19. avg. je bil v Cirkulanah koncert združenih pevskih zborov iz Cirkulan, Vidma in Gorišnice pod vodstvom Jožeta Dernikovića. Na šoli so organizirali mladinski tamburaški zbor, ki ga je vabil Franc Majcenovič. V našem kraju so to leto gostovali: ansambel "Beneški fantje" in ansambel "Žrečki kovači". Na občnem zboru, ki je bil 15. 12. 1963, so izvolili nov upravni odbor z Ivanom Orlačem na čelu, podpred. je bil Anton Gol, tajnik pa Vili Arnejčič. Knjižnica je redno poslovala. Lada Štumbergerja so zadolžili naj začne zbirati gradivo za kroniko.

1964–1966

Za leta 1964, 1965 in 1966 nismo uspeli najti nobenih podatkov, ki bi nam povedali kaj določnejšega o tem, kaj so delali v PD "Franček Kozel".

1967

Zapisnik občnega zbora, ki je bil 8. okt., je zelo skromen in nam nudi le malo podatkov. O dejavnosti posameznih sekcij ne govori nič konkretnega. Iz nekih drugih podatkov vzemo, da je mladinski tamburaški zbor dobro delal in tudi nastopal. Redno je poslovala knjižnica, ki jo je vodila Marija Zavec. Verjetno je bila aktivna tudi dramska skupina, saj je bila v upravnem odboru za režijo odgovorna sicer zelo aktivna Danica Janković. Lado Štumberger je poročal, da je z zbiranjem gradiva za kroniko skoraj pri kraju. Na zboru so sprejeli tipski statut. Izvolili so nov upravni odbor v naslednji sestavi: pred. Adi Zavec, tajnica Vida Marn, blag. Anica Vidovič, gospodar Mirko Tetičkovič.

1968

Knjižnica je več ali manj redno poslovala. Ker so mladinski tamburaški zbor sestavljali učenci osnovne šole, je zbor s končanjem njihove šolske obveznosti prenehal z delom. Igralska skupina je uprizorila Nušičevo komedijo "Dr".

1969

Društvo je imelo občni zbor, vendar v zapisniku ni naveden datum. Izvolili so nov upravni odbor. Pred. Angela Klinc, tajnica Olga Tetičkovič, blag. Anica Vidovič, gospodar Lado Štumberger, knjižničarka Marija Bezjak. Za vodji dramske skupine sta bili izbrani Dana Janković in Matilda Štumberger. Igralska skupina je uprizorila dvakrat "Poročil se bom s svojo ženo". Mladinska skupina šaloigro "Bedak Pavlek", s katero so gostovali v Zavrču in Markovcih. Za pustno nedeljo so pripravili "Veseli večer" s skeči in pesmimi. Knjižnica je poslovala redno. V kraju so gostovali: ansambel "Ormoški fantje" ter igralski skupini iz Vitomarc z igr. "Jezični doktor" in iz Markovec z igr. "Prisiljena ženitev".

1970

Za leto 1970 imamo nekaj skopih podatkov. Igralska skupina je uprizorila Emila Freliha dramo "Vrnili se je" in z njo gostovala v Zavrču, Bukovcih, Cirkovcah, Vidmu in na Destrniku. Mladinci so igrali več enodejank: Janezek, Prodajalec piščancev, Klop, Nesporazum in Srečanje z dvema gluhami. V Cirkulaneh so gostovali: glasbena ansambla "Kovači" in Vilija Petriča. Igralska skupina iz Vidma je uprizorila veseloigro "Vdova Rošinka", mladinci iz Gorišnice pa igri "Mati" in "Gospod Lisjak".

1971

Zapisnik o občnem zboru ni ohranjen, pač pa je ohranjen zapisnik od 31. jan. 1971, ki nam pove, da so sprejeli sklep o ustanovitvi mešanega pevskega zbora, ki naj ga vodi Jože Dernikovič. Registriranih je bilo 25 pevcev. Prvo vajo so imeli 6. 2. v šoli. Tako je nastala naslednja situacija. Jože Dernikovič je že dobro desetletje vodil cerkveni pevski zbor, ki pa je večkrat nastopal tudi javno na raznih prireditvah. Tako so sedaj pravzaprav isti pevci sestavljali dva zbora. Cerkevni zbor se je imenoval "Jože Krošl" po bivšem župniku in dekanu ter nekaj časa tudi pevodji, ko pa je zbor nastopal javno je nastopal kot zbor PD "Franček Kozel". Takšna situacija je ostala do današnjih dni.

Igralska skupina je 20. 1. in 28. februarja uprizorila veseloigro "Vozel" in marca z njo gostovala v Rogoznici. 8. marca je novi zbor nastopil s tremi pesmimi, štel je 42 pevcev. Za 29. nov. so ponovili igro "Vrnili se je", za Novo leto pa igro "Vozel". Knjižnica je delovala redno.

1972

Redni letni občni zbor je bil tega leta 2. februarja. Izvolili so nov upravni odbor, ki je bil zelo pomlajen. Pred. Matilda Brodnjak, tajnik Silvo Cestnik, blag. Jože Dernikovič, za dramsko sekcijo Matilda Štumberger, za pevsko Jože Dernikovič, za lutkovno Stanko Golc, za folklorno Silva Cestnik in za knjižnico Marija Zavec. Za 8. februar, 8. marec in 1. maj so pripravili proslave s kulturnim programom, v katerih so nastopali pevski zbor, recitatorji in folkloristi. Za pustno nedeljo so pripravili vrsto enodejank. Igralska skupina pa je uprizorila komedijo "Dan oddiha", ki jo je večkrat ponovila in z njo tudi gostovala. Pevski zbor se je 11. junija udeležil srečanja pevskih zborov v Ormožu. Štiri člane so poslali na režiserski, pevovski in knjižničarski tečaj. Na občnem zboru so obširno razpravljali o problemu prostorov za vadbo in nastope, kar hromi delo društva. Ugotovili so potrebo po lastnih prostorih.

1973

Tudi iz zapisnika občnega zbora, ki je bil 27. januarja, zvemo sorazmerno malo konkretnega. Ponovno so izvolili nov upravni odbor: pred. Matilda Brodnjak-Golc, podpred. Matilda Štumberger, tajnica Anica Gomilšek in člani Danijel Polajžar, Miro Lesjak, Ana Klinc in Ivan Brodnjak. Knjižničarka je postala Angela Klinc, ki je to dolžnost opravljala celih deset let. Ponovno so večkrat odigrali igro "Dan od-

diha" doma in v gosteh. Po pripovedovanju članov so tudi to leto sodelovali s kulturnimi programi ob praznovanju 8. februarja, 8. marca, 1. maja in 29. novembra. Pevski zbor je nastopil več kot 30 krat, pel je namreč skoraj na vseh pogrebih. Od ZKO Ptuj je društvo dobilo 4000 din dotacije.

1974

3. januarja so igrali Borove "Raztrgance". Režirala je Matilda Štumberger. Igro so trikrat ponovili doma in z njo gostovali na Destrniku, na Ptuju in kot najboljša skupina v občini na rep. reviji v Mežici. Na občnem zboru, ki je bil 2. febr., so zopet obnovili upravni odbor. Pred. Matilda Golc, podpred. Matilda Štumberger, tajnica Zinka Hartman, blag. Jože Dernikovič, člani pa Ana Klinc, Stanko Golc, Anton Hercog, Betka Rihtarič in Irena Plohl. Knjižničarka Angela Klinc je poročala, da šteje knjižnica 527 knjig in ima 70 bralcev. Pevski zbor je nastopil na občinski reviji pevskih zborov na Ptuju. Pripravili so običajne proslave. Na občnem zboru so ugotovili, da so v prejšnjih letih pri društvu aktivno sodelovali učitelji, ki pa so se zadnja leta skoraj povsem umaknili.

IGRA "RAZTRGANCI" – leta 1974

Stojijo od leve proti desni: Kovačič F. – režiser, Polajžer Danica, Hartman Z., Klinc A., Plohl I., Milošič J., Klinc J., Belšak S., Lesjak M., Golc T., Štumberger M., – režiserka, Jurgec A., Petrovič J., – šofer, Hartman A., Polajžer D., Golc S., Fostnarič B., Črnivec A., Lesjak M., Štumberger L., Klinc J.

Ker je igralska skupina doživela za igro "Raztrganci" posebno priznanje, navedimo igralce, ki so v njej nastopili. Rutar — Stanko Golc, Ferlež — Danijel Polajžar, Rutarica — Elizabeta Rihtarič, Vida — Ana Klinc, Lenka — Irena Plohl, Mihol — Miro Lesjak, Dr. Mrož — Milan Hartman, Črešnik — Jože Klinc, Neznanec — Slavko Belšak, 1. soseda — Angela Klinc, 2. soseda — Ana Jurgec in sosed — Jože Milošič.

1975

Čeprav je zapisnik letne konference, ki je bila 15. 2., ohranjen, je tako skopo napisan, da iz njega ni mogoče povzeti kakšna je bila dejavnost društva. Upravni odbor je ostal v osnovi isti.

1976

Iz podatkov za leto 1976 zvemo, da so v društvu pripravili kulturne programe za praznike in da so pri tem nastopili pevci in recitatorji. Knjižnica je redno poslovala. Pevski zbor je imel 20. 6. skupni koncert z zborom "Zvonko Antoličič" iz Miklavža. Igralska skupina je uprizorila Nušičevo komedijo "Sumljiva oseba". Doma jo je ponovila trikrat, gostovala pa je šestkrat (Videm, Pekre, Cirkovce, Bukovci, Gorišnica, Destrnik). S to igro so nastopili tudi na reviji amaterskih odrov na Ptuj. Novi predsednik upravnega odbora je postal Miro Lesjak.

1977

Pravega občnega zbora to leto ni bilo. 25. maja je bil sklican sestanek članstva, vendar o vsebini sestanka ni zapisnika. Navzočih je bilo 45 članov. Igralska skupina je uprizorila igro "Odmev je vedno zadnji". Sklepamo lahko, da so tudi v tem letu pripravili kulturne programe za praznike.

1978

Občni zbor je bil 25. februarja. Izvolili so nov upravni odbor v sestavi: pred. Miro Lesjak, tajnica Zvonka Milošič, blag. Marica Žuran, članica Betka Forstnerič. Za režiserja sta bili izbrani Nežka Vršec in Anica Gomilšek. Igralska skupina je uprizorila igro "Jara meščanka". Knjižnica je redno poslovala.

1979

Zapisnika o občnem zboru ni. Igralska skupina je pripravila igro "Iz zadrege v zadrego". Zelo aktivni so bili pevci. Nastopili so na reviji zborov na Ptuj, imeli srečanje z zboroma iz Starš in Miklavža. Snemali pa so tudi za Radio Ptuj. Sicer običajne aktivnosti na proslavah.

1980

Letna konferenca je bila 12. aprila. Zapisnik je zelo skromen in pove malo. Izvolili so nov upravni odbor: pred. Marta Bratušek, podpred. Vlado Galovič, tajnica Matilda Golc, blag. Nevenka Majhen in člani Ana Černivec, Danijel Polajžar, Anica Belšak, Marija Žuran in Jože Vidovič. Sklenili so zbrati in popraviti tamburaške instrumente ter oživiti tamburaško sekcijo. Za pomoč so zaprosili Franca Majcenoviča. Knjižnica je redno poslovala, o drugih aktivnostih pa ni konkretnih podatkov.

1981

Iz dokumentacije za leto 1981 je razvidno, da je bilo leto precej živahno. Aktivno so delovale štiri sekcije: pevska, igralska, tamburaška in knjižnica. Uresničili so sklep iz prejšnjega leta in oživili delo tamburašev, ki so imeli prve vaje že ob koncu leta 1980, nato pa intenzivne v novem letu. Zbralo se jih je 16. Sprejeli so zelo konkreten načrt dela in ga tudi izvajali. Prvi javni nastop so imeli 4. julija ob priliki otvoritve lovskega doma v Brezovcu. Ta nastop so imenovali ustanovitveni tamburaški koncert. Nastopili so skupaj s tamburaši iz Vidma, Majšperka in Gorišnice. Na tej slovesnosti je nastopil tudi pevski zbor. V pevskem zboru je prišlo do notranjih napetosti, vendar je zbor nastopil na reviji v Markovcih. Dramska sekcija je pripravila Finžgarjevo igr "Razvalina življenja". Igro so predvajali doma in v gosteh. Tamburaši, ki jim je predsedoval Jože Belšak, strokovno pa vodil Franc Majcenovič, so se udeležili kot folklorna skupina "Haloška mlatva" turističnega dela sejma v Gornji Radgoni. Nastopili so ob priliki otvoritve nove samoprostrežne trgovine v Cirkulanah. Na redni letni skupščini, ki je bila 21. februarja, niso volili novega vodstva.

Študijska knjižnica Ptuj

1982

Leto 1982 je bilo kulturno zelo razgibano. Občni zbor so imeli 23. januarja. Na njem so izvolili novo vodstvo društva. Predsednik je postal Mirko Šoba, tajnica Matilda Golc, blag. Nevenka Majhen, člani pa Jože Petrovič, Marta Bratušek, Jože Vidovič, Angela Klinc, Jože Dernikovič, Danijel Polajžar in Olga Dernikovič. Posamezni so odgovarjali za delo sekcij. Nagrade so dobili: Jože Dernikovič za delo v pevskem zboru, Nežka Vršec za uspešne režije in Angela Klinc za požrtovalno dolgoletno delo v knjižnici. Po zapisniku občnega zbora je štela dramska sekcija 16 članov, pevski zbor 30 pevcev in tamburaška sekcija 35 članov godbenikov, k temu pa še 335 podpornih članov. Knjižnica je imela 686 knjig, bila pa je brez ustrezne omare, tako, da je imela knjižničarka knjige doma. Pevski zbor je bil zelo delaven, nastopili so na vseh proslavah in imeli samostojen koncert 21. marca. Posebej moramo poudariti, da je dobilo 24 pevcev Gallusove spominske značke in sicer 8 bronaste, 8 srebrne in 8 zlate. Zlate značke so dobili: Anica Belšak, Rozalija Emeršič, Frančiška Petrovič, Angela Klinc, Jože Belšak, Martin Milošič, Jakob Hercog in Jože Dernikovič. Po krajši notranji krizi so se tamburaši ponovno organizirali in vsestransko osamosvojili. Odrpili so celo lasten žiro račun. Problem prostora za vaje so rešili tako, da so najeli prostore bifeja na Borlu. Ob koncu leta so izdali koledar in z njegovo prodajo zbrali tudi precej prostovoljnih prispevkov ter se tako finančno pomagali. Za 1. maj so pripravili budnico v Cirkulanah, Zavrchu in Leskovcu. 9. maja so imeli koncert skupaj s tamburaši iz Vidma in Gorišnice. Nastopili so ob proslavi 200 letnice osnovne šole v Cirkulanah. Sodelovali so tudi v pustni povorki na Ptuj ter imeli koncert v Trnovski vasi. Njihova popolna osamosvojitve je povzročila negotovanje pri ostalih sekcijah, češ da se tamburaši izdvajajo. Tamburaši so o svojem delu vodili podrobno pisano kroniko. Omenimo zanimivo pobudo. Jože Klinc, Stanko Golc in Ivan Topolovec so pod imenom iniciativni odbor decembra predložili pismeni predlog za gradnjo Doma občanov, v katerem bi dobile prostore vse različne organizacije med njimi tudi PD "Franček Kozel".

TAMBURAŠKI KONCERT V ŠOLI CIRKULANE LETA 1982

I. vrsta spodaj z leve proti desni:

1. Vili Jurgec, bisernica; 2. Slavko Golc, bisernica; 3. Milan Črnivec, bisernica; 4. Ivan Kojc, bisernica; 5. Stanko Emeršič, drugi brač; 6. Stanko Vidovič, drugi brač;

II. vrsta z leve proti desni:

7. Majda Belšak, prvi brač; 8. Franc Kokol, prvi brač; 9. Vlado Toplak, prvi brač; 10. Metka Emeršič, prvi brač; 11. Olga Kolednik, prvi brač; 12. Olga Dernikovič, prvi brač; 13. Daniel Polajžer, čelo—brač; 14. Štefan Ban, čelo—brač; 15. Slavko Belšak — dirigent;

III. vrsta od leve proti desni:

16. Jože Belšak, bolgaria; 17. Anton Štumberger, bolgaria; 18. Jože Pintarič, bolgaria; 19. Stanko Štumberger, bolgaria; 20. Jože Klinc, bolgaria; 21. Anton Belšak, bas; 22. Milan Kolednik, bas

Leto 1982 je bilo v Cirkulanah v znamenju proslavljanja 200 letnice dela osnovne šole. Pripravljalni odbor je organiziral vrsto kulturnih prireditev, ki so se vrstile skozi vse leto. Tako je razstavljal umetniške fotografije pod naslovom "Haloški človek" mojster Stojan Kerbler. Zvrstile so se tri likovne razstave in sicer akad. slikarjev Albina Lugariča in Bojana Golje ter slike slikarske kolonije Borl. Nastopili so gledališki igralci Maks Furjan, Zlatko Šugman in Boris Kralj. Bilo je srečanje tamburaških skupin. Pevski zbor se je udeležil srečanja pevskih zborov na Ptuj. Osrednja proslava je bila 12. junija. Ob tej priložnosti je bila v šoli razstava izdelkov učencev in razstava fotografij povezanih z razvojem šole. Izšla je posebna brošura z dvema daljšima prispevkoma; prvi je bil posvečen zgodovinskemu razvoju šolstva, drugi pa zgodovini kraja. Brošuro je napisal domačin dr. Vladimir Bračič.

1983

Na pobudo tamburašev, ki so tudi dali večino programa, so 2. jan. organizirali kulturni večer namenjen predvsem zdomcem, ki so prišli za novoletne praznike domov. Tudi sicer so bili tamburaši zelo aktivni. Nastopili so 8. marca ob Dnevu žena, 24. marca v hotelu na Ptuj, 27. aprila na tamburaški reviji v Trnovski vasi, 1. maja pri kresu, 15. maja pri sprejemu štafete, 28. maja so imeli koncert na Vidmu, avgusta so igrali v Gorišnici ob priliki občinskega praznika, isti mesec so imeli piknik in decembra so ponovno nastopili v hotelu na Ptuj. Pevski zbor in dramska skupina sta sodelovala pri pripravi kulturnih programov ob običajnih praznikih. Pevski zbor je imel tudi koncert. Peli so na pogrebi. Dramska skupina je pripravila igro "Zbogom mlada leta" pod režijo Nežke Vršec in sceno Marte Bratušek. Leta 1982 organizirana mala tamburaška šola se je zaradi osipa udeležencev počasi razšla. Ideja o gradnji Doma občanov je razgibala razpravo in porodila se je zamisel o gradnji večnamenske dvorane, ki bi služila šoli kot telovadnica, PD "Franček Kozel" in krajevni skupnosti pa kot dvorana za gledališke in druge prireditve ter množične sestance.

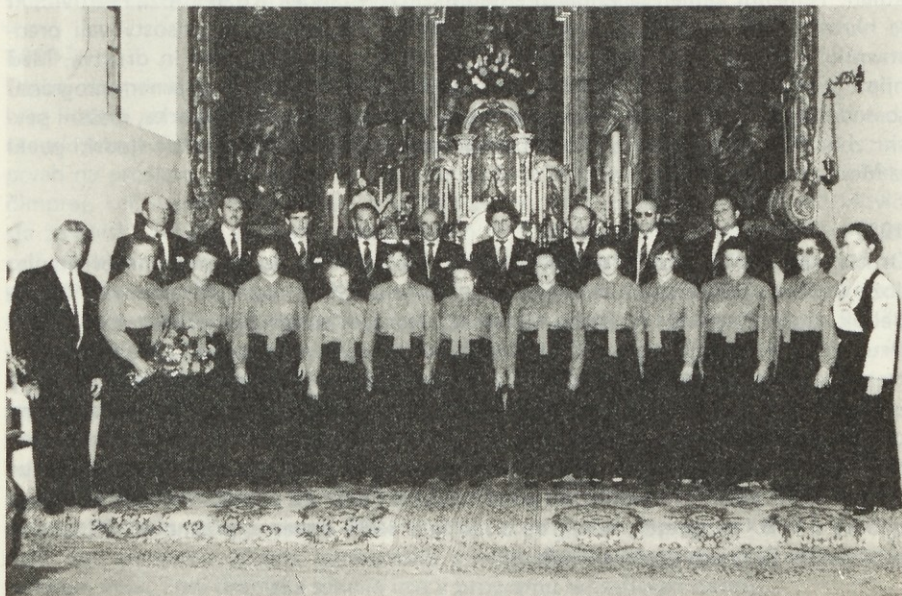
1984

Leto 1984 je bilo nekako krizno leto. Letna konferenca, ki je bila že 23. 12. 1983, ni bila volilna. V pevskem zboru je prišlo do nesporazuma, tako da ni redno vadil niti nastopal. Peli so na proslavi 29. nov. in pri otvoritvi javnega telefona. Tudi v prejšnja leta zelo delovni tamburaški sekciji je prišlo do nesporazumov in to predvsem med vodstvom društva in sekcije. Prodali so nekaj starih inštrumentov, ukinili lasten žiro račun, odpovedali prostore na Borlu in kot pravijo v svojem Dnevniku končali z aktivnim delom v začetku leta 1985. Tako sta društveno življenje reševali knjižnica, ki je redno poslovala, in dramska sekcija, ki je uprizorila delo "Kadar se ženski jezik ne suče" ter z recitali nastopala na prazničnih prireditvah.

1985

Krizna situacija v društvu se je zavlekla tudi v leto 1985. Prej številčno močan tamburaški zbor se je skrčil na dvanajst članov. Vadili niso več redno, vendar so nastopili na občinski reviji tamb. zborov v Gorišnici in v Libojah. Potem, ko so si v pevskem zboru izvolili svoj upravni odbor, so začeli z rednim delom, vendar se niso

udeležili večjih nastopov, zato za to leto nimajo nobenega priznanja. O delu dramske sekcije ni posebnega poročila. To leto ni pripravila posebne igre, temveč sodelovala le na proslavah. Knjižnica je redno poslovala. Občni zbor je imelo društvo 21. 12. 1985. Izvolili so nov upravni odbor. Pred. Jože Petrovič, tajnik Jože Vidovič, blag. Dragica Černivec, člani Stanko Vidovič, Anton Žumbar, Zdenka Debeljak, Jože Klinc, Anica Černivec in Jože Belšak; v nadz. odboru sta bila Danijel Polžar in Mirko Šoba.

MEŠANI PEVSKI ZBOR PD "FRANČEK KOZEL" CIRKULANE
KONCERT V CERKVI SV. BARBARE V HALOZAH DNE 8. 5. 1988. LETA

1986

PD "Franček Kozel" je že prejšnje leto dalo pobudo naj bi Radio Ptuj posnel oddajo "Iz vasi v vas". To zamisel so uresničili v glavnem v mesecu februarju 1986. Posneli so jo v lovskem domu, nastopili pa so: pevski zbor, tamburaški zbor in skupina tamburašev z Mej, harmonikaši, ljudski pevci in drugi. Posneli so 67 različnih nastopov. Tamburaški zbor je ponovno deloval, vendar niso redno vadili, zato se niso udeležili občinske revije. Pevski zbor, ki se je skrčil na 21 članov, je nastopal ob vseh praznikih in pel na pogrebih, udeležili pa so se tudi občinske revije pevskih zborov decembra v Hajdošah. Dramska sekcija je pripravila igro "Odmev je vedno zadnji". Knjižnica je redno poslovala. Med vodstvom PD "Franček Kozel" in upraviteljstvom šole je prišlo do spora zaradi uporabe šolske dvorane

ne. Šola je terjala za uporabo dvorane odškodnino, ki je društvo ni zmoglo. Prosil so za posredovanje Zvezo kulturnih organizacij Ptuj.

Zamisel o gradnji Doma občanov ni šla v pozabo. V društvu in v krajevni skupnosti so vztrajno delovali za njeno uresničitev. Dosegli so, da je bila gradnja doma vključena v občinski program samoprispevka. 17. novembra 1986 je bil vzidan temeljni kamen za Dom krajanov kot večnamesni prostor na izredno lepi lokaciji sredi Cirkulan. Temeljni kamen je vzdal predsednik PD "Franček Kozel" Jože Petrovič, ki je hkrati postal predsednik gradbenega odbora. Slovesnosti so prisostvovali predstavniki krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, šole in društva. Med njimi je bil tudi častni občan dr. Vladimir Bračič – Mirko. V kulturnem programu so sodelovali: pevski zbor osnovne šole pod vodstvom Rudija Mohorka, mešani pevski zbor PD "Franček Kozel" pod vodstvom Jožeta Dernikoviča ter ljudski pevki iz Mej.

1987

Društvo je imelo občni zbor 24. januarja. Na njem so dobili posebna priznanja: Jože Belšak, Alojz Bezjak, Marija Bajec, Angela Klinc, Franc Majcenovič, Anton Belšak, Jože Petrovič in Anica Černivec. Novega upravnega odbora niso volili. Društvo je še naprej živelo v krizi. Tamburaši so povsem mirovali. Oddali so inštrumente. Dramska sekcija je nastopala le z recitacijami na proslavah, ker ni imela primerne prostora za uprizoritev igre. Pevski zbor je redno vadil in nastopal na proslavah ter pel na pogrebih. Udeležil se je revije pevskih zborov v Cirkovcah. Knjižnica je redno delovala. Člani društva so ob priliki nove maše postavili šanke ter prodajali jedače in pijače, da so si zaslužili denar za piknik. Na seji upravnega odbora 14. 8. so sprejeli sklep, da bodo leta 1989 slovesno praznovali 90 letnico ustanovitve Bralnega društva "Naprej".

1988

Občni zbor je bil 30. januarja z običajnim dnevnim redom, toda brez volitve novega upravnega odbora. Pevski zbor je na občnem zboru zapel nekaj pesmi. Seje se je udeležil predstavnik Zveze prosvetnih društev iz Ptuja tov. Kozar. Predstavniki pevskega zbora Anton Žumbar je poročal, da je pevski zbor v preteklem letu redno delal in nastopal ter da ima delovni program za leto 1988. Predstavnica dramske sekcije Marta Bratušek je povedala, da dramska sekcija ni mogla pripraviti nobene igre, ker ni primerne dvorane in da bo tako verjetno tudi v letošnjem letu. Tamburaška sekcija začasno ne deluje. Knjižničarka Marija Vidovič je povedala, da knjižnica redno deluje in da razpolaga knjižnica s 1043 knjigami. Od potujoče knjižnice dobiva okoli 80 knjig. V preteklem letu je bilo izposojenih 962 knjig. Na seji upravnega odbora 27. februarja je bil imenovan pripravljalni odbor za proslavo 90 letnice. V odbor so bili imenovani: Miro Lesjak, Marta Bratušek, Jože Petrovič, Jože Vidovič, Mirko Šoba, Anica Černivec, Anton Žumbar in dr. Vladimir Bračič. Dokončno je bilo sklenjeno, da se ob 90 letnici izda kronika društvenega življenja od ustanovitve leta 1899 do leta 1989. Obveznost zbiranja gradiva za kroniko sta sprejela predvsem dr. Vladimir Bračič in Jože Vidovič. Besedilo kronike se je obvezal napi-

sati dr. Vladimir Bračič. 8. maja je izvedel pevski zbor skupaj z tamburaškim zborom PD "Svoboda" iz Ptuja v cerkvi koncert pod geslom "Pesem in glasba ne poznata meja". Dohodek v višini 610.000,— din so namenili za gradnjo večnamenske dvorane. 24. 7. so člani društva postavili pri Ani stojnice, kjer so prodajali pijače in jedače. Čisti dohodek so namenili za piknik, ki naj bi prispeval k zblževanju članov. Rozalija Emeršič iz Gradišča je dobila priznanje ZKO Ptuj za dolgoletno požrtovalno delo na ljubiteljskem kulturnem področju. Na seji upravnega odbora so sklenili, da sprejmejo v društvo pevsko skupino "Vaški fantje".

1989

Občni zbor društva se je vršil 21. januarja. Potekal je po običajnem dnevnem redu brez volitev novega odbora. Pomembni sta bili predvsem dve poročili in sicer: predsednik pripravljalnega odbora za proslavo 90 letnice, Miro Lesjak, je poročal o pripravah na proslavo. Povedal je, da je trenutno prva skrb izdaja kronike, ki naj bi izšla čimprej, ker stroški tiska zaradi inflacije izredno hitro naraščajo. Lesjak in Vidovič sta že obiskala nekaj podjetij in posameznih obrtnikov, ki naj bi izdajo kronike podprli z reklamnimi oglasi. V zvezi s tem je prisotni dr. Bračič povedal, da ima zbranega dosti dokumentarnega gradiva predvsem za starejše obdobje, manjkajo mu pa podatki za povojni čas. V najkrajšem času bo začel s pisanjem kronike, tako da bi bila v marcu pripravljena za tisk. O gradnji večnamenske dvorane je poročal predsednik društva in hkrati predsednik gradbenega odbora Jože Petrovič, ki je povedal, da so zaradi velike inflacije nastopile nepredvidene težave, ki resno ogrožajo, da bi dvorano usposobili do proslave 90 letnice. Odbor si prizadeva, ima pa tudi obljubljeno pomoč iz Ptuja. Na občnem zboru je dobil priznanje za aktivno delo pri dramski sekciji in pri tamburaših Danijel Polajžar. Precej razprave je bilo prav o obnovitvi delovanja tamburaškega zbora. Prisotni člani so obljubili, da bodo skušali v jubilejnem letu ponovno oživeti tamburaško sekcijo. Pevski zbor ima pripravljen letni program dela. Tudi dramska sekcija ima v programu samostojen nastop.

Pevski zbor se je 19. 2. 1989 udeležil revije pevskih zborov občine Ptuj v Muretinjih. 4. 3. so proslavili Dan žena, naslednji dan pa je dramska sekcija uprizorila z lepim uspehom Frelihovo dramo "Vrnili se je". Že prve dni februarja se je sestalo 12 tamburašev in sklenili so takoj začeti z vajami. Imenovali so tričlanski odbor, za dirigenta pa izvolili Boštjana Polajžarja. Sklepe občnega zbora so torej začeli uresničevati.

IGRALCI PD "FRANČEK KOZEL" CIRKULANE

Igrali so igro Emila Freliha "Vrnil se je" dne 5. marca 1989 ob 18. uri v šolski dvorani v Cirkulanah.

Od leve proti desni:

1. Daniel Polajžer — Stane; 2. Anica Črnivec — Sonja; 3. Dragica Črnivec — mati;
4. Milan Črnivec — Viktor; 5. Miro Lesjak — Dr. Bogdan; 6. Olga Dernikovič — Jelka;
7. Monika Arbeiter — otrok; 8. Marta Bratušek — vodja igralske sekcije in režiserka

Tako končujemo prikaz 90 letnega organiziranega kulturnega ustvarjanja v nekdANJI sv. Barbari in današnjih Cirkulanah v Halozah. Ker je gradivo, ki je služilo za sestavo pregleda zelo raznoliko, so tudi posamezni dogodki prikazani zdaj bolj natančno pa zopet nepopolno in pomanjkljivo. Prizadevali smo si predstaviti čim bolj objektivno dogodke in ljudi, ki so jih ustvarjali. Če nam to ni vedno povsem uspelo, je to pripisati objektivnim težavam zaradi pomanjkljive dokumentacije. Omejen prostor pogojen s skromnimi sredstvi, ki so bila na voljo, je narekoval, da smo se morali omejiti na najpomembnejše dogodke in ljudi. Marsikdo bo našel v tem zgoščenem, vendar dovolj konkretnem pregledu sebe in svoje delo, četudi ni osebno omenjen. Nedvomno pa bodo tudi takšni posamezniki, ki bodo prizadeti, ker ni omenjeno tudi nji-

hovo ime. Naj pri tem pomislijo na dejstvo, da imen nekaterih najstarejših soustvarjalcev kulturnega življenja v našem kraju ne bomo zvedeli nikoli, ter da nekatera imena niso omenjena, ker se jih še žive priče raznih oblik kulturne ustvarjalnosti niso več spomnile. Vendar naj velja vsem naše zatrdilo v uvodnih pojasnilih, da nihče, ki bi omembo sicer zaslužil, ni bil izpuščen namenoma.

Marsikateri kraj, ne samo v Halozah, temveč v širšem okolju, nima tako bogate kulturne preteklosti, kot jo je doživel naš kraj. Naj nam bo to dejstvo v ponos, mlajšim rodovom pa spodbuda, da 90 letno tradicijo nadaljujejo. Pomnimo, da je bila usoda slovenskega naroda vedno usodno povezana z njegovo kulturno ustvarjalnostjo, z njo smo si pridobili ustrezno veljavo in mesto med kulturnimi narodi Evrope.

KNJIŽNICE

Prvo bogato zasebno knjižnico je imel Božidar Raič, ki je knjige in revije tudi posojal članom krajevnega šolskega sveta in občinskim odbornikom ter cerkvenim ključarjem. Na šoli je bila šolarska knjižnica ustanovljena verjetno hitro po letu 1869, saj je zakon o ljudskih šolah takšno knjižnico predpisoval. V šolski kroniki je šolarska knjižnica prvič omenjena leta 1883, štela je 89 enot. Tako so bili prvi redni bralci knjig šolarji. Šolarska knjižnica je delovala v takšni ali drugačni obliki od omenjenih začetkov do današnjih dni.

Šolska kronika omenja leta 1893 prvič tudi strokovno učiteljsko knjižnico. Tudi ta je delovala od ustanovitve do danes.

Prvo javno knjižnico so organizirali po sklepu ustanovnega občnega zbora Bralnega društva "Naprej" leta 1899. Po podatkih šolske kronike je že prvo leto delovanja izposodila 1000 enot. Knjižnica je poleg knjig izposojala tudi razne časopise. Takrat so imeli namreč redki posamezniki naročen kakšen tednik. V kasnejših letih sta bila v našem kraju najbolj razširjena tednika DOMOVINA in SLOVENSKI GOSPODAR. Knjižnica B. d. "Naprej" je delovala do leta 1931, ko je dejavnost društva prevzela Sokolska četa. V okviru Sokola je knjižnica kot odsek poslovala do aprila 1941, ko so nacistični okupatorji znosili knjige na dvorišče in jih uničili. Del knjig je uspelo posameznikom odnesti in tako so se ohranile v povojni čas.

Ko je bilo leta 1908 ustanovljeno Katoliško slovensko izobraževalno društvo, so tudi pri tem društvu ustanovili knjižnico. Tako sta v kraju delovali dve javni knjižnici. Prva je imela bolj napredno (liberalno) usmerjene časopise, druga bolj nabožno (klerikalno) usmerjene. Obe knjižnici sta poslovali tudi v času prve svetovne vojne. Ko je bilo leta 1930 Kat. slov. izobr. društvo skupaj s sorodnimi društvi v okviru Zveze prosvetnih društev v Mariboru ukinjeno, je prenehala z delom tudi njena knjižnica. Del knjig so razdelili med ljudi, usoda ostalih je neznana.

Po drugi svetovni vojni je bila verjetno leta 1946 osnovana nova knjižnica pri krajevnem odobru Osvobodilne fronte. Začela je zelo skromno. V začetku je imela največ knjižnih enot politične vsebine (razne brošure). Z leti je svoj knjižni fond razširila. Ko je bilo leta 1948 ustanovljeno Izobraževalno umetniško društvo (IZUD) Cirkulane, je postala knjižnica del tega društva in kot takšna deluje v okviru PD "Franček Kozel" še danes. Knjižnica je več ali manj redno delovala vsa leta. Vedno je bila v finančnih težavah, zato je letno kupovala le malo knjig. Ob zaključku leta 1988 je imela 1056 knjižnih enot. Sedaj dobiva od potujoče knjižnice redno zbirke novejših knjig.

Knjižničarji so bili v B. d. "Naprej" najprej učitelji, v Kat. slov. izobr. društvu pa kaplani. Kasneje so eni in drugi priučili za to delo domače ljudi. Tako vemo, da je bil prvi knjižničar Vinko Šerona. Med obema vojnama sta bila znana knjižničarja pri

KSID Janez Emeršič (Baronek), pri B. d. "Naprej" pa Anton Plohl, ki je vodil knjižnico tudi v času, ko je bila pri Sokolski četi. Po letu 1945 so knjižnico vodili: Janez Emeršič, Anton Plohl, Milena Pivko, Marija Kolednik, Adi Belak, Marija Zavec, Marija Bezjak, Angela Klinc. Sedaj opravlja knjižničarsko delo Marija Vidovič.

TAMBURAŠKI ZBORI IN DRUGE GLASBENE SKUPINE

Prvi tamburaški zbor so sklenili ustanoviti že na ustanovnem občnem zboru Bralne-ga društva "Naprej" leta 1899. Takoj so kupili inštrumente in pridobili člane, med njimi so bili skoraj vsi takratni učitelji. Prvič je ta tamburaški zbor javno nastopil na skupnem koncertu z moškim pevskim zborom 25. julija 1900. Ta zbor je v naslednjih letih nastopal na vseh društvenih občnih zbora, na veselicah, tombolah in drugih prireditvah, ki jih je organiziralo društvo. Nastopal je tudi v drugih krajih. Zbor je imel v začetku 14 članov. Od ustanovitve do leta 1907 ga je vodil učitelj Vinko Šerona. Po njegovem odhodu na Ptuj je sprejela vodstvo zbora učiteljica Ema Trstenjak in ga vodila do leta 1910. Po njenem odhodu je močno pomlajeni tamburaški zbor prevzel učitelj Alojz Cenčič, ki ga je verjetno vodil do začetka prve svetovne vojne, ko je zaradi odhoda večine članov v vojsko zbor prenehal z delom. V tem obdobju je postal član tamb. zbora Jakob Kostanjevec in Gradišča, star komaj 13 let.

Drugi tamburaški zbor so hitro po ustanovitvi Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva ustanovili tudi pri tem društvu. O teh tamburaših in njihovem delu iz znanih poročil ne zvemo nič podrobnejšega. V neki kritični pripombi dopisnika, ki je poročal o delu B. d. "Naprej", je rečeno, da so se tabmuraši tega zbora hitro razšli. Dejstvo je, da ga v nobenem poročilu o delovanju KSID ne omenjajo.

O tretjem tamburaškem zboru nam poroča Franc Majcenovič, ki je bil nekaj let tudi njegov član. Zbor dokumentira ohranjena fotografija iz leta 1925, ustanovljen pa je bil verjetno že leta 1922. Zbor je vodil Franjo Korenjak, sestavljali pa so ga: Franjo Korenjak, ki je igral 1. violino, Jožek Majcenovič (Hreš), 1. bisernica, Elizabeta Kokol in Blanka Belšak, 2. bisernica, Danica Lebar in Franc Klemenc 1. brač, Ruda Debeljak 2. brač, Korenski (po domače), 3. brač, Ivan Kozel 1. bugarija, Franc Kostanjevec 2. bugarija, Zinka Visenjak 3. bugarija in Barasov Štefek (po domače) basberde. Na ohranjeni fotografiji iz leta 1925 je 13. oseb. Učiteljici Blanka Belšak in Elizabeta Kokol sta leta 1925 odšli drugam. V tem tamburaškem zboru sta po lastni izjavi v kasnejših letih igrala Franc Majcenovič in Jožek Krajnc. Zbor je igral na raznih prireditvah, na veselicah in ob godovnih dnevih. Deloval je verjetno do leta 1932.

Omenimo na tem mestu delovanje komornega orkestra (šraml godba), ki ga je po izjavi Franc Majcenoviča leta 1932 ustanovil Franjo Korenjak. Tudi ta orkester je

dokumentiran, obstaja fotografija. Posamezne inštrumente so v orkestru igrali naslednji godbeniki: 1. violino Franjo Korenjak, 2. violino Anton Plohl, 3. violino Ivan Šmigoc, 4. violino Dušan Korenjak, 1. sremsko bugarijo Franc Majcenovič, 2. sremsko bugarijo Barasov Štefek, violonkontrabas Stanko Rajher, kromatično harmoniko Ivan Kozel in cimbele Jožek Bračič. Na omenjeni fotografiji ni Franca Majcenoviča, torej je bila narejena po letu 1934, ker je on tega leta odšel od doma. Notno gradivo za orkester je prirejal Franjo Korenjak. Vsak član je imel svojo notno knjižico s celotnim programom. Del tega gradiva je ohranil Anton Plohl. Tudi ta orkester je igral na raznih prireditvah, ob državnih praznikih, na veselicah in ob godovnih dnevih. Orkester je deloval do leta 1941 in je tega leta zadnjič nastopil na predpustni veselici v gostilni Bračič. Po letu 1945 je še nekajkrat nastopil, potem pa so se godbeniki počasi razšli. Na veselicah je igral še Ivan Kozel (Papež).

Po izjavi Franca Majcenoviča je okrog leta 1938 ustanovil župnik Grobler nov tamburaški zbor. Nakupili so nove inštrumente, vendar se zbor ni uveljavil. Leta 1941 so člani odnesli inštrumente domov. Nekaj so jih leta 1980, ko so ustanavljali nov taburaški zbor, še našli.

Takoj po drugi svetovni vojni ni bilo pobud za obnovo tamburaškega muziciranja. Šele leta 1959, ko se je na domači šoli zaposlil kot učitelj tehničnega pouka Franc Majcenovič, izkušen tamburaš, je zasnoval podmladek tamburašev iz učencev 4. in 5. razredov. Pri delu mu je pomagal učitelj Vili Arnečič. Zaradi zahtevnega učnega programa je postopoma večina odnehala z vadbo, tako da jih je ostalo samo pet. Igrali so: prim Ivan Žuran, 1. bugarijo Bojan Bratušek, 2. bugarijo Jože Klinc, basberde Srečko Bratušek in cimbele Franc Majcenovič. Zbor je sodeloval na raznih prireditvah in šolskih proslavah. Ko so učenci—godbeniki končali šolanje, je zbor prenehal z delom.

Jeseni 1980 so nekdanji tamburaši na čelu z Jožekom Belšakom začeli akcijo za ožvitev tamburaškega zbora. Za vodstvo zbora so zaprosili Franca Majcenoviča. Januarja 1981 so začeli z rednimi vajami, ki se jih je udeleževalo 16 članov. (Galovič, Klinc, Šmigoc, brata Štumberger, Kolednik, Vidovič, Golc, Kolednik, Klajderič, Belšak, Erhatic, dva Emeršiča, Golc in Kolednik). Prvi javni (ustanovitveni) koncert je imel zbor 4. julija 1981 ob otvoritvi lovskega doma. Po nastopu je prišlo v zboru do notranjih nesoglasij, kar je delo začasno zavrla, vendar so se kmalu ponovno aktivirali in 8. 2. 1982 že nastopili v Trnovski vasi. Tamburaški zbor se je kot sekcija PD "Franček Kozel" organizacijsko in finančno močno osamosvojil ter bil v letih 1982—1984 zelo aktiven. Sodelovali so na vseh prireditvah, prirejali budnice in piknike, samostojne koncerte, nastopali na revijah tamburaških zborov in gostovali po raznih krajih. S prostovoljnim delom so si uredili vadbeni prostor na Borlu, organizirali malo tamburaško šolo, izdali za novo leto svoj koledar ter bili sploh zelo iniciativni. Njihov podrobno pisan "Dnevnik tamburaškega društva" končuje leta 1985 z ugotovitvijo, da so končali z aktivnim delom. Na zadnjem občnem zboru društva, so sklenili, da bodo v jubilejnem letu 1989 skušali tamburaško dejavnost ponovnooživeti, tako da bi lahko javno nastopili.

Čeprav ne sodi med organizirane oblike kulturnega delovanja, omenimo posamezne manjše skupine godbenikov, ki so ali še delujejo na območju krajevnosti Cirkulane. Takšne skupine godcev so verjetno obstajale že v preteklosti, saj so vsaj na ženitovanjih, ki so nekoč trajala tudi po več dni, nastopali razni godci. Franc Majcenovič v svojem pismenem prispevku za kroniko omenja naslednje skupine: leta 1924 naj bi trije bratje Majcenovič (Hrešovi) ustanovili tamburaški zbor v Gruškovcu. Poleg bratov sta v zboru sodelovala še Anton Plohl in Franc Čavlek. Instrumente za zbor je izdelal Jožek Majcenovič. Po odhodu bratov iz domačega kraja je zbor prenehal z delom. Na Mejah je ustanovil manjši tamburaški zbor Franc Kajnih. Ta zbor, ki deluje še sedaj, je igral ob odkritju spominske plošče Maksu Bračiču na zgradbi osnovne šole 1. maja 1963. V Gradiščah sta igrala na violino in kromatično harmoniko brata Tonček in Ivan Kozel. Slednji je igral harmoniko v godalnem orkestru. V Okiču je vodil manjšo skupino tamburašev Štefekov Tonček. Že pred prvo svetovno vojno je delovala v Velikem Vrhu posebna godbena skupina v sestavi: citre, flauta in okarino. Igrali so stare komade in nastopali celo pri baronu Kübecku na gradu Borl. Navedene in mogoče še druge skupine so igrale predvsem na ženitovanjih in ob godovnih dnevih.

PEVSKI ZBORI

Ali je imel kakšen organist cerkveni pevski zbor že pred ustanovitvijo Bralnega društva "Naprej" ne vemo. Skoraj za gotovo pa v Raičevem času. Iz šolske kronike zvedemo, da so učenci ob zaključku šolskega leta prirejali kulturni program z deklamacijami in petjem. Dokumentirano vemo, da je imel šolski pevski zbor Vinko Šerona. Prvi pevski zbor odraslih je omenjen v poročilu ob ustanovitvi Bralnega društva "Naprej". To je bil petčlanski učiteljski zbor, ki so ga sestavljali štirje moški (Cvetko, Kosi, Ogorelec in Šerona) ter učiteljica Treuensfeld. Zbor, ki ga je zagotovo vodil Vinko Šerona, kasneje ni več omenjen. Na ustanovnem občnem zboru B. d. "Naprej" so sklenili ustanoviti moški pevski zbor. Ta komorni zbor, ki ga je vodil Šerona, je prvič javno nastopil 25. februarja 1900 na veselici. Prvi javni koncert pa je imel zbor skupaj s tamburaškim zborom 25. julija 1900. Obstoj in sestav tega zbora potrjuje tudi ohranjena fotografija, na kateri je enajst članov. Kasneje naj bi zbor bil številčno močnejši. Zbor je nastopal skoraj na vseh prireditvah, ki jih je organiziralo B. d. "Naprej". Pod Šeronovim vodstvom je zbor dosegel zavidljivo raven. Po odhodu V. Šerone na Ptuj (1907) je vodstvo zbora prevzel učitelj Jožef Cenčič, ki je zbor vodil do leta 1910, ko je odšel. Kdo je vodil zbor po Cenčičevem odhodu ne vemo. Po znanih podatkih je moški zbor nastopal do začetka prve svetovne vojne, ko so pevci bili mobilizirani. Prof. Gregorc meni, da je po vojni v letih 1920–23 zbor vodil učitelj Feliks Grögl, vendar nimamo o njegovem delovanju nobenih drugih podatkov.

MPZ CIRKULANE NA 15. REVIZI PEVSKIH ZBOROV OBČINE PTUJ V MURÉTINCIH 19. februarja 1989

1. Brigita Krajnc; 2. Lidija Lesjak; 3. Biserka Dernikovič; 4. Gordana Črnivec; 5. Katarina Meznarič; 6. Danica Žuran; 7. Angela Klinc; 8. Rozalija Emeršič; 9. Elizabeta Brlek; 10. Terezija Hrnčič; 11. Genovefa Arnečič; 12. Elizabeta Forstnarič; 13. Metka Emeršič; 14. Jožefa Kolednik; 15. Terezija Petrovič; 16. Jože Dernikovič — pevovodja; 17. Alojz Bezjak; 18. Stanko Vidovič; 19. Marjan Emeršič; 20. Anton Žumbar; 21. Jože Vidovič; 22. Stanko Štumberger; 23. Stanko Emeršič; 24. Jože Petrovič; 25. Franc Korenjak

Iz časopisnega podatka iz leta 1908 zvemo, da je V. Šerona "povzdignil cerkveno petje, s katerim se še danes ponašajo". To je neposreden dokaz, da je Šerona vodil tudi cerkveni peyski zbor. Iz dopisa pa je razvidno tudi, da je cerkveni peyski zbor deloval tudi po Šeronovem odhodu. Kdo ga je vodil ne vemo. Prav gotovo pa je deloval neprekinjeno do današnjih dni. Seveda je njegova kvaliteta nihala odvisno od kvalitete vsakokratnega organista.

Ko so leta 1908 ustanovili Katoliško slovensko izobraževalno društvo v njegovem okviru niso ustanovili posebnega pevskega zbora. Šele leta 1912 zvemo iz poročila o dejavnosti tega društva, da so ustanovili tudi peyski zbor. Prvič je javno nastopil na gledališki prireditvi 29. junija 1912. Nato je zbor ponovno omenjen novembra iste-

ga leta. Ta zbor je verjetno deloval do začetka prve svetovne vojne. Kdo ga je vodil, takratni kaplan Ivan Baznik ali organist, ne vemo.

Po izjavi Jožeta Krajncja je v letih 1925–27 vodil moški oktet učitelj Janko Fabič. V njem so peli: prvi tenor Anton Belšak in Jožek Bračič, drugi tenor Jože Krajnc in Ivan Gavez, prvi bas Štefan Trobiš in Jožef Krajnc in drugi bas Janez Kostanjevec in Andrej Petrovič. Po Fabičevem odhodu je oktet vodil Franjo Korenjak v nekoliko spremenjeni zasedbi tudi še po vojni. Zbor je naštudiral nekaj slovenskih narodnih in umetnih pesmi in z njimi nastopal ob državnih praznikih, raznih prireditvah, predvsem pa ob godovnih dnevih. Samostojnih koncertov zbor ni imel.

Po vojni je nekaj let deloval le cerkveni pevski zbor pod vodstvi organista Franca in Milana Bračka, župnika Jožeta Krošla in Jožeta Dernikoviča. V začetku leta 1971 so pri PD "Franček Kozel" sklenili ustanoviti mešani pevski zbor. Predvidoma naj bi imel 25 članov, toda že leta 1972 jih je bilo 42. Zbor je od tega leta naprej nastopal na vseh domačih prireditvah, imel samostojne koncerte in mnogo tudi gostoval. Redno se udeležuje občinskih in medobčinskih pevskih revij. Zbor od ustanovitve do danes vodi Jože Dernikovič in je zbor pod njegovim vodstvom kljub vsem težavam, ki jih je moral premagovati (pomanjkanje prostora za vadbo), dosegel za naše razmere zavidljivo raven. Mešani pevski zbor predstavlja že vrsto let najbolj aktivno sekcijo PD "Franček Kozel". V letošnjem jubiljenem letu sestavljajo zbor naslednji pevci: soprani: Angela Klinc, Danica Žuran, Lidija Lesjak, Gordana Černivec, Biserka Dernikovič, Katarina Meznarič, Rozalija Emeršič, Jelica Brlek, Terezija Hrnčič; alti: Zefika Arnečič, Betka Forstnarič, Pepca Kolednik, Terezija Petrovič, Metka Emeršič; tenorji: Alojz Bezjak, Marjan Emeršič, Stanko Vidovič; basi: Jože Vidovič, Anton Žumbar, Stanko Emeršič, Franc Korenjak, Jože Petrovič in Stanko Štumberger.

IGRALSKÉ SKUPINE

Prvo igralsko skupino so ustanovili na ustanovnem občnem zboru Bralnega društva "Naprej" 8. sept. 1899. Prvo igró "Kje je meja" je skupina odigrala že 25. febr. 1900. Skupino so takrat sestavljali predvsem učitelji. Leta 1905 pa že poročajo o mladih igralcih. Do odhoda na Ptuj je režiral V. Šerona, kasneje pa zelo verjetno kateri od drugih učiteljev. Imena igralcev nam ne bodo nikoli poznana. Najprej je skupina nastopala v šoli, kasneje pa v gostilniški dvorani Rajher. Po vsaki igri je bila prosta zabava, na kateri so nastopali domači pevci in tamburaši. Ta igralska skupina je uprizarjala praviloma eno igró na leto vse do prve svetovne vojne, ki je njihovo dejavnost prekinila.

Po prvi svetovni vojni je igralska skupina pri B. d. "Naprej" v prenovljeni sestavi dokumentirano začela z rednim delom leta 1923, ko je uprizorila po imenu neznano

igro. Leta 1924 so ob proslavi 25. obletnice delovanja društva igrali tridejanko "V Ljubljano jo dajmo". Tudi v tej skupini so sodelovali učitelji, poleg njih pa v glavnem še Vareščani (prebivalci Cirkulan). Postopoma so začeli pritegovati tudi kmečka dekleta in fante. Igralska skupina B. d. "Naprej" je delovala do leta 1931, ko je društvo prenehalo z delom. Zaradi uničene dokumentacije in nerednega poročanja v časopise imamo o delovanju te igralske skupine sorazmerno malo podatkov. Glavni režiser in masker skupine je bil Franjo Korenjak. Pod njegovim vodstvom je skupina uprizarjala zelo pester program od burk in komedij do dram, spevoiger in celo operet. V času njenega delovanja (1923–1931) so bili glavni igralci: Ludvig Kreuh, Cilka Kosi, Terezija Visenjak–Gajzer, Elizabeta Kokol, Franc Klemenc, Marija Reicher, Franjo Korenjak, Štefan Trobiš, Viktor Podhostnik, Anton Gol, Danica Lebar, Zalika Ilgo, Jože Bukovec, Vera Korenjak, Andrej Petrovič, Vili Grazer in Ela Kosi.

Ta igralska skupina je leta 1931 prenehala z delom kot skupina pri B. d. "Naprej", dejansko pa je nadaljevala delo kot sekcija novoustanovljene Sokolske čete. O njenem delovanju imamo nekaj več časopisnih podatkov, pa tudi več spominskih izjav. Tudi to igralsko skupino je režiral Franjo Korenjak in je imela podoben repertoar kot njena predhodnica. Igrali so izključno v gostilniški dvorani Rajher–Bračič in organizirali po predstavah proste zabave. Glavni igralci te igralske skupine so bili: Anton Gol, Danica Lebar, Zalika Ilgo, Jože Krajnc, Dušan Korenjak, Stanko Rajher, Anton Plohl, Mirko Emeršič, Vera Korenjak, Franček Kozel, Angela Petrovič, Ernest Spanžev, Dragica Bračič, Albina Arbeiter; igrali pa so tudi nekateri takratni dijaki: Vladimir Bračič–Mirko, Maks Bračič, Lado Štumberger in Boris Korenjak.

Drugo igralsko skupino so ustanovili pri Katoliškem slov. izobraževalnem društvu, vendar ne takoj ob ustanovitvi društva 1908, temveč nekaj let kasneje. Prvič namreč zasledimo v časopisnih poročilih skupino šele leta 1912, ko so 28. aprila uprizorili tri enodejanke: "Skriven zaklad", "Oh ta Polona" in "Kmet in avtomat". To skupino so vodili in tudi režirali kaplani. Igrali pa so v njej kmečka dekleta in fante. Prva svetovna vojna je tudi delo te igralske skupine prekinila. Po vojni imamo o njej prvo časopisno poročilo iz leta 1924, ko so uprizorili igro "Zdaj grem sem, zdaj pa tja". Skupina je sodeč po znanih poročilih bila najbolj aktivna v letih 1927 in 1928, ko je nastopila po petkrat. Tudi tokrat praviloma s krajšimi igrami–enodejankami. Zadnje poročilo o delu te igralske skupine je iz leta 1930. To leto je bilo po zakonu ukinjeno KSID in z njim je prenehala z delom tudi njegova igralska skupina. Po osebnih izpovedih in na osnovi ohranjenih fotografij so bili ugotovljeni za obdobje po prvi svetovni vojni naslednji glavni igralci: Marija Milošič–Drevenšek (Lipova Micika), Ana Herzog, Jožefa Jurgec, Terezija Brodnjak, Jožef Veit, Franc Kostanjevec, Janez Emeršič, Alojz Rakuš, Anton Gol, Cilka Kosi, Zalika Ilgo, Danica Lebar, Jože Majcenovič, Ignac Kozel, Jožef Klinc, Fanika Kekec, Franc Plohl, Marija Emeršič, Marija Kelc, Franc Zavec, Veronika Brlek in še kdo.

Iz imenskih seznamov, ki pa gotovo nista povsem popolna, je razvidno, da so posamezni igralci občasno nastopali v igralskih skupinah obeh društev. Strankarskih raz-

lik, ki so vladale v vodstvih društev, med igralce ni nikoli uspelo vnesti. Res pa je, da so posamezniki igrali predvsem pri eni od obeh igralskih skupin.

Poleg iger, ki so na osnovi časopisnih poročil navedena v zgodovinskem pregledu (teh je 61), so po ustnih izjavah nekdanjih igralcev odigrali še vsaj 30 drugih (med temi na pr.: Škrjanec, Skopuh, Sumljiva oseba, Klobčič, Kdo trka, Razvalina življenja, Pri belem konjičku, Radikalna kura, Jakob Ruda). Tako so v letih 1900–1941, s prekinitvijo v obdobju 1914 – 1923, odigrali okoli sto različnih krajših in daljših dramskih besedil. Letno torej povprečno po tri predstave. V letih 1926–1930, ko sta bili igralski skupini B. d. "Naprej" in KSID najbolj aktivni, pa so uprizorili letno tudi po 6–7 predstav z devetimi do desetimi komadi.

Po drugi svetovni vojni so organizirali igralsko skupino kot sekcijo pri krajevni organizaciji Osvobodilne fronte leta 1946. Po ustanovitvi IZUD Cirkulane leta 1948 je delovala igralska skupina v okviru tega društva, ki se je leta 1952 preimenovalo v IZUD "Franček Kozel" in kasneje v Prosvetno društvo "Franček Kozel". V obdobju 1946–1955, sta izmenoma režirala Franjo Korenjak in Stanko Rajher. Prva leta so igrali v prosvetni dvorani v Katreji, ko pa so to dvorano spremenili v šolsko telovadnico, so igrali v šolski dvorani, kjer se vršijo predstave tudi v sedanjem času. V letih 1946–1948 so bili glavni igralci: Anton Gol, Jožefa Jurgec, Anton Plohl, Ana Plohl, Natalija Korenjak, Boris Korenjak, Vikica Haške, Lado Štumberger, Anton Arbeiter, Albina Arbeiter, Marija Jurgec, Ivan Gavez in Ivek Bračič. V igri Miklova Zala so leta 1952 nastopili: Mimika Jurgec, Ivek Bračič, Vladimir Bračič–Mirko, Marija Brodnjak, Anton Plohl, Ana Plohl, Ivan Orlač, Anton Gol, Jože Cvetko, Hinko Jurgec, Ivan Kolednik, Jožefa Jurgec, Olga Žuran, Jožefa Fridauer, Franc Gabrovec, Peter Gabrovec, Ivan Kolednik, Jože Dernikovič, Martin Žula, Jože Krajnc, Franc Kokol in mogoče še kdo. Tem igralcem so se v 60 letih pridružili še Elizabeta Orlač, Martin Žuran, Jože Vaupotič in drugi. Zaradi bolezni in let sta Franjo Korenjak in Stanko Rajher opustila režisersko delo. Nadaljevali so ga Marija Mohorko, Danica Praprotnik–Jankovič, Nežka Vršec in Marta Bratušek. Pri režijah so občasno svetovali Peter Malec, Marjan Kovač, Andrej Fekonja in Branka Bizeljak iz Zveze kulturnih organizacij na Ptuju. V sedemdesetih letih se je formirala tudi nova generacija igralcev, nekateri od njih nastopajo še tudi v jubilejnem letu. Ta najmlajša skupina igralcev je zelo aktivna, saj je zadnja leta uprizorila vrsto zelo uspešnih predstav in bila celo izbrana kot najboljša amaterska skupina v občini, tako da je nastopila na republiški reviji v Mežici. Kot zadnjo gledališko predstavo so uprizorili 5. marca 1989 dramo "Vrnil se je". Glavni igralci te najmlajše skupine so: Angela Klinc, Anica Klinc–Černivec, Stanko Golc, Mirko Lesjak, Danijel Polajžar, Ida Golc, Matilda Brodnjak, Martin Žuran, Betka Rihtarič, Marija Belšak, Marija Bajec, Vlado Galovič, Franc Štumberger, Jože Klinc, Jože Vidovič, Nevenka Majhen, Milan Černivec, Dragica Černivec, Marija Žuran, Olga Dernikovič, Ivan Dernikovič, Janko Klinc, Vili Jurgec, Zvonko Žuran, Zdenka Debeljak, Jože Hrzenjak in Franc Žuran.

GODBA NA PIHALA

Godbo na pihala je ustanovil leta 1910 Anton Ogorelec pri Državni učni delavnici za košarstvo (Pletarska šola), zato so godbo običajno imenovali kar Pletarska godba. Ob ustanovitvi je štela 12 godbenikov. Vodil jo je kapelnik Krajnc. Godba je prvič nastopila na interni prireditvi pletarske šole decembra 1910. Prvi javni nastop je imela na pustni veselici 25. februarja 1911. Poznejši viri omenjajo godbo večkrat. Nastopila je na veselicah, tombolah in drugih prireditvah. Igrali so tudi izven domačega kraja. Godba je redno igrala tudi pri cerkvenih opravilih kot so procesije, birme ipd.. Redno je nastopala do prve svetovne vojne leta 1914, ko je bila večina godbenikov mobilizirana in poslana na fronte. Po vojni so godbo obnovili. Po izjavi Franca Majcenoviča je godbo takrat sestavljalo devet godbenikov, ki jih je vodil kapelnik Klinc. Majcenovič navaja naslednja imena godbenikov: kapelnik Klinc, Franc Emeršič in Brec iz Mej, Anton Jurgec in Ivan Tetičkovič iz Gruškovca ter Jožef Bračič in Ivan Petrovič iz Cirkulan. Ta poveljna godba je nastopala skoraj izključno ob raznih cerkvenih slovesnostih – birme, procesije, blagoslovitve zvonov in kapelic. Godba je igrala še na prvih sokolskih telovadnih nastopih. Rednih vaj godbeniki niso več imeli, zato so igrali po spominu starejše skladbe, predvsem koračnice. Godba na pihala je zadnjič javno nastopila leta 1936, ko je cirkulanska pošta dobila telefon. Igrali so pred gostilno Bračič, to je nasproti tedanje pošte. Ker so imeli godbeniki instrumente doma, so se ti postopoma porazgubili. Kasneje ni bilo več pobud za obnovev godbe na pihala.

ZA KULTURNO DELOVANJE POSEBEJ ZASLUŽNI POSAMEZNIKI

ANTON OGORELEC

Anton Ogorelec se je rodil 8. maja 1865 v Pišecah na Bizeljskem. Za upravitelja naše, takrat še trirazredne šole je prišel 24. nov. 1894. Z njegovim prihodom se je začela za šolo in kraj nova doba. Najprej se je lotil šole. Uspel je prepričati člane krajevnega šolskega sveta in občinske odbornike, da je potrebno zgraditi novo šolsko poslopje. In zgradili so ga leta 1898 ter hkrati razširili šolo naprej na šestrazrednico in kasneje na osemrazrednico. To je bila ena najlepših šol na slovenskem Štajerskem. Prišli so novi učitelji in tako je bilo mogoče začeti tudi izvenšolsko delo.

Na Ogorelčevo pobudo in ob podpori vseh učiteljev so leta 1899 ustanovili Bralno društvo "Naprej", prvo kulturno društvo v Halozah. Ogorelec je bil član prvega in kasnejših upravnih odborov, pel je v moškem pevskem zboru, igral pri tamburaših, pomagal pri uprizoritvi prvih dramskih predstav in usmerjal delo knjižnice. Bil je gibalno društva vseh petnajst let od njegove ustanovitve do odhoda na drugo službeno mesto leta 1914. B. d. "Naprej" je prineslo v kraj živahno kulturno delovanje, kakršnega prej niso poznali. Tudi na šoli so uvedli stalne kulturne prireditve z deklamacijami, petjem in mladinskimi igrami.

Ogorelec je ustanovil Podporno društvo za revne učence, ki je prirejalo božičnice z obdarovanjem revnih šolarjev in organiziralo šolsko kuhinjo. Ustanovil je Državno učno delavnico za pletarstvo, edino na slovenskem Štajerskem. Ob tej šoli je ustanovil godbo na pihala, ki je delovala 25 let. Dal je tudi pobudo za ustanovitev Posojilnice in hranilnice ter organiziral razne izpopolnjevalne tečaje iz sadjarstva, vinogradništva, živinoreje in čebelarstva. Na njegovo prizadevanje so dobili od deželne vlade denar, s katerim so zgradili cesto skozi Medribnik do hrvaške meje (Florjan) in cesto čez Okič.

Anton Ogorelec je bil nedvomno najbolj uspešen upravitelj naše šole. V znak hvaležnosti za njegovo vsestransko delo ga je občinski odbor občine Gruškovec 23. marca 1930 imenoval za častnega občana. Ogorelec je s svojim široko zasnovanim programom na področju kulture začel in utrdil organizirano kulturno delovanje in se tako za večno zapisal v zgodovino našega kraja.

VINKO ŠERONA

Vinko Šerona je prišel na našo šolo kot mlad učitelj leta 1897. Bil je izredno deloven in pravi glasbeni zanesenjak; obvladal je violino, klavir, orgle in vse tamburaške instrumente. Takoj po prihodu na šolo je ustanovil petčlanski učiteljski zbor, ki je javno nastopil na ustanovnem občnem zboru Bralnega društva "Naprej". 8. sept.

1899. Takoj po ustanovitvi društva je osnoval moški komorni zbor in tamburaški zbor, ki sta nastopila na skupnem koncertu že 25. julija 1900. Oba zbora je vodil in z njima nastopal doma in v sosednjih krajih vse do premestitve na Ptuj leta 1907. Z obema zboroma je dosegel zavidljivo umetniško raven. Na šoli je imel odličen otroški pevski zbor, saj se je še kasneje večkrat spomnil, kako zvonke glasove in dober posluš je imela haloška deca. Često se je pridružil tudi cerkvenim pevcem, sedel sam za orgle in pomagal dvigniti kvaliteto cerkvenega petja, tako da so se še po njegovem odhodu z njim postavljali.

Vinko Šerona pa se ni ukvarjal samo z glasbeno ustvarjalnostjo, temveč je tudi igral in režiral pri igralski skupini. Bil je tajnik v upravnem odboru in knjižničar. Čeprav je bil vedno delaven in resen, je bil prijeten družabnik, tako da so ga imeli radi in spoštovali njegovi učenci, sodelavci, pevci in tamburaši. Po odhodu na Ptuj se je občasno še vračal k barbarskim pevcem in tamburašem in se z njimi poveselel. Odzval se je vabilu na proslavo 25. in 40. obletnice društvenega življenja pri Barbari. Ob drugi obletnici je obžaloval, da je srečal le še redke svoje nekdanje pevce in tamburaše. Vinko Šerona je ena najsvetlejših osebnosti v zgodovini kulturnega življenja našega kraja.

FRANJO KORENJAK

Franjo Korenjak je bil cirkulanski domačin, sin prvega predsednika Bralnega društva "Naprej". Po konačni gimnaziji je študiral tehniko v Pragi. Študij mu je prekinila prva svetovna vojna; po vojni ga ni nadaljeval, temveč je živel doma in se ukvarjal z različno dejavnostjo. Poleg tehnike ga je zanimala tudi glasba, zato se je glasbeno izobraževal. Igral je več inštrumentov in poznal harmonijo in kontrapunkt. Že leta 1923 je pri B. d. "Naprej" ustanovil novi tamburaški zbor. Postal je član igralske skupine in se kmalu razvil v njenega glavnega režiserja, scenarista in maskerja. Kot režiser je vodil igralsko skupino pri B. d. "Naprej", dramsko sekcijo pri Sokolski četi in po vojni igralsko skupino IZUD "Franček Kozel", skupaj torej več kot 30 let. V tem obdobju je režiral, pripravljval scene in maskiral pri več deset različnih uprizoritvah od burk in komedij do zahtevnih dram ter spevoiger in operet. Okoli leta 1932 je ustanovil in vodil komorni orkester, igral v njem prvo violino ter prirejal zanj notno gradivo. Tudi ta orkester je vodil še nekaj let po drugi svetovni vojni pri IZUD "Franček Kozel". Okoli leta 1930, ko je še vodil tamburaše, je po Janku Fabiču prevzel manjši pevski zbor — oktet in ga vodil. S tamburaši, orkestrom in pevskim zborom je nastopal na različnih prireditvah v domačem kraju in na gostovanjih. Bil je odbornik pri B. d. "Naprej", Sokolski četi in IZUD "Franček Kozel". Nemški okupatorji so ga z družino izgnali v Srbijo. Z ustvarjalnim delom Franja Korenjaka je tesno povezano nekaj desetletno kulturnoprosvetno delo v našem kraju. Ob proslavi 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej" je dobil javno pismeno priznanje.

STANKO RAJHER

Stanko Rajher je bil rojen leta 1910 v Cirkulanah. Končal je Sadjarsko—vinarsko šolo v Mariboru, se izučil za trgovca in imel v domači hiši trgovino. Ker sta po prvi vojni igralski skupini uprizarjali vse igre v gostilniški dvorani Rajher—Bračič, se je Stanko že kot mlad seznanil z dramsko dejavnostjo ter kot mladenič postal aktivni član dramske sekcije pri Sokolski četi. Hitro po ustanovitvi Sokolske čete je postal njen vaditelj in kmalu načelnik. V komornem orkestru je igral violonbas, pri moškem pevskem zboru pa je pel bariton. V času okupacije se je pred aretacijo umaknil za nekaj časa v Gradec, zadnje leto pa je živel doma in sodeloval z Osvobodilno fronto. Po vojni je bil med pobudniki za obnovo kulturnega življenja in prvi predsednik novo ustanovljenega Izobraževalnokulturnega društva (IZUD) Cirkulane. Tudi po vojni je igral v komornem orkestru in pel v pevskem zboru. Pri igralski družini pa je vedno bolj prevzemal funkcijo režiserja, scenarista in maskerja, tako da je zamenjal Franja Korenjaka. Ob proslavi 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej" je prejel za dolgoletno delovanje pismeno priznanje.

Stanko Rajher je bil gospodarsko razgledan, zato je predaval na raznih strokovnih kmetijskih tečajih in svetoval ljudem pri reševanju kmetijskih problemov. Bil je pobudnik za ustanovitev Gasilske čete in nekaj let njen predsednik. Njegova velika osebna zasluga je, da je uspel vpis prvega ljudskega posojila in da so zato Cirkulane prve v Halozah dobile elektriko. Nekaj let je vodil osrednji elektrifikacijski odbor. Žal je prezgodnja smrt leta 1960 prekinila njegovo vsestransko ustvarjalno delo.

JANEZ VOGRIN

Janez Vogrin je bil rojen leta 1876 v Lahoncih v Slovenskih goricah. V Mariboru je končal Slomškovo bogoslovje. V župnijo sv. Barbara v Halozah je prišel 1. 4. 1907. Bil je konzervativno — klerikalno usmerjen, zato je hitro pritegnil še bolj politično nestrpnemu kaplanu Jakobu Rabuzi in v konkurenco napredno—liberalno usmerjenemu Bralnemu društvu "Naprej" v začetku leta 1908 ustanovil Katoliško slovensko izobraževalno društvo. Čeprav je bil v ozadju politični moment, je vendarle ustanovitev novega kulturnega društva pomenila za naš kraj pozitivno dejanje, saj je malo podeželskih krajev, kjer bi bili takrat delovali dve kulturni društvi. Pozitivno je, da sta društvi medsebojno tekmovali, katero bo pridobilo več bralcev v svojih knjižnicah, uprizorilo več iger in organiziralo več prireditev. Samo tako je mogoče, da sta društvi v posameznih letih uprizorili tudi šest in več iger. Ljudje pa so hodili gledat ene in druge igralce ter se pri tem kulturno izobraževali in zabavali. Župnik Vogrin je bil vsa leta obstoja Kat. slov. izobraževalnega društva (1908—1930) član njegovega upravnega odbora, nekaj let pa tudi predsednik. Vsa leta je idejno usmerjal društveno življenje. S prezidavo cerkve sv. Katarine v prosvetno dvorano je ustvaril društvu materialno osnovo za delo. Dvorana je služila svojemu namenu še nekaj let po osvoboditvi. Doprinos župnika Vogrina h kulturnemu razvoju našega kraja je toliko pomemben, da zasluži posebno mesto v kroniki kulturne ustvarjalnosti.

ANTON GOL

Anton Gol je bil rojen leta 1906 v Gradiščah v viničarski družini. Tudi sam je bil viničar v graščinski viničariji. Priučil se je čevljarске obrti in v zimskih mesecih hodil po hišah čevljarit. Že v osnovni šoli je nastopal pri šolskih prireditvah. Kot mladenič se je pridružil članom igralske skupine Kat. slov. izobraž. društva. Hitro je pokazal nadarjenost za gledališko igro in izredno prizadevnost. Njegove igralske sposobnosti so spoznali tudi pri Bralnem društvu "Naprej" in Tonček je začel sodelovati tudi tam. Tako je nekaj let igral pri obeh društvih. Skoraj da ni bilo igre pri kateri ne bi nastopil. Postal je najbolj priljubljen igralec. Igral je tudi pri zadnji igri pred drugo svetovno vojno. Do takrat je kot edini nastopil v več kot sto vlogah. V času okupacije je bil aktivist Osvobodilne fronte — sekretar rajonskega odbora OF za spodnje Haloze s partizanskim imenom "Gustl". Za svoje revolucionarno delo je dobil državno odlikovanje.

Po osvoboditvi se je ponovno vključil v kulturno življenje kraja. Ponovno je nastopal na odru, ki je postal del njegovega življenja. Gol pa ni bil samo igralec, temveč tudi večkratni odbornik društva pred in po vojni. V letih 1963—64 je bil predsednik PD "Franček Kozel". Udeleževal se je tudi na družbenopolitičnem področju — bil je član Zveze komunistov, odbornik SZDL ter predsednik Zveze borcev NOV. Prav v tej funkciji je tudi odkril 1. maja 1963 spominsko ploščo Maksu Bračiču na pročelju osnovne šole. Anton Gol je najbolj tipičen predstavnik preprostega kmečkega prosvetnega delavca — gledališkega zanesenjaka —, ki mu ni bilo nikoli težko prihajati na vaje po blatu, dežju in snegu in se pozno ponoči vračati domov, drugi dan pa iti rigolat. Ob proslavi 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej" je prejel spominsko diplomo.

JOŽEFA JURGEC

Jožefa Jurgec, bolj poznana pod domačim imenom Bakičeva Pepa, je bila rojena leta 1901 v malokmečki družini. Že v osnovni šoli je nastopala pri zaključnih prireditvah. Rada je čitala in tako je prek društvene knjižnice prišla v stik s Katoliškim slovenskim izobraževalnim društvom. Takoj po prvi svetovni vojni so jo kot mlado, bistro dekle povabili v igralsko skupino. Postala je stalna igralka, ki je zaradi svoje igralske sposobnosti in zagnanosti nastopala skoraj pri vsaki predstavi. Ko je bilo Kat. slov. izobr. društvo razpuščeno, je Jurgečeva prestopila k dramski sekciji Sokolske čete. Med nemško okupacijo se je Jurgečeva, kot zavedna Slovenka, pridružila narodnoosvobodilnemu gibanju in bila aktivna sodelavka Osvobodilne fronte.

Po vojni se je Jožefa Jurgec ponovno pridružila igralski skupini in postala članica IZUD "Franček Kozel". Ob proslavi 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej" je sodelovala v izvedbi dramskega programa in dobila za svoje več kot 30 let-

no sodelovanje spominsko diplomu. Posebno priznanje je dobila tudi ob proslavi 75 letnice društvenega življenja. Če smo za Antona Gola zapisali, da je bil med vsemi moškimi igralci največkrat na odru, potem velja to za Jurgečevo med igralkami. Umrla je leta 1988 v 87. letu starosti.

JOŽE KRAJNC

Jože Krajnc (Humski Jožek) je domačin iz Dolan. Rojen je bil leta 1907 v kmečki družini. Rad je čital in čutil potrebo po nadaljnjem izobraževanju. Na lastno pobudo se je vpisal v Vinarsko—sadjarsko šolo v Mariboru in nato še v Zadržno šolo v Ljubljani. To mu je tudi pripomoglo, da je postal knjigovodja in blagajnik domače posojilnice in tajnik združene občine. Po končani osnovni šoli si je začel izposojati knjige v društveni knjižnici ter se tako spoznal s funkcionarji Bralnega društva "Naprej". Že leta 1925 so ga pritegnili v tamburaški zbor in nato še v obnovljeni moški zbor — oktet, ki ga je vodil naprej upravitelj Janko Fabič in kasneje Franjo Korenjak. Po odsluženju vojaščine se je pridružil tudi igralcem v dramski sekciji. Bil je med ustanovitelji Sokolske čete, kjer je po Trobišu prevzel mesta načelnika — vaditelja. Ko je to mesto prevzel Stanko Rajher, je Krajnc postal tajnik in blagajnik. Kot tajnik občine je zaslužen, da so Cirkulane dobile leta 1936 telefon.

Nemški okupatorji so ga aretirali in zaprli na Borlu. Čez čas so ga izpustili in ga zaposlili na občini. Ko se je v kraju razširilo narodnoosvobodilno gibanje, se mu je pridružil. Po osvoboditvi je bil soorganizator Nabavne in prodajne zadruge in njen računovodja. Prizadeval si je za elektrifikacijo. Ob proslavi 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej" je prejel spominsko priznanje. Jože Krajnc je z vsem svojim delom pomembno prispeval k splošnemu in kulturnemu razvoju našega kraja.

ANTON PLOHL

Anton Plohl je bil kmečki sin — edinec, rojen leta 1910 v Paradižu. Mati je bila cerkvena pevka in po njej je podedoval glasbeno nadarjenost. Že kot šolar je dosti čital in si kot mladenič izposojal knjige v društvenih knjižnicah. Že kot 15 letni mladenič je postal član tamburaškega zbora bratov Majcenovič iz Gruškovca. Ko je Franjo Korenjak spoznal njegovo glasbeno nadarjenost in delovno vnemo, ga je povabil v tamburaški zbor pri Bralnem društvu "Naprej". Kasneje je igral violino v komornem orkestru. Kot član tega orkestra je zbral notno gradivo za violino in album z 217 skladbami izdal v samozaložbi. A. Plohl pa ni bil samo glasbeno aktiven, temveč je bil tudi zavzet in dober amaterski dramski igralec. Nastopal je v mnogih igrah dramske sekcije pri Sokolski četi, kjer je bil tudi odbornik in požrtvovalen knjižničar.

Po vojni je pomagal pri oživiljanju kulturnoprosvetnega dela. Ponovno je igral v orkestru in nastopal na odru. Zelo aktiven je bil pri izvedbi programa ob proslavi 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej", ko je nastopil v orkestru, tamburaškem zboru in kot igralec na odru. Ob tej priložnosti je dobil za svoje dolgoletno požrtvovalno delo posebno diplomu. Še eno Plohlovo dejavnost moramo omeniti, bil je amaterski fotograf. In prav temu se moramo zahvaliti, da imamo ohranjene na tofografijah tamburaše, orkester in igralce posameznih iger. Plohl pa je bil po letu 1930 tudi stalni dopisnik DOMOVINE, v katero je poročal med drugim tudi o kulturnoprosvetni dejavnosti. Njegovi dopisi so nam bili eden od dragocenih virov za pisanje te kronike.

VLADIMIR BRAČIČ—MIRKO

Vladimir Bračič—Mirko je domačin iz Cirkulan. Rojen je bil leta 1919. Z nastopanjem na odru je začel že v osnovni šoli. Ker so imeli v domači gostilniški dvorani igralci Bralnega društva "Naprej" in kasneje Sokolske čete vaje na odru in skoraj vse predstave, se je zgodaj seznanil z gledališko dejavnostjo. Tako je tudi kot otrok nastopil v Finžgarjevi igri "Veriga". Kasneje je igral kot dijak Učiteljišča v Ljubljani. Tam je igral tudi violonbas v orkestru. Leta 1940 je dal pobudo, da so domači dijaki v počitnicah igrali Molierovo komedijo "Scapinove zvijače".

Z Osvobodilno fronto je začel sodelovati že leta 1941, junija 1942 pa sta s Frančekom Kozelom odšla v partizane. Postal je član Komunistične partije Slovenije. Pri partizanih je bil med drugim politkomisar brigade in ima čin rezervnega polkovnika.

Ko je bil v letih 1951/52 doma na študijskem dopustu, je postal za eno leto predsednik IZUD Cirkulane, ki se je v tem obdobju preimenovalo v IZUD "Franček Kozel". V tem letu je igral vlogo očeta v Finžgarjevi igri "Razvalina življenja" in vlogo Mirka v "Miklovi Zali". Bil je glavni pobudnik in soorganizator proslave 55 letnice ustanovitve Bralnega društva "Naprej" leta 1954 na Borlu.

Leta 1952 je končal fakulteto in bil profesor ter ravnatelj gimnazije na Ptuj. Po premestitvi v Maribor je obranil doktorsko tezo in postal doktor geografskih znanosti. Svoj doktorski študij je posvetil Halozam. Njegova raziskovanja Haloz so izšla v dveh samostojnih knjigah. Tako je prvi razgrnil zgodovinski razvoj ter gospodarske in socialne probleme Haloz širši slovenski javnosti. Skupaj je napisal sedem knjig in nad 300 člankov. K temu je dodati še dve študiji, ki sta izšli v posebni publikaciji ob 200 letnici osnovnega šolstva v Cirkulanah. V 60. letih je bil med ustanovitelji višjega in visokega šolstva v Mariboru, ki je kasneje tudi ob njegovi veliki aktivnosti preraslo v Univerzo. Zato je bil imenovan za prvega rektorja Univerze v Mariboru. Bil je trikrat ljudski poslanec in v letih 1967 — 1972 član Izvršnega sveta SR Slovenije. Opravljal je tudi vrsto drugih družbenih funkcij. Krajevna skupnost

Cirkulane je V. Bračiča 12. junija 1986 razglasila za častnega občana. Za medvojno in povojno delovanje je dobil devet državnih odlikovanj in več raznih družbenih priznanj.

ANGELA KLINC

Angela Klinc, roj. Petrovič, je domačinka iz Cirkulan. Njen oče je bil član godbe na pihala. Že kot 16 letna mladinka je začela peti v cerkvenem zboru, s 17. leti pa je začela nastopati v dramski sekciji Sokolske čete. Z domačimi dijaki je leta 1940 nastopila v Molierovi komediji "Scapinove zvijače". Klinčeva že pol stoletja poje v zboru in je v sedanjem mešanem zboru pri PD "Franček Kozel" najstarejša pevka — sopranistka in solistka. Udeležila se je praktično vseh njegovih nastopov in koncertov. Svojo ljubezen do petja je izrazila v nekem razgovoru z novinarjem takole: "Poj, ko si žalosten ali vesel, zmeraj poj!" Prejela je zlato Gallusovo značko. Če je njeno glavno udejstvovanje sedaj predvsem v pevskem zboru, potem je treba k temu dodati, da je tudi po vojni nastopala na gledališkem odru. V PD "Franček Kozel" je bila večkrat odbornica, eno mandatno dobo pa tudi predsednica društva. Polnih deset let je požrtovalno vodila društveno knjižnico. Za svoje požrtovalno delo je prejela od društva posebno priznanje. Za njeno posebno zaslugo pa je šteti dejstvo, da je za kulturno delovanje navdušila vse člane svoje družine, tako da so vsi aktivni člani PD "Franček Kozel".

FRANČEK KOZEL

Franček Kozel, po domače Šeketlini Franček, se je rodil 30. marca 1914 v Štukih pri Ptuj, kot nezakonski sin. Po prvi svetovni vojni se je mati s sinovoma preselila v Gradišče, kjer so imeli majhno posestvo. S težavo so se prebijali skozi življenje. Franček je po končani osnovni šoli obiskoval Vinarsko—sadjarsko šolo v Mariboru. Preživel je se iz dohodka na domačem posestvu in iz zaslužka po dninah. Bil je bolj šibke postave, sicer pa dobrovoljen in vesel fant. Takoj po ustanovitvi Sokolske čete se je Franček pridružil telovadcem, nato pa so ga kot bistrega in okretnega mladeniča pritegnili k igralski sekciji. Zadnja leta pred drugo svetovno vojno je večkrat nastopal. Tako je igral tudi z domačimi dijaki leta 1940 v Molierovi komediji "Scapinove zvijače".

Hitro po okupaciji je bil mobiliziran na delo v završkem kamnolomu. Tu se je seznanil s programom Osvobodilne fronte in ga začel širiti med znanci, predvsem med sokolskimi telovadci in igralci. Družil se je s cirkulanskimi dijaki, ki so bili prostovoljci, in kot takšni pod stalnim žandarmerijskim nadzorstvom. Tako je postal sumljiv tudi Franček. Obveščen, da ga mislijo skupaj z Maksom Bračičem aretirati, je z njim pobegnil v Ljubljano. Preživljala sta se od pomoči Rdečega križa in Maksovih

sorodnikov. Od decembra 1941 je živel pri Vladimiru Bračiču, ki je bil takrat učitelj na Kočevskem. Pomladi leta 1942 sta dobila zvezo s partizani in 5. junija odšla skupaj v bataljon Zapadno dolenjskega odreda. Franček, ki si je nadel partizansko ime Haložan, se je v začetku avgusta javil v posebno skupino, ki je odšla na Štajersko z nalogo, da pomaga pri organizaciji partizanstva. Skupina naj bi prišla tudi v Haloze. Hitro po prehodu čez mejo je bila skupina izdana in Franček je bil v neki borbi na Kozjanskem ranjen in ujet. Kot talec je bil 4. nov. 1942 v Mariboru ustreljen. Tako je bil Franček Kozel prvi partizan iz Cirkulan, verjetno pa tudi iz Halož, ki je dal svoje mlado življenje za svobodo. To dejstvo in njegovo zvesto delovanje v dramski sekciji in pri telovadcih Sokolske čete sta bili osnova, da je občni zbor IZUD Cirkulane jeseni 1952 sprejel sklep, da se društvo poimenuje po njem.

JOŽE DERNIKOVIČ

Jože Dernikovič (Pepček) je domačin, rojen leta 1933 v Pristavi. Ko je po nesrečni smrti organista Milana Bračka prevzel vodstvo cerkvenega zbora župnik — dekan Jože Krošl, je hitro spoznal Dernikovičev glasbeni talent in ga začel učiti igranja na harmonij. Kasneje ga je usmeril na Glasbeno šolo na Ptuju, ki jo je uspešno končal. Na šoli pridobljeno znanje je izpopolnjeval na tečajih za organiste v Mariboru in Ljubljani. 19. 3. 1957 je prevzel vodstvo cerkvenega zbora, ki ga uspešno vodi še sedaj. Zbor, ki si je nadel ime po Jožetu Krošlu, je postopoma začel nastopati tudi na različnih prireditvah. 31. jan. 1971 so na sestanku PD "Franček Kozel" sklenili ustanoviti pri društvu mešani pevski zbor. Vodstvo so zaupali Jožetu Dernikoviču. Od tega leta naprej vodi Dernikovič pevce, ki nastopajo v cerkvenem zboru "Jože Krošl" in posvetnem zboru PD "Franček Kozel". Tako nastopajo pevci z dvema različnima programoma ob raznih priložnostih. Kot mešani pevski zbor "Franček Kozel" pojo vse od ustanovitve praktično na vseh krajevnih prireditvah. Udeležil pa se je zbor tudi vseh revij pevskega zborov, ki jih prireja ZKO Ptuj in je za svoje nastope dobil razna priznanja in diplome. Doslej sta zbora izvedla več kot 50 koncertov doma in po različnih krajih Slovenije. Pela sta tudi na radiu. Jože Dernikovič pa ne vodi samo dveh zborov v Cirkulanah, temveč je tudi zborovodja Moškega zbora komunala Ptuj, Mešanega zbora upokojencev Ptuj in Gasilskega zbora Hajdoše. Nekaj časa je vodil tudi pevski zbor slepih in slabovidnih. Z navedenimi zbori ima Dernikovič redne koncerte. Poleg vodenja zborov se Jože Dernikovič ukvarja tudi s prirejanjem skladb in harmonizacijo. Leta 1987 je praznoval Jože Dernikovič 30 let aktivnega zborovodstva z lepo uspelim koncertom. Tako je z njegovim imenom povezano 30 let glasbenega življenja v Cirkulanah. In še to omenimo, da je bil Jože Dernikovič nekaj let aktiven član upravnega odbora PD "Franček Kozel".

DEVETDESETLETNICA KULTURNEGA UDEJSTVOVANJA PD FRANČEK KOZEL CIRKULANE

Letos praznuje visok kulturni jubilej PD "Franček Kozel" iz Cirkulan. Cirkulane, nekoč Sv. Barbara, so pravi biser sredi vinorodnih haloških goric, ki s svojimi zidanicami sredi vinogradov, obdanimi s sadovnjaki, bujnimi gozdovi in cerkvicami na izpostavljenih obronkih privablja uživalce lepote tega razkošnega barvnega kolorita, ki je naslada očem in ustvarja v duši rahel nemir. Ni torej čudno, da ta idila že od nekdaj privablja umetnike, slikarje od Luigija Kazimirja, Jana Oeltjena, Janeza Mežana, Albina Lugariča in drugih umetnikov, do nešteti ljubiteljskih poustvarjalcev, čijih umetniške stvaritve krasijo domove ne le po naši širni domovini ampak tudi v tujini. Čeprav je mnogo prekrasnih in zapeljivih slik s polnimi trsi, z zrelemi, polnimi "nabitimi grozdi", kot temu pravijo Haložani, da te pri pogledu na slike kar zaskomina pa je to vendar daleč od užitka, ko ta pridelek v obliki žlahtne haloške kapljice, svojim enkratnim okusom prijetno hladi po grlu. Vse to in o žuljavih rokah in znojnem čelu, ki so obvezni za rojevanje te haloške dragocenosti, je lepo opisal pesnik dr. Lojze Remec v pesnitvi: "Zdravljica haloški kapljici". Kakršenkoli je že porod, glavno je, da je zdrav, pri vinu pa še dober in obilen. Vse to pa je povod za prijetno razpoloženje, ki ga pri Haložanih od nekdaj spremlja lepa slovenska pesem. Vse te silnice pa so zadosten razlog, da so pri Sv. Barbari že pred 90—leti začutili potrebo po lepem, ubranem petju, ki ga lahko dosežejo z ustanovitvijo pevskega zbora.

Moje pisanje morda ne bo enako pravično do onih prizadevnih in verjetno tudi uspešnih zborovodij, ki jih osebno nisem poznal, dokumentov o tem pa ni, zato se bom lahko bolj razpisal le o onih zborovodijih, ki sem jih osebno poznal. V glavnem se bom opiral na zapiske Jožeta Vidoviča in Jožeta Dernikoviča, ki sta se posluževala šolske in cerkvene kronike, delno tudi izjav nekdanjih pevcev, ki so se posameznih dogodkov sicer dobro spominjali, ne pa tudi letnic, kakor trdi v svojih beležkah Jože Vidovič. Poleg omenjenih virov pa sta se kroničarja močno opirala na študijo, ki jo je ob 200—letnici šole sestavil domačin univ. prof. dr. Vladimir Bračič.

V letu 1989 je bilo ustanovljeno Bralno društvo "Naprej". Na šoli je že bil mladi učitelj Vinko Šerona, ki je bil glasbeno izobražen kot večina takratnih učiteljev. Igral je violino, orgle, klavir in vse tamburaške instrumente, poleg tega je bil odličen pedagog in dober pevec. Službo je nastopil meseca septembra.

Štirideset let poznaže, koncem leta 1939, sem bil podpisani imenovan za ravnatelja Glasbene šole, dirigenta pevskega zbora in orkestra Glasbene matice ter mestne godbe v Ptuj. Na Glasbeni matici je bil honorarno zaposlen kot administrator gospod Vinko Šerona upokojeni šolski upravitelj. Bil je fin gospod, sloke višje postave, zdrav-

nan, s prečo v nekoliko sivih laseh in prav tako sivo kozjo bradico, urejen, redoljubljen, v zboru je pel bas (bil je naš najstarejši pevec) in pisal note za pevski zbor, kar pa ni bila njegova dolžnost.

Bila ga je sama dobrotà, bil mi je kot oče pa ne le meni, ampak vsem pevcem. Še vedno je hodil peš iz Ptuja v Budino, kjer je vadil svoje pevce in tamburaše. Gospod Šerona je bil zelo družaben človek, rad je šel z nami, ki smo bili takrat mladi, po vaji na kozarček z nami zapel in bil z nami mlad. V takih srečnih trenutkih ali pa na Glasbeni šoli, če slučajno nisem imel pouka in je bil g. Šerona sam v svoji pisarni, mi je mnogo pripovedoval o svoji mladosti in o njegovih srečnih letih, ki jih je preživel pri Sv. Barbari. Leta 1939 so pri Sv. Barbari slavili 40-letnico ustanovitve Bralnega društva "Naprej", na katero je bil povabljen. "Vabila sem bil zelo vesel", mi je pripovedoval "lepo je, če se človeka spomnijo po tolikih letih, istočasno pa mi je bilo tudi hudo, saj skoraj nobenega nekdanjega pevca, igralca ali tamburaša ni bilo več med njimi. Pred 10-timi leti jih je bilo še nekaj, zdaj pa so se porazgubili po svetu. Ko sem prišel kot mlad učitelj na šolo k Sv. Barbari so me najprej prevzeli otroci s svojimi lepimi, zvenečimi glasovi in dobrim posluhom. Nobenega ni bilo brez posluha. Otroški zbor je dobro napredoval, pripravili pa smo tudi igrice "Mi smo škratje nagajivčki" za božične praznike in začeli zbirati prispevke za tamburaške instrumente. V tem času so starši otrok in drugi ustanovili Bralno društvo "Naprej". Pri društvu smo najprej začeli z raznimi skeči in s šaljivimi prizori za pusta. Kmalu so nabavili tudi instrumente, začel sem vaditi s starejšimi učenci osnovne šole in mlajšimi fanti, ki so bili šole že prosti. Že čez nekaj mesecev smo imeli prvi nastop s tremi točkami. Želel sem ustanoviti tudi pevski zbor, zato sem se večkrat pridružil cerkvenim pevcem in z njimi zapel, včasih sem stopil za orgle, to je bil za me poseben užitek, kakor da bi zazvenel cel orkester. Šolski zbor je vedno lepše zvenel, naučil sem jih že mnogo narodnih in tudi umetnih pesmi, tamburaši so že redno nastopali na prireditvah bralnega društva. V tem času smo vedno več prepevali v raznih slučajnostnih družbah s cerkvenimi pevci, s člani dramske sekcije, ki so bili tudi vsi dobri pevci in drugimi slučajnimi sopevci. Včasih smo zapeli že kar ubrano in tako smo v zimskih mesecih v letu 1899 in 1900 ustanovili moški komorni zbor, v začetku s 15 do 17 člani, pozneje pa je bilo 20 in več pevcev. Veliko so mi pomagali tudi kolegi učitelji, ki so vsi peli v zboru. V tem času je že pridno delovala dramska sekcija, pri kateri sem odigral tudi nekaj glavnih vlog. Nekaj časa sem bil poleg zborovodje še edini režiser in tajnik društva.

Leta 1907 sem bil premeščen v Ptuj na osnovno šolo in še več let vodil moje pevce in tamburaše pri Sv. Barbari. Seveda pa je tudi moje novo službeno mesto zahtevalo celega učitelja in tako so vezi z mojimi dragimi pevci, tamburaši in igralci od Sv. Barbare, ki so mi bili vedno in povsod pravi prijatelji — začela počasi popuščati". Tako nekako je gospod Vinko Šerona zaključil svoje pripovedovanje. Umr! je 1. 11. 1940 v Ptuju. Imel je velik pogreb.

Za Vinkom Šeronom je moški pevski zbor pri Sv. Barbari menjaval svoje zborovodje, vendar zapisov o tem ni. V letih 1920 do 1923 je pevce vodil Feliks Grögl

(Gregl), sledil mu je Ferdinand Bračko (samouk), pozneje nekaj let pred drugo svetovno vojno in še nekaj let po njej pa njegov sin Franc Bračko, organist pri Sv. Barbari. Po nenadni smrti Milana Bračka je prevzel cerkveni pevski zbor dr. Jože Krošl izredni profesor v pokoju, ki je prišel na faro Sv. Barbare leta 1946. Dr. Krošl je bil napreden človek, široko razgledan v znanosti, filozofiji in kmetijstvu, govoril je več tujih jezikov, igral harmonij in orgle in bil odlične zborovodja. Prav on, dr. Krošl, je seznanil malega Pepčka s prvimi skrivnostmi glasbe. Ta nekdanji Pepček je današnji zborovodja Jože Dernikovič. Prof. Krošla sem osebno dobro poznal in ga večkrat obiskal. Kramljanje z njim ob kozarcu dobrega haložana je bil pravi užitek in enkratno doživetje.

Nekoliko jasnejšo podobo o kulturnem življenju pri Sv. Barbari, sedaj Cirkulane, dobimo z nastopom učitelja glasbe v Cirkulaneh, domačina iz Medribnika, Franja Korenjaka. Korenjak je sicer študiral v Pragi tehniko, bil pa je velik glasbeni zanesenjak, saj je sam igral več instrumentov od violine, harmonike, cimbal in kontrabasa še vse instrumente tamburaškega orkestra. Ustanovil je takoj orkester, ki so ga poimenovali Godalna sekcija (tri violine, cimbale, harmonika, bolgaria in kontrabas) po potrebi pa je dodajal še druge instrumente. Franjo Korenjak je vodil orkester z velikim znanjem, ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Vodil je tudi dramsko sekcijo, postavil na oder Cankarjeve drame, Molierove in Nušičeve komedije, razne spevoigre, celo operete in vodil moški pevski zbor. Dramska sekcija z orkestrom in pevci svoje kulturne dejavnosti niso omejevale le na domači kraj, temveč so gostovali tudi v različnih krajih Haloz in Dravskega polja. Kakor mi je pripovedoval današnji pevovodja Jože Dernikovič je pod vodstvom Franjota Korenjaka že pel v moškem zboru in ker je Franjo Korenjak rad veliko potoval, je večkrat zaprosil Dernikoviča, da ga je nadomestoval. Glasbeni pedagog Franjo Korenjak je umrl 10. 8. 1962 v Kopru.

Dne 2. 4. 1960 je Prosветno društvo "Franček Kozel" — Cirkulane na svoji seji sestavilo program za proslavo 60—letnice ustanovitve PD "Naprej". Določili so Mileno Pivko, glasbeno pedagoginjo na šoli, da pripravi mešani pevski zbor za nastop. (Iz zapisnika 2. 4. 1960). Od tu naprej zopet manjkajo pismena sporočila. Vemo le to, da je po smrti prof. Krošla prevzel cerkveni pevski zbor pevovodja Jože Dernikovič, ki je že prej ves čas sodeloval tudi pri posvetnem pevskega zboru, najprej kot pevec, pozneje pa večkrat vodil zbor pri nastopih, če je bil Franjo Korenjak odsoten.

Dne 31. 1. 1971 so na pobudo iniciativnega odbora v Cirkulaneh ustanovili mešani pevski zbor KUD "Franček Kozel". Zapisnikar je bil šolski upravitelj Lado Štumberger, overovatelja pa Jože Dernikovič in Anica Klinc; predvidenih je bilo 25 pevcev. Pevski zbor se je pripravljaj na srečanje zborov v Ormožu in v letu 1972 že štel 42 pevk in pevcev. Zbor je imel večne težave s prostori, moral je gostovati v različnih prostorih tako na šoli, pa v starem in novem župnišču in celo v cerkvi. Zbor vodi uspešno že mnogo let zborovodja Jože Dernikovič, ki je leta 1988 slavil že 30—letnico svojega zborovodstva, Kakor pred njim, tako nastopa zbor tudi sedaj na vseh državnih in krajevnih praznikih, kakor na raznih kulturnih prireditvah ter na vsakoletnih občinskih revijah. V času svojega dolgoletnega delovanja je imel Jože

Dernikovič s svojimi pevci nad 50 koncertov izven Cirkulan od Stojnc, Muretinc, Cerkelj na Gorenjskem, Vidma pri Ptuj, Starš, Miklavža pri Mariboru, Gorišnice, Kungote (Kidričevo), Hajdine, Zavrča, Maribora, Mute, Zagorja ob Savi, Stični itd. Jože Dernikovič pa deluje poleg svoje redne službe pri Haloškem biseru in zborovodja PD "Franček Kozel" še kot zborovodja Moškega zbora Komunala Ptuj, Mešane-ga PZ upokojenci Ptuj in Gasilskega pevskega zbora Hajdoše. Z vsemi zbori pa ima Jože Dernikovič redne koncerte in nastope v Radiu; redno pa nastopa tudi na občinskih revijah ZKO Ptuj. Nekaj časa je Dernikovič vodil tudi PZ slepih in slabo-vidnih.

Pevski zbor PD "Franček Kozel" zveni v svoji polni postavi lepo, polno in sočno. Žal zadnje čase mladina iz dežele vse bolj sili v mesta, zaradi tega je opazno skoraj pri vseh vaških zborih pomanjkanje mladih glasov. Škoda! Ne smemo namreč pre-zreti dejstva, da se je slovenska kultura skozi stoletja rojevala in ohranjala na vasi. Zato se upravičeno sprašujemo kakšna bo usoda slovenske pesmi.

Ob visokem jubileju, 90—letnici obstoja, ki ga slavi PD "Franček Kozel", pevkam in pevcem iskreno čestitam, prav tako njihovem neumornemu pevovodji Jožetu Der-nikoviču ter tajniku Jožetu Vidoviču in želim še mnogo nadaljnjih uspehov z vzkli-kom naj živi s l o v e n s k a p e s e m !

Ob tem visokem jubileju je prav, da se spomnimo vseh onih zborovodij, režiserjev, predsednikov, igralcev, godcev in pevcev, ki so s svojim znanjem, ljubeznijo in zala-ganjem neposredno doprinesli k današnjemu jubileju, torej tudi onih, ki jih zaradi pomanjkljivih virov v teh sestavkih niso omenjeni.

OB KONCU

Srečna so redka društva, kot je naše Prosvetno društvo "Franček Kozel" Cirkulane. Iz take sreče sije ponos na prehojene poti obsijane z velikimi zmagami ob delu in v delu kulturne rasti v obdobju 90 let kulturnoprosvetnega življenja.

Naj nam bo šteto v čast in ponos, da se preko pravkar izdane brošure zahvalimo posameznemu članu in vsem, ki so kakor koli s svojimi močmi, trdom in sposobnostmi omogočili, da je delo prosvetnega društva zbrano v eni celoti, ki ga bo moč hraniti in čuvati kot zaklad našim sedanjim in prihodnjim generacijam. S takimi čustvi praznujemo letošnje jubilejno leto.

ČLANI UPRAVNEGA ODBORA PD "FRANČEK KOZEL" CIRKULANE 1986 – 1989

Sedijo od leve:

1. Jože Vidovič; 2. Jože Petrovič; 3. Dr. Vladimir Bračič; 4. Miro Lesjak; 5. Stanko Vidovič

Stojijo od leve:

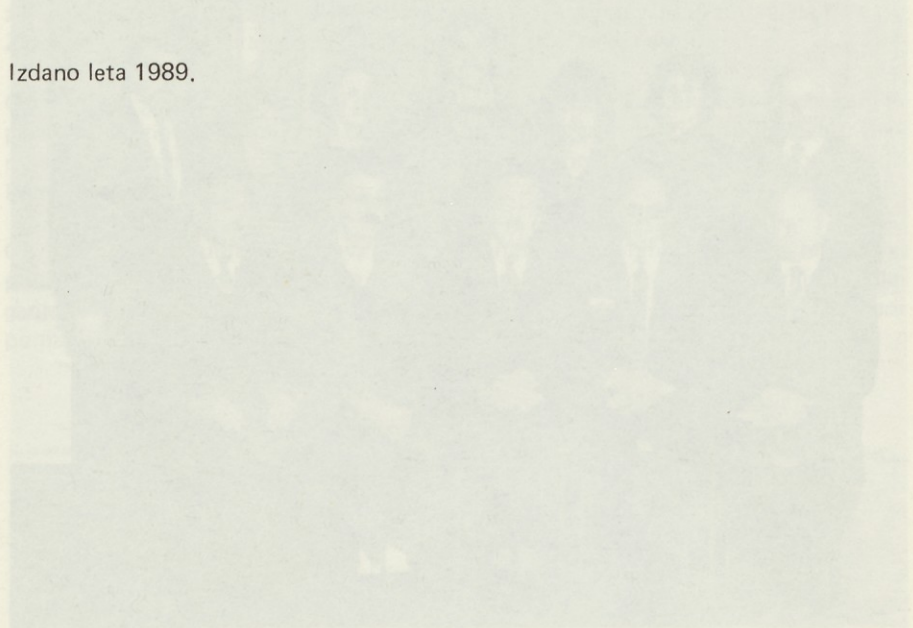
1. Anton Žumbar; 2. Dragica Črnivec; 3. Olga Dernikovič; 4. Jože Klinc; 5. Anica Črnivec; 6. Marta Bratušek; 7. Daniel Polajžer

Ne želimo posebej nakazovati naših uspehov, saj je med njimi tudi mnogo izpuščenega. Preostane nam le tolažba, da bo društvo čez kratkih deset let lažje slavilo stoletnico obstoja, saj takrat ne bo potrebno brskati med starimi dokumenti po arhivih in knjižnicah za dogodki, ki so bili včasih bolj včasih manj obširno objavljeni.

Omeniti pa moramo, da so pri zbiranju gradiva potrebnega za pisanje brošure sodelovali prav vsi nekdanji in sedanji aktivni prosvetni delavci, zato gre vsem enaka čast in hvala.

Kljub temu pa čutimo dolžnost, da se posebej zahvalimo našemu rojaku in domačinu tov. dr. Vladimiru Bračiču, ki živi in dela v Mariboru, da nam je z njegovo natančnostjo in znanstveno učenostjo napisal in pomagal zbrati zgodovinsko delo našega prosvetnega društva "Franček Kozel" Cirkulane.

Izdano leta 1989.

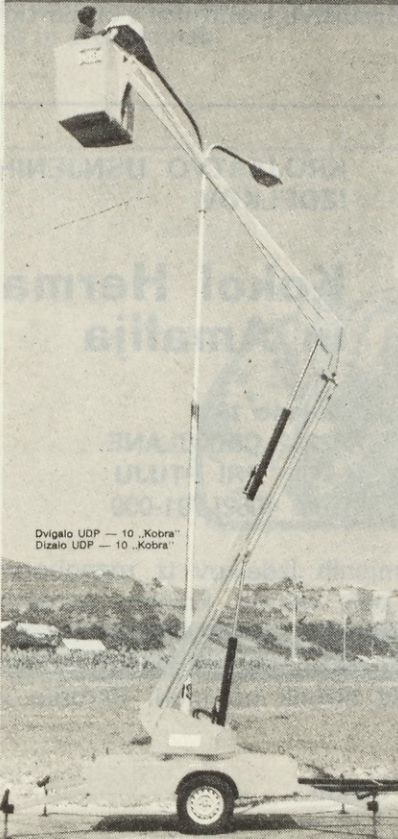
ČLANI UPRAVNEGA ODBORA PD "FRANČEK KOZEL" CIRKULANE 1988 –
1989
Sedjo od leve:
1. Jože Vidovič; 2. Jože Petrovič; 3. Dr. Vladimir Bračič; 4. Miro Lesjak; 5. Stanko Vidovič
Stojijo od leve:
1. Anica Zupnar; 2. Dragica Črnivec; 3. Olga Dermikovič; 4. Jože Klinc; 5. Anica Črnivec; 6. Marjeta Buntar; 7. Daniel Poljanec

PROIZVODNI PROGRAM

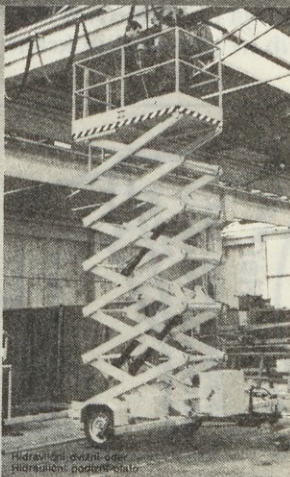
- **HIDRAVLIČNA DVIŽNA OPREMA:** škarjasta dvigala, krakasta dvigala, reševanje talnega in notranjega transporta z avtomobilskimi nakladalnimi stranicami, nagibnimi rampami v zaključeni celoti, z rolo vrati in tesnilno zaveso, izdelava gledaliških odrov v sistemu dvižnih miz, individualno projektiramo in rešujemo tehnološke probleme v zvezi s premostitvijo višinskih razlik v vseh proizvodnih procesih.
- **KMETIJSKA OPREMA:** puhalniki–siloreznice (pogon elektro motor in kardan) za rezanje slame, suhe in sveže krme, pnevmatsko transportiranje v silose in druga skladišča krme na višino 20 m, čelni traktorski nakladalci namenjeni za nakladanje hlevskega gnoja in drugih kmetijskih tovorov v razsutem stanju.
- **POHIŠTVENA STAVBNA IN AVTOMOBILSKA GALANTERIJA:** okovja za pohištveno opremo, profili za stavbno opremo, mobilne klešče za hladno spajanje pločevin, ježevke za spajanje lesenih konstrukcij, nudimo usluge na horizontalnem vrtnem – frezalnem stroju–borverku (CNC), konstruiranje orodij in naprav.

INDUSTRIJA HIDRAVLIČNE
IN KMETIJSKE OPREME
HKO »OLGA MEGLIČ« PTUJ
62 260 Ptuj, Vošnjakova ulica 6
Telefoni: 062/771-261, 771-221 in 771-255
Teleks: 33 587 ju polme

Dvigalo UDP — 10 „Kobra“
Dizalo UDP — 10 „Kobra“

Hidraulična dvigala odel
hidraulični podzemni dizalo

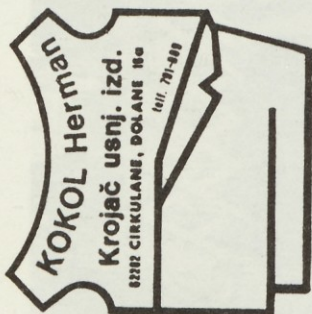

Hidraulično korzalno dvigalo KD
Hidraulična korzalna dizalica KD

CERTUS

AVTOBUSNI PROMET MARIBOR

- prevozi potnikov v mestnem in medmestnem prometu
 - servisne delavnice za avtobuse ter motorna tovarna in osebna vozila
 - servisi: Mercedes, Ikarus, Fap—Famos in Kienzle
 - **TURIST AGENT** (turistična agencija)
potovanja po domovini in inozemstvu, počitnice v obmorskih, alpskih in zdraviliških krajih
-

KROJAŠTVO USNJNIH IZDELKOV

Kokol Herman in Amalija

Dolane 16 a
62282 CIRKULANE
PRI PTUJU
Tel.: (062) 791-009

Izdelujemo vse vrste usnjenih izdelkov iz raznobarvnega usnja, napa, velurja, pelc velurja, krznene ovratnike, motorske obleke in rokavice, lovske suknje, avtoprevleke, imamo na razpolago raznovrstno oblačilo konfekcijo, sprejemamo naročila strank po meri. Skratka vse iz usnja.

Seveda vse po ugodnih cenah.

Mercator-Izbira Panonija, Ptuj

SOZD MERCATOR - KIT, n. sub. o.

trgovina na debelo in drobno, Ptuj, n. sub. o.

Osojnikova 1/I,

Tel.: h. c. (062) 772-701, cent. EOP 771-134

Telex: YU 33218 MIPP

Žiro račun 52400-607-32239

s temeljnimi organizacijami združenega dela:

- MALOPRODAJA
- VELEPRODAJA
- ZAŠČITA KIDRIČEVO
- DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Cenjenim potrošnikom se priporočajo za obisk v svojih skladiščih in prodajalnah.

hp pivovarna
1825

160

laško
1985

DERNIKOVIČ STANKO, ANICA – PREDELAVA PLASTIČNIH MAS
CIRKULANE

POLAJŽER DANIEL, CIRKULANE 53/a – BIRO SERVIS
telefon (062) 791–181

MIP – PTUJ – TOZD VELEPRODAJA, MALOPRODAJA

kreditna banka maribor

POSLOVNA ENOTA Ptuj

***Vaš svetovalec
v denarnih zadevah***

GIP – GRADIS – TOZD GRADNJE PTUJ

DARINKA MESARIČ – RABELČJA VAS 14/a, "BIFE"

KS CIRKULANE

LOVSKA DRUŽINA CIRKULANE

PETROVIČ VALTER, DOLANE 6/b

IZDELAVA BETONSKIH ZIDAKOV

GOSTILNA CEBEK – PIVKOVA 11 – PTUJ

LEVIČNIK ANČKA, BIFE – telefon (062) 791–1985

GOSTILNA JOŽICA, MILAN NOVAK, PTUJ

MAJCEN JAKOB, VRTNARSTVO, PTUJ

KUHAR ANTON, BUDINA 39

VESELIČ ERIKA, SPUHLJA, CASABLANCA

FORSTNERIČ IVAN, BUKOVCI 99/a

KELC ANTON, MUREITNCI – BIFE

KOVAČEC DANICA, MOŠKANJCI – GOSTILNA

LUŽNIK IRENA, PTUJ – GOSTILNA

KREBS CIRIL, PTUJ – KOVAŠTVO

MAJDA VIDOVIČ, SPUHLJA – GOSTILNA

LADO KOROŠEC, ZABOVCI – GOSTILNA

ROŽMARIN JANKO, MARKOVCI – GOSTILNA

KRIŽANIČ OTILIJA, MARKOVCI – GOSTILNA

SILVO NJEGAC, BUKOVCI – KROJAŠTVO

ROŠKAR BRANKO, BUKOVCI – BIFE

JANŽEKovič, STOJNCI – GOSTILNA

JOŽE VIDOVIČ, GRADIŠČE 42,

EMERŠIČ IVAN, GRADIŠČE 79, KMET

SLANA FRANC, PTUJ – BELŠAKOVA 16

ANTON ARNEČIČ, GRADIŠČE 116, KMET

JOŽE ZELENIK, GRADIŠČE 137 – FARMAR

JOŽE BRLEK, GRADIŠČE 38, KMET

KOKOL STANKO, DOLANE 31/b

METLIČAR MAKS, POTRČEVA 26, PTUJ

Izdajatelj: Prosvetno društvo "Franček Kozel" Cirkulane v Halozah.

Za izdajatelja: Jože Petrovič, predsednik društva.

Tisk: Černel — Rogina, Radizel.

Izšlo v juniju 1989, v nakladi 1.000 izvodov.

Domoznanski oddelek

908

BRAČIČ

Devetdeset

26806

374.1(497.12 Cirkulane)"1899/1989"

0306080

COBISS •